

Guillermi le rouille
Alenconiēsis Causidici
in legibus licentiati,
Iustitie atq; iniu-
stie descri-
ptionum
compē-
dium,

Cum privilegio.

MDCCCXXX.

Illustrissimo ac sere

nissimo principi Karolo Alenconij duci Ar-
mignaci: Ruthene et Perthicis comiti: Bol-
limontis vicecomiti: Suihelmus le Rouille
Alenconien. causidic: in legib' licentiat: pro
salute fidelitas & perpetua seruitus.

Epe cogitavi o

Illustrissime & humanissime prin-
ceps ab hoc opere desistendum
memor ei' qd recitat grecus hi-
storographoz clarissim' Plu-
tarchus in viroz illustriu vitis. Cu em in-
tat' esset hanibal ab Anthioco rege vt pho-
mionē peripatheticū philosophū de rebelli-
ca copiosissime differentem audiret: pauloq
post interrogat' qdnā de illo p'ho iudicaret.
Rndit multos se deliros senes vidisse: sed q
magis deliraret neminē. Quare ego parvul'
homūtio tenui munit' doctrina tanti phi ab
hanibale derisi: duc' exēplo vereor istud ru-
de atq impolitū opusculū in p'spectu tue du-
calis maiestatis p'sentare. dicēte etiā dño per
pphetā. Tu qs es q enarras iustitias meas:
qsi diceret: cū nō sis dign'. Verū qz alibi scri-
ptū est. Accedet hō ad cor altū. Et p' hiero. sa-
cre scripture supremū antistitē sup Malach.
pphe. trāsumptiue. i. c. reuertimini. xvj. q. i.
Qd si intelligēs (in q't) largitorē deū: & agens
his grās p quos a deo erudit' est humiliave-
rit se. Et in horreū dei intulerit cibos hoc est
scripture glimēta pplis ministraverit: statim
aperient sup eum catharacte celi: et effundet
sup eū pluuia spūalis: & mādant nubib' suis
vt pluant sup eū imbrē & abūdantia rerū oim
pfruet. Diuino illo cantu audēti orfac' onus
subiui: & qplures materias et descriptiones
sparsim disseminatās in vñū reclusi: veluti ex
diuersis racemis faciēs vindemiā. Tandē au-
sus sum numini tuo illud dicare: ei' etiā me-
mor qd supra omne gen' hoim studiosos stu-
diaqz l'fay amas & amplectaris iustitiam oim
virtutū matrē & reginā: colis & veneraris dās
cōtinue operā: vt nataliū tuoz splendor: ma-
gis magisqz illustret. Te etem satis nouim'
extractū ex illo diuino Ludouico frācoz re-
ge scō. Ex quo cōpluscūli descēdētes rerū ge-
starū claritudine fulserūt. Inter qs inuictissi-
mus memorie immortalis Karolus Ualesi'
Alenconij comes hui' nois pum': q et regis
francie Philippi Ualesij frater extitit. Qui
in cruetissimo creciaco bello gloriose p repu-
blica certans diem suum clausit vltimū. Nec
ambigit te ex latere materno pcessisse: ex il-
lis ppe diuine laudis regib' hierosolime: vcz
Ungarie: & Cicilie. Ex qb' cōplures sciqz flo-
ruere: inter qs Ludouic' filius Karoli secun-
di regis hierosolime Cicilie & yngarie: q in
munoz fratru ordine scō & religiose vita fun-

ctus: & post eius obitū in cathalogo scōz res-
lat' est. Sancta qz Elizabeth Ungarie regis
filia: q decē et sex mortuos suscitasse: cecū nas-
tū illuminasse: et multa alia miracula fecisse
legit: q tot bonoz operū manipulos ptulit:
qd post ei' obitū in sanctarū numero aggre-
gata est. Cur' quidē beate et gloriose Eliza-
beth vestigia insequēs illustrissima ac pūssi-
ma mater tua dña nostra: angelicā potius q
humanā vitā ducere arbitrat'. Tu vero con-
stantissime ac sapientissime pnceps degis niti-
de & virtuose: nihil pro: sus a predecessozum
tuoz claritudine degenerās. De qb' qdē or-
do dom' tue: pax & tranquillitas subditoz: ob-
seruātia iustitie q precipue i scario tuo lau-
dabili superioritatis eqtate administrat': vali-
dū et indubitātū testimoniū afferunt. De his
vero q foris & in corpali virtute cōsistūt: p te-
stimonio accedāt Venetij: Mediolanēses & ce-
teri vltra & citramontani rebelles: Suiēses
etiā in quos hostiliter (prelio scōe Brigide vi-
gente) ausus es tela p'pua htere: inde rediēs
trūphanter gloriā martiris habere meruisti.
Astate sacratissimo: inuictissimo: christiani-
simoz s' francoz regi s' rācisco. Cur' qdē chri-
stianissimi regis inclita soroz ducissa et dña
nostra Margareta speciali & iestimabili pul-
chritudinis gratieqz prerogatiua thoro tuo
iūcta est: de q salutarī matrimonio merito le-
tatur vniuersa subditoz tuoz cet': p'cipue vr-
bis tue capitalis Alenconice q nō quātū cete-
ri sed quātū nulli. Tibi vere: tibi laus debet
q: tantā curā et sollicitudinē pro pplō tuo in
pace & iustitia tuēdo impēdisti: quod vix aut
nūqz credi possit. Et neqz dubitam' quin tuti
semp sub ymbra alax tuaz Alenconien. sim':
sicuti sub p'decessoz p'fidio: p'fertiz sub defun-
ctis magnanimis & bone memorie pncipib' et
Alenconij ducib': vcz Joāne auo tuo et patre
tuo Renato aie quoz i pace redēscūt: patres
nostri suere. Nec iter impediāt seu vultū tuū
auertat serenū: illa rep'ensibilis amalthae
sibille cumane ptinacia: q pro trib' libris ex
nouē restātibus: reliqs ser corā rege exustis
trecentos Philippeos cōstāter petijt. Equidē
p mea erga te fide nihil expectare debeo: id
solū mihi sufficiat: q equo aio seras. Susci-
pe igitur magnanime & potētissime princeps
hilarī vultu parvū munusculū: qd obsequen-
tissim' seruul' tu' nou' agricola p initio pmi-
tiay tuaz: in horreū tuū recōdētiū offert: te-
nui manu: s; imēsa volūtate. Et scito q si qd
mihi mar' fuisset: id ēt libētissime obtulisset.
memor sis qd Artaxerxes Persay rex aquā i
manib' cuiusdā paupis cui nihil aliud superat
oblata iucūdi' subuidēsqz suscepit. Illud qz p
puerulo cōter dicebat. Nō min' vcz regale &
hūanū esse in pncipe parua munera accipe: q
ingētia elargiri: qd te p tua hūanitate & grā
facturū spero. Vale Alenconitay Salus,

Tabula materiarum.

Tabula alphabeti

ca rerum ac verborum notabilium que in hoc
compendio continentur.

De litera. A.

Paupertatis pro

delle libera nos dñe. fo. xij. co. iij.
Achab dimisit Benadach. folio
xxij. col. iij.
Acta omnia debent scribi. fo. xxv. col. j.
Achan ab vniuerso cetu populi lapidat' fuit
propter furtum. fo. xxx. col. iij.
Adolescētia quid sit. fo. xv. col. iij.
Adolescentia vnde dicitur. ibidem.
Adolescens dicitur tripliciter.
Adolescens in qua etate dicitur. ibidem.
Adolescentia. ibidem.
Adolescētia ē etas habilis ad studiū. f. xvj. c. j.
Adolescentia prona est ad malū. fo. eo. col. ij.
Adulator quis dicitur esse. fo. xxij. col. j.
Adulatio excludit sapientiam. ibidem.
Aduocati in. xvij. anno dicuntur esse in etate
perfecta. fo. xv. col. iij.
Aduocatus q malū cōsiliū dedit nō tñ rex do-
lo non tenetur. fo. xxj. col. ij.
Aduocatoz cōmēdatio & laus. fo. xxvij. co. ij.
Aduocati aliqñ sacerdotes vocāt. f. xxvj. c. j.
Aduocatus quis dicitur. ibidem.
Aduocatus vnde dicitur. ibidem.
Aduocati multifarie vocantur. fo. eo. col. ij.
Aduocati & patroni differunt. ibidem.
Aduocati qualiter creantur. ibidem.
Aduocatus cogit postulare a l's iudex pōt eū
punare. fo. eo. col. iij.
Aduocat' nō cogit postulare contra cōscien-
tiam suam. ibidem.
Aduocatus cōtra consanguinem vel affinem
nō debet cogi postulare. ibidem.
Aduocatus qualiter se habere debeat in offi-
cio. fo. xxvj. col. iij.
Aduocat' an quis possit esse in causa in qua
fuit iudex. ibidem.
Aduocati qualr debeant placitare. ibidem.
Aduocat' excipiens cōtra testes de crimini-
bus nō debet ad iniurias prorumpere alias
teneat actiōe iniuriarū. ibi. & fo. xxvij. col. j.
Aduocat' cū cliētulo nō dz cōtrahere. ibidē.
Aduocatus non debet manus sibi datū quis
exiguū aspernare. ibidem.
Aduocatus litē ptelare non debet. ibidem.
Aduocatus stare debet: & nō sedere. ibidem.
Aduocat' malā causam fouere nō dz. ibidē.
Aduocatus falsam legē vel abrogatā allega-
re non debet. ibidem.
Aduocatus: q'tum nomine salarij p vna cau-
sa accipere debet. fo. xxvij. col. j.
Aduocati qualiter iurare debent. ibidem.
Aduocatoz cōmēdatio et laus. fo. xxvij. co. ij.
Aduocatozū maloz vituperium. ibidem.

Aduocatozū maloz exemplum. ibidem.
Aduocati mali sunt excoiatores pauperum.
folio. eo. col. iij.
Aduocati mali vocantur canes curiarū & de-
notatores ciuim. ibidem.
Aduocati fisci olim duo de numero togatozū
eligebantur. fo. xxvij. col. iij. & iij.
Aduocati fisci priuilegia. fo. eo. col. iij.
Aduocatus & pcurator fisci debent iuste cau-
sam fisci agitare. fo. xxvij. col. j.
Aduocati & pcuratores fisci q'liter in officijs
se habere debeant. ibidem.
Aduocati & procuratores fisci non debent p
priuatis postulare. ibidem.
Aduocati & procuratores fisci cōmoda fisca-
lia occultare non debent. ibidem.
Aduocati & procuratores fisci nō debent ple-
beios vexare & tumelijs alioquin viui igne
concremantur. ibidem.
Alenconienfes seruiētes portant colores do-
mini ducis in suis vestibus. fo. xxx. col. j.
Amethyst' lapis p'tiosus qlis sit. fo. xx. col. ij.
Angelus Sathane aliqñ se trāfiguratur in an-
gelum lucis. fo. xxxj. col. iij.
Anselm' sancti notabile responsum ad quen-
dam abbatem. fo. vij. col. iij.
Apparitores qui sunt. fo. xxx. col. iij.
Apparitores eccl'astici an possint aliqñ v-
na voce citare. ibidem.
Argumētū a p'rio sensu q' p'cedit. f. vj. col. ij.
Aride man' āputatio nō v' pena. f. xxxj. co. ij.
Assertioni principis standū est in his que sūt
iuris positivi. fo. xj. col. iij.
Assuerus rex ideo qz vsus est consilio sapiētū
sup. xxxvij. puicias trūphauit. fo. xxi. co. j.
Aurei. lxxij. faciūt libram auri. fo. xxiij. col. iij.
Aurū frangit fores adamātinās. fo. iij. col. iij.
Aurum inter omnia metalla est nobilissimū.
fo. xix. col. iij.

De litera. B.

Bellum qui dicantur. fo. xxij. col. iij.
Belli dubius est euentus. fo. vij. col. j.
Berillus lapis pretiosus. fo. xx. col. ij.
Bias p'hs philosophie amator. fo. xij. co. iij.
Biretum vnde dz. fo. xxv. col. j.
Bona que habentur vltra id qd sufficit pau-
perum sunt. fo. xv. col. iij.

De litera. C.

Calamus vnde dicitur. fo. xxv. col. j.
Calcedonius lapis pretiosus qualis sit.
folio. xx. col. ij.
Cambises rex quēdam iudicē excoiari fecit
et pellem suam super cathedram extendi.
fo. xxij. col. iij.
Carcerari quis non debet absqz informatiōe
precedente. fo. xxij. col. ij.
Carceris descriptio. fo. xxx. col. col. j.
Carcer debet esse securus.
Carcer dicitur horribilis. ibidem.
Carcer nō ē rept' ad penā s; ad custodia. ibidē.

Tabula

Carcer est multiplex. *ibidem.*
 Carceratus in quib⁹ casibus p^ot ligari & cō-
 peditari vltra carceres. *fo. eo. col. ij.*
 Carnifer vnde dicitur. *fo. xxx. col. iij.*
 Caro vnde dicitur. *ibidem.*
 Caronda thyro magnus iustitie zelator. *fo. lio. vi. col. ij.*
 Capti & retēti p debito civili si nō habuerint
 vñ se alant debent alii expensis creditoris.
 als iudex d³ eos relaxare. *fo. xxvij. col. iij.*
 Castitas & cōtinentia differunt. *fo. xiiij. col. ij.*
 Castitas sola est que cuz fiducia p^ot animas
 deo presentare. *ibidem.*
 Cecus ad iudicialē dignitatē prohibetur ac-
 cedere. *fo. xxiiij. col. j.*
 Ceteri quid est. *fo. xxvij. col. iij.*
 Cesariani qui sunt. *fo. xxix. col. iij.*
 Cessante causa cessat effectus. *fo. xi. col. j.*
 Charitas est scōs lapis fundamēti turris iu-
 stitie. *fo. ij. col. ij.*
 Charitatis laus. *ibidem.*
 Charitatis multiplex descriptio. *ibidem.*
 Charitatis effectus. *fo. eo. col. ij.*
 Charitatis erga deū & hoies exēpla. *f. e. ibi.*
 Chartularij iudices q^o dicunt. *fo. xxv. col. ij.*
 Cibus aie est iustitia. *fo. xvij. col. ij.*
 Citatio debet esse i scriptis. *fo. xxvij. col. iij.*
 Citatio facta p preconē an valeat. *ibidem.*
 Clericus se vulnerās an incidat in. *c. si quis
 suadente. fo. vi. col. ij.*
 Clerici in sacris prohibentur postulare. *fo.
 xxvi. columna. ij.*
 Clodoueus primus francoꝝ regum christia-
 nus miraculose vnctus. *fo. xix. col. iij.*
 Cogitationes dissipant vbi nullum est consti-
 tium. *fo. xxi. col. j.*
 Concussio quid sit. *fo. xxx. col. iij.*
 Concussionis pena est arbitraria. *ibidem.*
 Cōmentariensis quis sit. *fo. xxix. col. j.*
 Cōmentariensis quare sic vocat. *ibidem.*
 Corona regū olim erat magni ponderis. *fo.
 lio. xix. col. iij.*
 Corona regis debet. *xij. lapidibus pretiosis
 ornari. ibidem.*
 Cōsiliari⁹ et consult⁹ differūt. *fo. xxi. col. j.*
 Consilium quid sit. *fo. eo. col. ij.*
 Cōsiliatiū fidelitas auxit rēpu. romanā. *ibi.*
 Consilium est triplex. *ibidem.*
 Consiliū vnde sumpsit originem. *ibidem.*
 Consilium vnde dicitur. *ibidem.*
 Cōsiliū malū ex dolo dās aliq⁹ tenet. *ibidē.*
 Cōsiliū mādatū et pceptū differūt. *ibidem.*
 Cōsiliari⁹ multipliciter appellat. *f. e. co. iij.*
 Cōsiliarij quales eligi debeāt. *fo. eo. col. iij.*
 Cōsiliarij debent esse fideles. *ibidem.*
 Cōsiliarius fidelis q^o iueniat. *fo. xxi. col. j.*
 Cōsiliarij in tribus articulis principaliter
 debent esse fideles. *ibidem.*
 Cōsiliarij q^o sunt a cōsilio repellendi. *ibidē.*
 Cōsiliarij habent multa priuilegia. *ibidē.*

Cōsiliarij q^o officia sua exercere dñt. *f. e. c. ij.*
 Cōtentionis descriptio. *fo. xiiij. col. j.*
 Contentiosus vnde dicitur. *ibidem.*
 Contentio & rixa differunt. *ibidem.*
 Contentio triplex est. *ibidem.*
 Cōtētio q^o fit inter pueros etiā contra veri-
 tatem nō est peccatū mortale. *ibidem.*
 Cōsuetudo in nuntijs creādis est attēdēda.
 folio. xxx. col. ij.
 Contentionis incommoda. *fo. xiiij. col. ij.*
 Contentiosus prohibetur ordinari. *ibidem.*
 Corpus animam aggrauat. *fo. xvij. col. ij.*
 Criminaliū executores qui erant tpe Moysi.
 folio. xxx. col. iij.
 Criminosus an debeat prius manū perdere
 postea caput si in snia caueatur q^o debeat
 sibi abscindi manus & caput. *fo. xxx. col. ij.*
 Criminosus q^o fracto laqueo de patibulo ce-
 cidit nihil aut modicū leuus: an sit iterum
 suspendendus. *ibidem.*
 Crisolitus lapis p^oiosus q^o sit. *fo. xx. col. ij.*
 Crisopallus lapis pretiosus. *fo. eo. col. j.*
 Christiani descriptio. *fo. xij. col. iij.*
 Christianus vnde dicitur. *ibidem.*
 Christiani q^o liter differūt a paganis. *ibidē.*
 Cupim⁹ semp id de q^o indigemus. *fo. x. col. ij.*
 Cure descriptio. *fo. ix. col. iij.*
 Curiales qui dicuntur. *fo. xxi. col. ij.*
 Curia vnde dicitur. *ibidem.*
 Cura vnde dicitur. *ibidem.*
 Curiosus a cura deriuatur. *ibidem.*
 Curiosus quis dicitur. *ibidem.*
 Curia parlamenti parisiē. fuit instituta de
 centū consiliarijs. *fo. eo. col. iij.*
 Custos carceris qualiter se debet habere er-
 ga carceratos. *fo. xxx. col. ij.*
 Custos carceris diligens esse debet. *ibidem.*
 Custos carceris debet esse valens et potens.
 Custos violentie non resistens consentire vi-
 detur. *ibidem.*
 Custos carceris debet vigilare et non dormi-
 re. *ibidem.*
 Custodia carceris in nocte debet geminari.
ibidem. col. ij.
 Custos carceris debet esse discret⁹ industrius
 et fidelis. *ibidem.*
 Custos carceris in secreto cū prisonarijs lo-
 qui non debet. *ibidem.*
 Custos carceris debet prisonarijs ministra-
 re prouisionē sine vlla diminutione. *ibidē.*
 Custos carceris que & qualiter iurare debet.
ibidem.
 Custos carceris d³ diligenter visitare escas
 que mittūtur prisonarijs ne in eis sint fer-
 ramenta ad frāgendos carceres. *ibidem.*
 Custos carceris debet prisonario prouidere
 de alimentis. *ibidem.*
 Custodum salaria. *ibidem.*
 Custodum pena si propter eorum dolum vel
 culpam carcerati effugerint. *fo. eo. col. iij.*

Materiarum.

De litera. D.

Duid ppter adulteriū suū dei irā pro-
 uocauit. *fo. xx. col. ij.*
 Dauidis tpe q^o erāt executores. *fo. xxx. col. j.*
 Dauid pcepit vni filioꝝ vt occideret hoiem
 renūtiante se saulē occidisse. *ibidem.*
 Dauid pcepit duob⁹ filijs suis vt suspende-
 rent rachab & banaa. *ibidem.*
 Decurio q^o & vnde sit. *fo. xxi. col. iij.*
 Decrepita etas q^o dicitur. *fo. xv. col. iij.*
 Deus solus sapiens est. *fo. xvij. col. ij.*
 Diabol⁹ p inobediētā separat hoiem a deo.
fo. xvij. col. ij.
 Dies obitus iustorū est eis melior q^o dies na-
 tiuitatis. *fo. xvij. col. ij.*
 Dignitas quid sit. *fo. xxi. col. j.*
 Diogenis notabile respōsum adulatori cui-
 dam. *fo. xxi. col. j.*
 Discipline descriptio. *fo. ix. col. iij.*
 Discipline laudes. *ibidem.*
 Disciplina custodiunt alie virtutes. *ibidem.*
 Disciplina oibus est necessaria. *ibidem.*
 Discordantes an possint cogi ad pacē facien-
 dam. *fo. vij. col. j.*
 Diues quis d³ esse. *fo. xiiij. col. iij.*
 Diues vnde dicitur. *ibidem.*
 Diuitie & opes differunt. *ibidem.*
 Diues et locuplex differunt. *ibidem.*
 Diues bonus quis dicitur. *ibidem.*
 Diuites mali qui sunt. *ibidem.*
 Diuitie in qb⁹ casibus profunt. *fo. eo. col. iij.*
 Diues malus eque p^ot dici seruus seruorum.
fo. xv. col. ij.
 Domestici serui pncipis quales esse debeāt.
 folio. xxi. col. ij.
 Domicelli in curijs pcedūt dños. *fo. xvj. col. j.*
 Dominus quis dicitur. *fo. xiiij. col. ij.*
 Duces Mediolani nullū recognoscūt supio-
 rem. *fo. xxi. col. j.*

De litera. E.

Ecclēsia roma. habuit p^omū ep^o. *f. ix. c. iij.*
 Ecclēia eq^o parat mltitudinē hoiz. *f. x. c. iij.*
 Eglon rex munera simul et mortē recepit ab
 Bith. folio. xxiiij. col. iij.
 Eleosyne descriptio. *fo. xv. col. j.*
 Eleosyna vnde dicitur. *ibidem.*
 Eleison quid est. *ibidem.*
 Eleosyna extinguit peccata sicut aqua ex-
 tinguit ignem. *ibidem.*
 Eleosyna duplex est. *ibidem.*
 Eleosyna cordis in septē diuidit. *ibidem.*
 Eleosyna corporalis in septē diuidit. *ibid.*
 Eleosyna p^ot dici triplex. *ibidem.*
 Eleosyne largitor tria considerare debet.
fo. eo. col. ij.
 Eleosyna decem bona cōfert. *ibidem.*
 Ep^o nō debet postulare. *fo. xxvi. col. ij.*
 Ep^o q^o dānato ad perpetuos carceres minuit
 cibos nō euitat irregularitatē. *f. xxix. col. j.*
 Ephebus quis dicitur. *fo. xv. col. iij.*

Episcopus quis sit. *fo. ix. col. iij.*
 Episcopi ministerium q^o sit. *ibidem.*
 Episcopatuū q^o fuit prima institutio. *ibidem.*
 Episcopatuū & archiepiscopatuū fines erant
 ante aduentū christi distincte. *ibidem.*
 Episcopalia que sunt. *ibidem.*
 Ep^o a nō p^ossit consecrari q^o req^orunf. *ibidē.*
 Ep^o qualiter se habere debeat i officio. *ibid.*
 Ep^o negligēs p^ot licite deponi. *ibidem.*
 Ep^o malus multipliciter appellatur. *ibidē.*
 & fo. x. col. j.
 Ep^o d³ temerarius multipliciter. *fo. x. col. j.*
 Ep^o mali equiparant simulacris gentiliū. *ibi.*
 Episcopi portatiui qui. *ibidem.*
 Episcopatuū appetens an peccet religiosus.
fo. eo. col. ij.
 Equitatis descriptio. *fo. vij. col. iij.*
 Equitatis lex est interpres. *ibidem.*
 Equitatis laus. *ibidem.*
 Equitas est scutum inexpugnabile. *ibidem.*
 Equitas & sapientia in idē tendunt. *ibidem.*
 Equitas an preferatur rigori. *ibidem.*
 Equ⁹ vel curr⁹ puati an possint capi ad vehēdū
 criminosum ad locū supplicij. *f. xxx. col. iij.*
 Error proponitur parrhisijs in parlamento.
 folio. xxij. col. ij.
 Etates sunt septem. *fo. xv. col. iij.*
 Etas perfecta. *ibidem.*
 Etas nō inspicitur sed virtus. *fo. xxi. col. iij.*
 Etas per virtutes suppletur. *ibidem.*
 Excōcatus non p^ot postulare. *fo. xxvj. col. ij.*
 Executores causarū qui sunt. *fo. xxix. col. iij.*
 Executores criminaliū q^o sunt. *fo. xxx. col. iij.*
 Executores criminaliū multifarie vocat. *ibi.*
 Executores criminalium tēpore Josue & Sa-
 muelis erant iudices. *ibidem.*
 Executores criminaliū qui fuerunt tempore
 Salomonis. *fo. xxx. col. j.*
 Executores criminaliū qui fuerunt tempore
 Romuli rome conditoris. *ibidem.*
 Executores criminalium quare pro nunc tan-
 tum in horrorem habentur. *fo. xxx. col. j.*
 Executor seu tortoris officij est potius cō-
 modi q^o honoris. *ibidem.*
 Executor qualiter se habere debeat in officio
 suo. folio eodem. col. ij.
 Executor q^o p errorem amputauit manū dextrā
 an debeat iterū manū sinistrā amputare
 cum in sentētia solū et pre cise caueatur de
 sinistra. *fo. xxx. col. ij.*
 Executor q^o faciet si in snia nō sit specificatū
 de qua manu abscisio sit facienda. *ibidem.*
 Extranei sunt a p^osilio repellēdi. *fo. xxi. col. j.*

De litera. F.

Facili⁹ est errare naturā: q^o principē sibi
 dissimilē formare rempub. *fo. xx. col. ij.*
 Facilitas credēdi q^o reprobat. *fo. xxiiij. col. ij.*
 Falsum committens circa principis litteras
 qualiter punitur. *fo. xxv. col. ij.*
 Falces que sunt. *fo. xxij. col. j.*

fasciati iudices. ibidem.
 fatui in consilium non sunt vocandi. fo. xxi. columna. iij.
 femine descriptio. fo. xiiij. col. iij.
 femina vnde dicitur. ibidem.
 femina prava sui gaudet de morte. mariti. ibidem.
 femina a postulando repellitur et causam prohibitionis dedit calphurnia. f. xviij. c. iij.
 ferocitas aialis in cornu consistit. f. viij. col. iij.
 fleuit dñs lazarus non quia mortuum: sed quia ad miseriam resuscitaturus. f. xvij. col. iij.
 fidei laus. fo. i. col. iij.
 fides est primus lapis fundamēti turris iustitie. ibidem.
 fidei descriptio multiplex. ibidem.
 fides quot modis accipitur. ibidem. col. iij.
 fides est hosti seruanda. ibidem.
 fidei due sunt species. fo. ij. col. j.
 fidei effectus sunt multiplices. ibidem.
 fidelitas debet dominis a vasallis cliētulo ab aduocato infirmo a medico et pupillo a tutore. fo. iij. col. iij.
 fiscus quid sit. fo. xvij. col. iij.
 fiscus quare sanctissimus dicitur. ibidem.
 fiscus vnde dicitur. ibidem.
 fortitudo: est secunda porta iustitie. fol. iij. columna. ij.
 fortitudinis descriptiones. ibidem.
 fortitudo vnde dicitur. ibidem.
 fortitudinis laus. ibidem.
 fortitudinis effectus. fo. eo. col. iij.
 fortitudinem quindē iuuant. ibidem.
 furti actio non datur patri contra filium marito contra uxorem nec contra. fo. v. col. iij.
 ¶ De litera. S.
 Sratia descriptio. fo. v. col. j.
 Sratia sumitur multipliciter. ibidem.
 Sratia in quatuor inuenitur. ibidem.
 Srapharij qui dicuntur. fo. xxv. col. ij.
 Sraues hoies in qua etate dicuntur esse. folio. xxi. col. iij.
 Sullielmus de eug. quēdā procuratorē regiū als liberant a pena flāmaz. fo. xvij. col. j.
 ¶ De litera. h.
 Homicida est diues illozum q̄ fame pereunt. fo. xv. col. iij.
 honestas quid sit. fo. v. col. iij.
 honestas vnde dicitur. ibidem. col. iij. et f. xiiij. col. j.
 honestas plus desiderat in iure q̄ in iustitia. ibidem.
 honestas legum rigori detrahit. ibidem.
 honestas in omnibus requiritur negotijs. ibidem.
 honestas est preferenda omni pecuniaro cōmodo. ibidem.
 honestatis gratia cogitur q̄s dimittere suā concubinam. ibidem.
 honeste non viuens cogitur honeste viuere. ibidem.

honor patri et matri debetur. fo. iij. col. ij.
 honorati qui dicuntur. fo. xxvj. col. ij.
 horribilius in mundo nihil est q̄ aliquē sibi natura similem trucidare. fo. xxxj. col. j.
 ¶ De litera. J.
 Jascintus lapis pretiosus. fo. xx. col. ij.
 Jaspis qualis sit. fo. eo. col. j.
 Jesus christus natus est in bethleem: nutritus in nazareth et sepultus in hierusalem. folio. xij. col. iij.
 Jesus christus ab adulatore traditus est. folio. xxij. col. j.
 Jlliterat⁹ potest esse index dūmodo habuerit causarum experientiam. fo. xxiiij. col. j.
 Jlliterat⁹ an possit esse index. fo. xxiiij. col. iij.
 Jlliterati rustici et humiles equiparant. ibidem.
 Jlliteratus ceco equiparatur. fo. xxiiij. col. j.
 Jlliterat⁹ et corpe vitiat⁹ equiparant. ibidem.
 Jlliteratus infanti equiparatur. ibidem.
 Jllustris non potest inferior a principe iudicari. fo. xvij. col. j.
 Imperiti in iure an possint esse aduocati. folio. xxvj. col. ij.
 Impij affligunt i bonis tpalib⁹. f. xvij. col. iij.
 Impij affligunt morte eterna. ibidem.
 Impudicitie causa que est. fo. xiiij. col. ij.
 Impudicitie remedium. ibidem.
 Infantilis etas. fo. xv. col. iij.
 Infula quid sit. fo. xxi. col. j.
 Infula vnde dicitur. ibidem.
 In iustitia ois virtus cōtinetur. fo. xx. col. j.
 Industria quid sit. fo. xvij. col. ij.
 Industria et honestas equiparantur. ibidem.
 Infelices tres dicuntur esse. fo. xvij. col. iij.
 Inusti duplici morte affligunt. f. xvij. col. iij.
 Iniquitatis descriptio. fo. xj. col. iij.
 Iniquitas et peccatū differunt. ibidem.
 Iniquitas tres differentie. ibidem.
 Iniquus vnde dicitur. ibidem.
 Iniustitie descriptio. fo. viij. col. j.
 Iniustitie duo sunt genera. ibidem.
 Iniustitie incōmoda et pprietates. f. eo. col. ij.
 Iniustitia penuriam inducit. ibidem.
 Iniustitia edificia euertit. ibidem.
 Iniustitiam in beluam figurare congruū est. ibidem.
 In p̄cipe ois iurisdictio et ptas ē. f. xxij. col. ij.
 Inobediētia est mala et nociua. fo. xvij. col. ij.
 Inobediētia cōparat heresi. ibidem.
 Inobediētia est species idololatrie. ibidem.
 Inobediētia dicitur peccatum ariolanduz pagantatis. ibidem.
 Inobediēs labi in culpā p̄thoplausti. ibidem.
 Inobediens dicitur quatuor euangelia cōtemnere. ibidem.
 Inobediens qualiter puniri debeat. ibidem.
 Innoeens quis dicitur et vnde. fo. ix. col. j.
 Innocentia cum iustitia secura est. ibidem.
 Insufficiens scientia: vite in honestas et etas illegitima equiparantur. fo. xxiiij. col. j.

Inter femineum quid sit. fo. xiiij. col. iij.
 Ionathas dauid dilexit. fo. ij. col. iij.
 Ioseph fuit iniuste incarceratus et sine cause cognitione. fo. xxiiij. col. ij.
 Iosue suspendit regem hay. fo. xxx. col. iij.
 Iracundi et subiti nō debent ad consiliū vocari. folio. xxij. col. j.
 Ira est mater discordie. fo. vj. col. iij.
 Iudex sine correctione dñi regere non potest. folio. xxij. col. j.
 Iudices et magistratus sunt membra principis. fo. xxij. col. ij.
 Iudices et magistrat⁹ a p̄cipe creant. ibidem.
 Iudex dicitur habere fortitudinē. fo. xxiiij. col. j.
 Iudex debet esse maturus. fo. eo. col. ij.
 Iudex debet esse rectus et iustus. ibidem.
 Iudicem malū quatuor faciunt. ibidem.
 Iudex amore corrumpitur. ibidem.
 Iudex p̄sonā accipere non debet. ibidem.
 Iudex timore perit iudicij. fo. eo. col. iij.
 Iudex odio iniustus efficitur. ibidem.
 Iudex cupiditate corrumpitur. ibidem.
 Iudex immobilis debet esse vt colūna. ibidem.
 Iudex pro questu pecunie non debet innoxios cōdenare et noxios adiuuare. ibidem.
 Judas munera simul et laqueum accepit. folio. xxiiij. col. iij.
 Iudex quis esse nō debet in causa in qua fuit aduocatus. fo. xvij. col. iij.
 Iudex indignū et infestū seruientem eligēs tenet de male gestis p̄ eum. fo. xxx. col. ij.
 Iudex in puniendis nūtijs debet diligenter procedere. fo. eo. col. iij.
 Iudex sedere debet in cathedra. fo. xxiiij. col. ij.
 Iudex vnde dicitur. ibidem.
 Iudices multi dicuntur. ibidem.
 Iudicium diuisio. ibidem.
 Iudices medijs qui sunt. fo. eo. col. iij.
 Iudices minimi qui sunt. ibidem.
 Iudices infimi qui sunt. ibidem.
 Iudicis officium est latissimū. ibidem.
 Iudex bonus quatuor cōditiones habere debet. fo. eo. col. iij.
 Iudex debet suā sniam ferre scriptis. ibidem.
 Iudex mediū sequi debet. fo. vij. col. iij.
 Iustitie laus. fo. j. col. j.
 Iustitie varie descriptiones. ibidem.
 Iustitia dupliciter accipitur. eodē. col. ij.
 Iustitia improprie sumpta qd sit. ibidem.
 Iustitia in turri triangulari figurat. ibidem.
 Iustitie sex sūt lapides seu ptes. f. iij. col. iij.
 Iustitia sub vna sola pte cōp̄hēdit. f. vj. col. j.
 Iustitia ē iter latrōes emecessaria. eo. col. ij.
 Iustitia si modum excedit dicitur crudelitas. folio. vij. col. iij.
 Iustitia violatur nimia indulgentia. ibidem.
 Iustitia est ciugulum lumborū xp̄i. ibidem.
 Iustitia custodit viā innocentia. fo. ix. col. j.
 Iuuentus quando dicitur. fo. xv. col. iij.
 Iuueniles calores refrenare licet. f. xvj. col. ij.

Iuuenes ppter virtutū copiam dicuntur senes et graues. fo. xxi. col. iij.
 Iuuenes in multis cōmendantur. ibidem.
 Iuppiter ofyus primus sceptri innētor. folio. xx. col. ij.
 Iustitior in honore est maior non e contra. folio. xxij. col. iij.
 Iustitiā vendere et symoniam cōmittere paria sunt. fo. xxiiij. col. iij.
 ¶ De litera. R.
 Karolus dux Alēconie. h̄z in ducatu suo cāscariuz et supremā iurisditionē. fo. xxi. col. j.
 ¶ De litera. L.
 Ledere seipsum an quis possit impune. fo. vj. col. j.
 Legis descriptio. fo. ix. col. j.
 Leo est bestia rugiens. fo. viij. col. iij.
 Leo post saturitatem triduo cibis caret. folio. ix. col. j.
 Lex caret dolo et suspitione. ibidem.
 Lex est multiplex. fo. ix. col. ij.
 Lex quare sic facta. ibidem.
 Lex vnde dicitur. ibidem.
 Lex qualis debeat esse. ibidem.
 Lex est tela aranea. fo. xxiiij. col. iij.
 Lictores olim qui erant. fo. xxxj. col. j.
 Lictores vnde dicti sunt. ibidem.
 Litis vtilitas quando et qualiter videtur exposcere. fo. xvij. col. j.
 Legista quis sit et vnde dicitur. fo. xvij. col. j.
 Lucij Valerij Senatoris exemplum. folio. xxij. col. ij.
 Ludouico regi frācorum sancto scripsit vnū solum verbū in magna pelle sigillata: quidā clericus parrhisensis. fo. vij. col. iij.
 Luxuriosi nō debent esse p̄siliarij. fo. xxij. col. ij.
 ¶ De litera. M.
 Macedonis philosophi notabile dictum. fol. xvij. col. iij.
 Maledictionis iniquitatis. et iniustitie. folio. xvij. col. iij.
 Magni iudices qui dicuntur. fo. xxij. col. ij.
 Magni iudices trina specialitate letant. ibidem.
 Marci attilij reguli fides. fo. j. col. iij.
 Martyrium sustinēs ad pompam non merebit sed demeretur. fo. xv. col. ij.
 Maximi iudices qui dicuntur. fo. xxiiij. col. ij.
 Membrorū suorū nemo est dñs. fo. vj. col. j.
 Mendicitas vnde dicitur. fo. xj. col. iij.
 Meretrix potest de vrbe expelli propter honestatem. fo. vj. col. j.
 Meū et tuū ex iniustitia p̄uenerūt. f. viij. c. iij.
 Meum et tuū inter mortales dissentiones causant. ibidem.
 Miphiboseph. fuit iniuste et sine cause cognitione suis possessiōib⁹ p̄uat⁹. fo. xxiiij. col. ij.
 Minus crimē est habenti tollere q̄ cū possit indigentibus denegare. fo. xv. col. iij.
 Minores. xxvij. annis prohibentur postulare. fo. xvij. col. iij.

Miraculum anteq̄ possit euenire quatuor re-
quiruntur. fo. xxxj. col. iij.
Moyses terrenis curis peractis diuine con-
templationi vacabat. fo. xx. col. iij.
Monachi mortui sunt mundo. fo. xvij. col. j.
Monachi non consentur mortui quantum ad
impregnandas mulieres. ibidem.
Monachi dicunt viuere quo ad deum. ibidē.
Monachus trahēs sibi in ecclesia sanguinem
percussive illa ecclesia est indicta. fo. vj. col. ij.
Mors duplex est. fo. xvij. col. iij.
Mortis corporalis descriptiones. fo. xvij. col. j.
Mortis anime descriptiones. ibidem.
Mortis varie distinctiones. ibidem.
Mortuorum est: sed quando incertum. ibidē.
Mors est cōis omnibus hominib⁹. ibidem.
Mors naturalis triplex est. ibidem.
Mors ciuilis triplex est. fo. eo. col. ij.
Mors vnde dicitur. ibidem.
Mors vnde procedit. ibidem.
Mortui naturaliter aliquando dicuntur viue-
re. ibidem.
Mors iustorum eis multa bona cōfert. ibidē.
Mortis peccatorū que est causa. fo. eo. col. iij.
Mors impij tripliciter dicitur. ibidem.
Mors impiorum infelix. ibidem.
Mortis memoria est multum utilis. folio eo.
col. iij.
Mortis memoria ad multa pficit. fo. xix. col. j.
Mulier que sit. fo. xiiij. col. iij.
Mulier et virgo et corrupta generali verbo vo-
cantur. ibidem.
Mulier vnde dicitur. fo. xiiij. col. j.
Mulier est columna et requies viri. ibidem.
Mulieris male descriptio. ibidem.
Mulieris conditio in quibus casibus est dete-
rior viri et contra. ibidem.
Mulieres ornantur pudicitia. eo. col. ij.
Mulieres de honore sepe contendunt. folio
xvi. col. iij.
Mulier non potest publica officia exercere.
fo. xxx. col. ij.
Mulieres sunt omnū dignitatū et officiorum
incapaces. ibidem.
Munera iudicium peruertūt. fo. xxiiij. col. iij.
Munerarij censuales. fo. xv. col. ij.

De litera. N.

Negligentia descriptio. fol. x. col. ij.
Negligentia: pigritia: et torpor: diffe-
runt. ibidem.
Negligens vnde dicitur. ibidem.
Negligentia est nouerca eruditionis. ibidem.
Negligentia in multis arguitur. ibidem.
Negligentia plusq̄ culpa est imputanda. fo.
lio eo. col. iij.
Negligens et delinquens pari pena puniun-
tur. ibidem.
Negligentia prelatorum cadit in magnū sub-
ditorum discrimen. ibidem.
Negligentia que in proprijs rebus est culpā-

da in alienis est vituperāda. fo. xvij. col. ij.
Nemo se in bonis sicut nec in corpore iede-
re debet. fo. vj. col. ij.
Nemo proprie sibipsi est iniustus. ibidem.
Nemo ab elemosyna prestanda est exempt⁹.
fo. xv. col. iij.
Nemo ex consilio obligatur sub pena morta-
lis peccati nisi ex consilio necessitatis. fo.
lio. xvj. col. ij.
Nero Caesar cū preconibus certauit et eos su-
perauit. fo. xvij. col. iij.
Nex quid sit. fo. xvj. col. iij.
Nō sufficit se a malo abstinere nisi fiat qd̄ bo-
num est. fo. vj. col. ij.
Normani et anglici vinū appetūt. fo. x. col. ij.
Notarius est publica persona. fo. xv. col. ij.
Notarius vnde dicitur. ibidem.
Notarius multipliciter appellatur. ibidem.
Notarius ex priuilegio notariatus est factus
iudex ordinarius. fo. xv. col. ij.
Notarij per iudicē pro iudicio creati non ha-
bent tantam potestatem sicut habent tabel-
liones. ibidem. col. iij.
Notarij habent officium honoris. ibidem.
Notarij qualiter se hñe debēt i officio. ibidē.
Notarius aliquid ex negligentia omittens te-
netur de dolo. ibidem.
Notarij officium circa que versatur. ibidem.
Notarius qualiter acta iudicis scribere de-
bet. ibidem.
Notarij qua pena puniuntur si falsum cōmife-
runt. ibidem.
Note que sunt. fo. xv. col. ij.
Nomen bonum habent bonus presumitur. fo.
lio. xxx. col. j.
Nuntij mortis sunt tres. fo. xvij. col. ij.
Nuntij qui sunt. fo. xix. col. iij.
Nuntij iuramentuz operatur q̄ postea statur
ralationi sue. fo. xxx. col. ij.
Nuntio et seruienti qualiter et in quibus cre-
ditur. ibidem.
Nuntiorum salaria. fo. eo. col. iij.

De litera. O.

O mors q̄ amara est memoria tua. folio
xix. col. iij.
Obedientia principi debetur. fo. iij. col. ij.
Obedientia in obseruātia includit. eo. col. iij.
Obedientia duplex est. ibidem.
Obedientie descriptiones.
Obedire plus deo debem⁹ q̄ hoib⁹. ibidem.
Obedientia aliquando sub pietate contine-
tur. fo. eo. col. iij.
Obedientia qualiter generaliter. ibidem.
Obedientia habet nouem conditiōes. ibidē.
Obedientia quo iure introducta sit. ibidem.
Obediētia trib⁹ pncipalr debet. fo. xvj. col. j.
Obedientia in quib⁹ attenditur. ibidem.
Obsequium patrono debetur. fo. iij. col. ij.
Obseruantie descriptio. fo. iij. col. iij.
Obseruare multipliciter accipitur. ibidem.

Oloberus vnde dicitur. fo. xix. col. iij.
Officij iudicis descriptio qñ dicitur purū ge-
nerale et merum. fo. xvij. col. iij.
Officiū iudicis aliqñ dicitur solēne. fo. eo. col. iij.
Officiū iudicis aliqñ dicitur mixtū deseruiēs
seu ministrans. ibidem.
Officiū iudicis aliqñ dicitur anomalū. ibidem.
Officia vtrum possint vendi. fo. xvij. col. iij.
Officiū emēs incidit i. l. iulia. de ambitu. ibi.
Officiū emens est ab illo officio remouēdus.
fo. xv. col. j.
Officia ad firmā nō dñt dari. fo. xvij. col. iij.
Officiū iudicis absq̄ notario exerceri non
potest. fo. eodem col. j.
Officiū aduocati fisci olim per annum so-
lummodo durabat. fo. xvij. col. iij.
Officiarij tāto dñant breui⁹ q̄to graui⁹ et ad
hoc est exēplū devulnerato iacēte i via. ibi.
Officia turban⁹ promiscuis actibus rerū. fo.
lio. vj. col. iij.
Opposita iuxta se posita magis lucescunt. fo.
lio. viij. col. j.
Opus et opera differunt. fo. xvij. col. iij.
Orbis iuppiter in armis suis sceptrū defere-
bat. fo. xx. col. iij.

De litera. P.

Pacis descriptio. fo. vj. col. iij.
Pax sine iustitia cōsistere nequit. ibidē.
Pax sex modis causatur. ibidem.
Pacem sex cause prohibent. eo. col. iij.
Pax an possit vniuersa fieri in terra de pote-
state ordinaria dei. fo. vj. col. j.
Pacis fructus est inestimabilis. ibidem.
Pacis proprium quid. ibidem.
Pacis confirmatio qualiter fit. ibidem.
Pax et concordia differunt. ibidem.
Pacis signum. ibidem.
Paganū nec iudei nō possunt prescribere cō-
tra christianos. fo. xij. col. j.
Papa sol⁹ pōt iterptari ius diuinū. f. x. col. iij.
Papa presidet in cōsilio gnali. fo. xj. col. ij.
Parū est ius esse in ciuitate: nisi sint qui iura
reddere possunt. fo. xix. col. j.
Parū est sniam ferre: nisi debita et efficax exe-
cutio subsequēbat. fo. xxxj. col. iij.
Pauper vnde dicitur. fo. xj. col. iij.
Paupertas est duplex. ibidem.
Paupertas ex ppavolūtate septē bōa pfert. ibi.
Paupertatis descriptio. eo. fo. z. fo. xj. col. ij.
Paupertas habet multa priuilegia. ibidem.
Paupertas habet multa incōmoda. ibidem.
Pauper an possit agere cōtra diuitem vñ sibi
subueniat. fo. xv. col. ij.
Pauper non debet fraudari elemosyna. ibidē.
Patroni causarum qui sunt. fo. xvj. col. ij.
Pecuniā dans ad officium cōsequendū habet
animū malefaciendi. fo. xv. col. j.
Petrus timore errauit. fo. xvij. col. iij.
Pecunia que sit. fo. xiiij. col. iij.
Pecunia vnde dicitur. ibidem.

Philosophie inuētor pitagoras. f. xvij. col. iij.
Philosophia vnde dicitur. ibidem.
Phinees sacerdos iudeū cū madianita coeun-
tem transiit. fo. xxxj. col. j.
Pietatis descriptio. fo. iij. col. j.
Pietas principaliter est ad parentes et pa-
triam. ibidem.
Pietas sumitur tripliciter. ibidem.
Pietas et eq̄tas sunt vene iustitie. fo. eo. col. ij.
Pietatis laus. ibidem.
Pietas cōsistit in criminū punitione. ibidem.
Pietas olim pro dea habita. fo. eo. col. ij.
Pirrh⁹ achatē hēbat vbi. ix. muse cū apollo
cithara psallēte sculpte erāt. fo. xx. col. ij.
Plebs quid sit. fo. ix. col. ij.
Plebs et populus qualiter differunt. ibidem.
Plebs vnde dicitur. ibidem.
Plebei ad dignitatē decurionatus non assu-
muntur. ibidem.
Plūbea lamina pectori imposta pfert ad alē
dam vocem. fo. xvij. col. iij.
Plures ad virtutis meritū peruenire difficile
est. fo. xij. col. ij.
Populi descriptio. fo. ix. col. ij.
Populus vnde dicitur. ibidem.
Populus olim triū rerū erat dñs. ibidem.
Populus est magister vitiorum. ibidem.
Populus est pronus ad malum. ibidem.
Portarij qui sunt. fo. xxx. col. iij.
Postulare qui possunt. fo. xvj. col. ij.
Postulare qui prohibentur. ibidem.
Possessio regni celestis p tres species appre-
henditur. fo. xiiij. col. j.
Prepositi qui dicuntur. fo. xvij. col. iij.
Preconis descriptio. fo. xvij. col. iij.
Preco vnde dicitur. ibidem.
Preconis officium. ibidem.
Preco prohibetur fieri decurio. ibidem.
Preco qualiter absentem citare debet. ibidē.
Preconis vox paucis innotescit. ibidem.
Preconum officium circa q̄ versatur. ibidem.
Preconū priuilegiū. fo. xxx. col. j.
Preco grassat dū sumpt⁹ q̄rit. f. xvij. col. iij.
Princeps vnde dicitur. fo. x. col. ij.
Princeps dicitur dei minister. ibidem.
Princeps dicitur maritus republice. ibidem.
Princeps dicitur cōmunis pater omnīū. ibidem.
Principis potestas est mirabilis. f. eo. col. iij.
Princeps pōt ius diuinū limitare. ibidem.
Princeps pōt distinguere interpretari et ad-
iuuare ius diuinū limitatū. ibidem.
Princeps potest ius diuinū nō limitatū limi-
tare ex causa. ibidem.
Princeps habet iura in scrinio pectoris. fo.
lio. j. col. ij.
Princeps potest contra ius naturale statue-
re. fo. xj. col. j.
Princeps ex causa potest tollere defensio-
nem. ibidem.
Princeps potest tollere citationem. ibidem.

Tabula

Princeps potest alicui privato auferre rem suam. *ibidem.*
 Princeps potest alicui cogere ad promittendum. *ibidem.*
 Princeps potest dare literas mortatorias in preiudicium privati. *fo. eo. col. ij.*
 Princeps non presumit in modico preiudicare subditos. *ibidem.*
 Princeps potest legitimare illegitimos in preiudicium legitimorum. *ibidem.*
 Princeps potest sine causa auferre ius privati questum iure civili. *ibidem.*
 Princeps potest statuere contra ius positum. *fo. eo. col. iij.*
 Principi est pro ratione voluntas. *ibidem.*
 Princeps non presumitur iuri communi derogare velle. *ibidem.*
 Princeps sine causa iuri communi derogans peccat. *ibidem.*
 Princeps est institutus ad iudicium et ad iustitiam. *ibidem.*
 Princeps est iustitie caput et minister principalis. *fo. xix. col. ij.*
 Princeps dicitur potestas publica et in terris diuine maiestatis imago. *ibidem.*
 Princeps censetur habere iura in scrinio peccatoris. *ibidem.*
 Princeps tenetur pro regno dienoctus laborare. *ibidem.*
 Princeps inungi debet oleo. *fo. eo. col. iij.*
 Princeps quare inungitur. *ibidem.*
 Princeps a quo inungitur. *ibidem.*
 Princeps qualiter inungitur. *ibidem.*
 Principatus in armis designatur. *ibidem.*
 Princeps solus vti dicitur vestibus purpureis. *ibi.*
 Princeps de terra est. *fo. eo. col. iij.*
 Princeps communis patet vocatur. *fo. xx. col. j.*
 Princeps se debet habere ad subditos sicut pater ad filios et pastor ad oves. *fo. eo. col. iij.*
 Princeps legibus et armis debet ornari. *fo. eo. col. iij.*
 Princeps quare sedeat. *ibidem.*
 Prisonarius non debet poni in loco nimis arcto. *fo. xxix. col. j.*
 Privatus an potest iudicem possit cogi absente executor ad alicui malefactorum decapitandum vel suspendendum. *fo. xxxj. col. iij.*
 Procurare oes possunt nisi de iure prohibeatur. *fo. xxvj. col. ij.*
 Procurator esse non potest qui legitimam personam standi in iudicio non habet. *fo. eo. col. iij.*
 Procuratoris officium est voluntarium in acceptatione. *ibidem.*
 Procurator recepto mandato sine protestatione cogitur dominum defendere. *ibidem.*
 Procurator cogitur precise dominum defendere nec liberat soluendo interesse. *ibidem. col. iij.*
 Procuratores qualiter se habere debeant in officijs suis. *fo. xxvij. col. ij.*
 Procurator debet esse fidelis. *ibidem.*
 Procurator in salarijs aliquando aduocato equiparatur. *ibidem.*

paratur. *ibidem.*
 Procurator semper specu. non debet in vna causa ultra. *xij. libras turo. recipere. ibidem.*
 Procuratoris descriptio. *fo. eo. col. iij.*
 Procurator fisci et procurator cesaris differunt. *ibidem.*
 Procurator cesaris quis proprie dicitur. *fo. xxvij. col. j.*
 Procurator fisci quis sit. *ibidem.*
 Procurator fisci absente aduocato non debet causam fisci agitare. *ibidem.*
 Procuratores fisci mali non debent tolerari. *fo. xxvj. col. j.*
 Procuratores et aduocati aliquando equiparantur. *fo. xxvj. col. j.*
 Professores iuris civilis vocantur sapientes. *fo. xvij. col. ij.*
 Prudentie descriptio. *fo. iij. col. j.*
 Prudentia vnde dicitur. *ibidem.*
 Prudentie ethymologia. *ibidem.*
 Prudentia est prima porta turris iustitie. *ibi.*
 Prudentia est in sapiente. *ibidem.*
 Prudentie laus. *ibidem.*
 Prudentie effectus. *fo. eo. col. ij.*
 Prudentie quinque sunt species. *ibidem.*
 Pubertas plena: plenior: et plenissima. *fo. xv. col. iij.*
 Publice disputare de fide est prohibitum. *fo. xij. col. ij.*
 Pudicitie descriptio. *fo. xij. col. j.*
 Pudicitia est triplex. *ibidem.*
 Pudor: et pudicitia differunt. *fo. eo. col. ij.*
 Pudicitia non potest violenter arripi. *ibidem.*
 Pudori hominum parcendum est. *fo. xxxj. col. iij.*
 Pupillaris etas. *fo. xv. col. iij.*
 Purpureus color qualis sit. *fo. xix. col. iij.*
 Purpura vnde dicitur. *ibidem.*
 Purpura ex quo fit. *ibidem.*
 Purpure quis primus inuentor. *ibidem.*

Qui non habet in ere luat in corpore. *f. x. col. ij. et fo. xij. col. iij.*
 Qui non facit quod debet videtur facere quod non debet. *fo. xxxj. col. ij.*

De littera. R.
 Rectoris negligentes magnam nutriunt pestilentiam. *fo. x. col. iij.*
 Religiois descriptio. *fo. xvij. col. j. et f. iij. c. j.*
 Religio vnde dicitur. *ibidem.*
 Religionis beneficia. *ibidem.*
 Religionis mundet et immaculate alia descriptio. *ibidem.*
 Religio qualiter accipitur. *ibidem.*
 Religio est bonum incommutabile. *fo. x. col. ij.*
 Religio dicitur tripliciter. *fo. xvj. col. iij.*
 Religionis alia descriptio. *fo. xvij. col. j.*
 Religiosi prohibentur postulare. *fo. l. column. ij.*
 Reuerentia senibus debet. *fo. iij. col. ij. et iij.*
 Resignatio egri facilius admittitur quam senis. *fo. xvj. col. iij.*

Materiarum.

Reges francie et Anglie. in capite inunguntur. *fo. xix. col. iij.*
 Registra notarum penes eum remanere debent. *fo. xxv. col. iij.*
 Rex francie in regno suo nullum recognoscit. *superiorem. fo. xx. col. iij.*
 Rex iustus erigit terram. *fo. xj. col. iij.*
 Rex francie inungitur a Remensis. archiepiscopo. *fo. xix. col. iij.*
 Rex anglie inungitur a Cantuariensi. archiepiscopo. *ibidem.*
 Rixae descriptio. *fo. xij. col. j.*
 Rixa vnde dicitur. *ibidem.*
 Roberto filio regis hugonis capeti locutus est crucifixus. *fo. vij. col. j.*

De littera. S.
 Sacerdos vestes statui congruentes habere debet. *fo. xxv. col. j.*
 Salomonis Roboam filij regnum fuit diuisus quia sapientum consilium spreuit. *fo. xxj. col. j.*
 Salomon propter libidinem gratiam dei amisit. *fo. xx. col. iij.*
 Salus vbi multa consilia. *fo. xvj. col. j.*
 Samuel concidit agag regem per frustra. *fo. l. col. iij.*
 Sanson: David: et Salomon per mulieres decepti fuerunt. *fo. xij. col. ij.*
 Sapientis descriptiones. *fo. xvij. col. j.*
 Sapientie descriptio. *fo. eo. col. ij.*
 Sapientia est filia memorie et usus. *ibidem.*
 Sapientia est omnino contraria stultitie. *ibi.*
 Sapientia semper eo contenta est quod adest. *ibidem.*
 Sapienter qualiter quis probetur. *ibidem.*
 Sapientia circa que versatur. *ibidem.*
 Sapientes vnde dicitur. *ibidem.*
 Sapientes septem. *ibidem.*
 Sapientia clara nunquam marcescit. *fo. xvij. col. iij.*
 Sapientia vnde sumpsit originem. *ibidem.*
 Sapientia qualiter acquiratur. *ibidem.*
 Sapientia melior est quam vires. *ibidem.*
 Sapientie laudes. *ibidem.*
 Sapientia si in forma oculis videri posset: ad amorem sui omnes excitaret. *ibidem.*
 Sapientis animus supra fortunam collocatur. *ibi.*
 Saphirus lapis pretiosus. *fo. xx. col. iij.*
 Sardius lapis pretiosus quare sic dicitur. *fo. xix. col. iij.*
 Sardius qualis sit. *ibidem.*
 Sardonius lapis pretiosus. *fo. xx. col. ij.*
 Scarlatum est species purpure et illo vti non licet privatis hominibus. *fo. xix. col. iij.*
 Scientia: industria: et sapientia differunt. *fo. l. col. iij.*
 Scientia circa que versatur. *ibidem.*
 Scorpioidis cauda semper in ictu est. *f. xij. col. iij.*
 Scribarius quis dicitur. *fo. xxv. col. ij.*
 Scribe et logographi qui dicuntur. *ibidem.*
 Senatus vnde dicitur. *fo. xxj. col. iij.*
 Senator quis dicitur. *ibidem.*
 Senatores Rome centum fuerunt. *ibidem.*

Senatus est pars corporis principis. *f. xxij. col. ij.*
 Senium quando dicitur. *fo. xv. col. iij.*
 Senectus que sit. *fo. xvj. col. iij.*
 Senectus a qua etate incipiat. *ibidem.*
 Senex minor presumitur viuere quam eger. *ibidem.*
 Senex vnde dicitur. *ibidem.*
 Senes et pueri in etate conueniunt. *ibidem.*
 Senium est quadruplex. *ibidem.*
 Senes habent multa privilegia. *fo. eo. col. iij.*
 Senes parcius puniunt quam iuuenes. *ibidem.*
 Senex habet multa incommoda. *ibidem.*
 Senes fatui et sine religione sunt abominabiles. *fo. xvij. col. j.*
 Senis obstinatio maior est inter abusiones seculi. *ibidem.*
 Senes presumunt magis probi quam iuuenes. *fo. xxj. col. iij.*
 Senum notabiles presumptiones in quibus multum commendantur. *ibidem.*
 Sensualitatis descriptio. *fo. xij. col. ij.*
 Sensus omnes sunt in capite. *fo. viij. col. iij.*
 Sententia a non suo iudice lata nullus est momenti. *fo. xvj. col. j.*
 Sententia est semel illius rerum tenore exequenda. *fo. xxxj. col. ij.*
 Seruus publicus quis dicitur. *fo. xxv. col. ij.*
 Sermo senum presumitur veracior quam iuuenum. *fo. xvj. col. iij.*
 Seruientis descriptio. *fo. xxix. col. iij.*
 Seruiens est vulgare gallicum. *ibidem.*
 Seruiens diuersimode vocatur. *ibidem.*
 Seruientis ornamentum. *fo. xxx. col. j.*
 Seruicus dicitur hinc hinc seu baculum in manu. *ibi.*
 Seruientes quales esse debeant. *ibidem.*
 Seruienti soli creditur. *ibidem.*
 Seruientes in qua etate eligi debeant. *ibidem.*
 Seruientes quis potest creare. *fo. eo. col. ij.*
 Seruientes qui qualiter iurare debeant. *ibidem.*
 Seruienti soli creditur plus quam iudici. *ibidem.*
 Seruienti quare soli creditur. *ibidem.*
 Seruienti non creditur in his que sunt in facto alieno. *fo. eo. col. iij.*
 Seruienti non creditur de non sibi commissis. *ibidem.*
 Seruicus qualiter in officio se habere debeat. *ibi.*
 Seruiens an habeat cause cognitionem. *ibi.*
 Seruientes salariantur semel loci consuetudinem. *ibi.*
 Seruicus facta relatione faciens qualiter puniatur. *ibi.*
 Seruiens ultra debitum extorquens qua pena punitur. *fo. eo. col. iij.*
 Seruientes quis possit punire. *ibidem.*
 Sexu dispares non debent sub eodem tecto custodiri. *fo. xxix. col. iij.*
 Silentium in interiori parte turris iustitie est depictum. *fo. iij. col. iij.*
 Silentium quid sit. *ibidem.*
 Silentium vnde dicitur. *ibidem.*
 Silentij laus et effectus. *ibidem.*
 Silentium turbantes qualiter puniuntur. *ibi.*
 Simile oem applaudit suum simile. *f. xxxj. col. j.*
 Symonia in diuite non facit presumit. *f. xij. col. iij.*

Smaragd⁹ lapis pretiosus quis sit. fo. xx. col. j.
 Smaragdus ubi inuenitur. ibidem.
 Spes est scala iustitie. fo. ij. col. iij.
 Spei descriptio. ibidem.
 Spei effectus. ibidem.
 Sophi qui dicuntur. fo. xvij. col. ij.
 Socrates phs veneno necar⁹ e. f. xxvij. col. ij.
 Solum quid sit. fo. xx. col. iij.
 Solum unde dicitur. ibidem.
 Spei laus. fo. ij. col. iij.
 Spiculator quis sit. fo. xxx. col. iij.
 Spiculator unde dicitur. ibidem.
 Spicula que sunt. ibidem.
 Sportule que dicunt^r et unde. fo. xxx. col. ij.
 Statera dolosa abominabilis apud deum. fo. lio. xxij. col. ij.
 Stelle erraticę hnt duplicē motū. f. xxvij. c. ij.
 Studium quid sit. fo. vij. col. ij.
 Studentes excusantur a munerib⁹ psonalibus a. xvij. anno vsq^{ue} ad. xxv. an. fol. xv. col. iij.
 Superbie descriptio. fo. xij. col. iij.
 Superbus unde dicitur. ibidem.
 Superbia multipliciter accipitur. ibidem.
 Superbia est initium omnis peccati. ibidem.
 Supbia est odibilis corā deo et hominibus. fo. eo. col. iij.
 Superbia est eidentissimum signum reproborum. ibidem.
 Superbia est tolerabilior in diuite q̄ in pauere. ibidem.
 Surdus postulare phibetur. fo. xxvj. col. ij.
 Suspectus de fuga potest vltra carceres ligari. fo. xxix. col. ij.
De litera. T.
Tabellio. fo. xxv. col. ij.
 Tabularius. ibidem.
 Tabellio et tabularius unde dicuntur. ibidem.
 Tabule olim fiebant de buro. fo. eo. col. ij.
 Tabelliones quis potest creare. ibidem.
 Tabellio cōficiens instrumentū de cōtractu prohibito qualiter punitur. fo. eo. col. iij.
 Tabellio falsum cōficiens instrumentū qualiter punitur. ibidem.
 Taciturnitas bz optima: actutissimū rerum administrandarū vinculū. fo. xxj. col. ij.
 Temperantie descriptio. fo. vij. col. ij.
 Temperantie vis. ibidem.
 Testis in etate septuagesima psumit in breui morituro. fo. xvj. col. ij.
 Thalaris vestis que sit. fo. xxv. col. iij.
 Thalaris vestis unde dicitur. ibidem.
 Thome sancti de aquino notabile respōsum de officijs non vendendis. fo. xxv. col. j.
 Tiberius Cesar morosus erat in officarijs mutandis. fo. xxvij. col. iij.
 Toga. fo. xxvj. col. j.
 Toga unde dicitur. ibidem.
 Togis soli utebantur romani. ibidem.
 Togati qui dicuntur. fo. xxvj. col. ij.

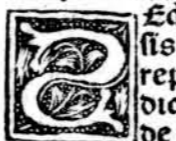
Togis romani tempore pacis solūmodo utebantur. fo. eo. col. j.
 Topacius lapis pretiosus quis sit. fo. xx. col. j.
 Topacj quis fuit primus gestator. ibidem.
 Traianus imperator magnus iustitie zelator. fo. vj. col. iij.
 Turpe nihil faciendum est. fo. v. col. iij.
De litera. U.
Uariatio reprobat. fo. xj. col. iij.
 Uasallus cōtra dominū non cogitur postulare. fo. xxvj. col. ij.
 Venie facilitas tribuit incentiuū delinquendi. fo. xij. col. iij.
 Veritatis multiplex descriptio. fo. v. col. j.
 Veritas unde orta est. ibidem.
 Veritas est temporis filia. ibidem.
 Veritatis laus. ibidem.
 Veritas triplex est. fo. eo. col. ij.
 Veritas cū iustitia in duob⁹ cōuenit. ibidem.
 Veritatis tres sunt gradus. ibidem.
 Veritas a latebris extrahi debet. fo. v. col. ij.
 Veritatem negans pro pecunia deum negare videtur. fo. xxij. col. ij.
 Vestis debet esse conueniens statui et ordini. fo. xxvj. col. j.
 Utilissim⁹ reputatur si non alios pcedat sciētia qm̄ est in honore prim⁹. fo. xxij. col. iij.
 Viatores qui sunt. fo. xxix. col. iij.
 Vicecomes quis dicatur. fo. xxij. col. ij.
 Uindicationis descriptio. fo. v. col. ij.
 Uindicatio cui sit necessaria. ibidem.
 Uindicatio q̄ htuosa et licita sit. fo. eo. col. ij.
 Uindicatio in medio duorum vitiorum cōstit. ibidem.
 Uindicatio est moderanda. ibidem.
 Uindicationis laus. ibidem.
 Uindicatiuus homo a domino inueniet vindictam. fo. xxij. col. ij.
 Virga aliquā denotat amicitia. fo. xx. col. iij.
 Virga aliquā denotat correctionē. ibidem.
 Virga unde dicitur. ibidem.
 Virga vtuntur magi ad pacandos inter se serpentes. ibidem.
 Virtutis descriptio. fo. xij. col. ij.
 Vir⁹ unde bz et quare sic dicta. fo. eo. col. ij.
 Virtus nos fert nō ad elysios campos: sed ad ipsam mundi arcem. ibidem.
 Virtus et fortitudo differunt. ibidem.
 Virtus qualiter acquiritur. ibidem.
 Virtutis laus. ibidem.
 Viri propria est fortitudo. fo. xx. col. ij.
 Umbra senis melior est q̄ gladius iuuenis. fo. xvj. col. ij.
 Uox pconis horrida. fo. xxvij. col. iij.
 Uoci que contraria et que propicia sūt. ibidem.
De litera. z.
 Zelencindicis iustitia in filium proprium. folio. xxij. col. ij.

Finis Tabule.

Am omni ge

neri animantiū (inquit ille eloquentie parens Cicero officiorū primo) principio sit ab ipsa natura tributū: vt se et vitā corpusq^{ue} tueat: declinet que ei nocitur a videatur: et oia que sunt necessaria ei ad viuendū acq̄rat. **I**dcirco iustitia (que vtilitatē hoim cōseruat et cōtinet: decernit vt ab hoie meriti atq^{ue} inutuli: ad sapientē bonū fortēq^{ue} virum transferētur res ad viuendū necessarie prout dicit idē Cic. offi. ij.) nō solū vtile est cognoscere et ei⁹ tramites: sed etiā valde necessarium oibus hoibus. Quid melius (inquit Joā. tinctus in tracta. de instit. regiminis dignitatū.) qd̄ deo acceptius: q̄ per iustitia seruare in oibus animū incorruptū: et in reb⁹ exteriorib⁹ equitatē: qd̄ alterū nō ledat: et efficere vt hoies a delictis et criminib⁹ contineat: q̄ legib⁹ et iustitie institutiōib⁹ cohercent: quā iustitia pure et integre obseruando hō a mortalidivini⁹ efficit. **I**ustitia em̄ est splendor magn⁹: ex q̄ viri boni nominatur: vt dicit idē Cic. offi. li. j. In q̄ qd̄ simul ois virt⁹ cōtinet: vt testat^r beatus hiero. in episto. xvij. ad demetriadē. Et Pau. de cast. i. l. Iustitia. ff. de iust. et iur. **E**st em̄ illa regina de qua proph. ait psal. xliij. Que sedet coronata a dextris dei in vestitu deaurato circūdata varietate. De qua Euripides et Arist. v. ethi. neq^{ue} hesperus neq^{ue} lucifer ita admirabilis. Est etiā oim mater virtutū ceterarūq^{ue} nobilissima put dicūt Cic. offi. ij. Arist. ethi. v. et Tho. ij. q. lviij. arti. si. Prisci. igit^r eam astrēā quasi ex astris demissā iustitia reginā nuncuparūt: qd̄ testatur Arist. vbi. s. Et Cic. i. ij. offi. q̄ etiā probat^r psal. lxxij. iustitia decelo p̄spexit.

I Ed quoniā nephās est omnis initus et interpretatione nō repetita materiā tractare put dicit iurifcon. Sayus in. l. j. ff. de origine iuris. ad qd̄ etiā facit id qd̄ scribit Cice. in p̄he. offi. **O**is (inquit ipse) que a ratione suscipit de aliqua re institutio debet a diffinitione p̄fici ut intelligat^r quid sit de quo disputatur. Et ideo videndū est de significatiōe et diffinitione iustitie. **E**st igitur iustitia s̄m beatū Tho. ij. q. lviij. ar. j. et iurisperitū in. l. j. ff. de iustitia et iur. habitus s̄m quā cōstāt et p̄petua voluntate ius suū vnicuiq^{ue} reddit. **S**c̄m vero Lupū de oliveto hispanuz in regula monachorū sancti hiero. c. xxvij. et est in tertia parte epistolaz beati illi⁹ hiero.

Iustitie laus.

Iustitie varie descriptio.

inserta: est singularū rerum et personaz equissima distributio: quam quis obtinens: et cui adherent vitam suam dispoſite et sine turbatione conseruat. Custodit in oibus equitatē: scit quid deo debeat: quid sanctis: et quid equalib⁹ reddat. Quid non denegat potestati⁹ hui⁹ seculi: quid sibi retineat: quid proximo competat: et qd̄ alienis concedit: aut cōgruit. **S**c̄m vero Cicero. vete. rheto. li. ij. titu. ix. sic diffinitur: est habitus animi cōmuni vtilitate cōseruata: suā cuiq^{ue} tribuens dignitatē. **L**ius initus est a natura profectū: deinde quedā a cōsuetudine. ex vtilitatis ratione venerūt. Postea res et ab natura profectas: et ab cōsuetudine probatas legū metus et religio sanxit. **S**ed quia (teste Tho. ij. q. lviij. ar. viij.) omnes virtutes cardinales dupliciter accipiuntur. Uno mō s̄m q̄ sunt speciales virtutes: habentes determinatas materias. Alio modo q̄ significant quosdam generales modos virtutis. et ideo dicendū est q̄ iustitia proprie sumpta accipitur dupliciter. videlicet generaliter et particulariter. **S**ñaliter: quia precipiuntur et ordinantur actus oim virtutum. prout dicunt Tho. vbi. s. et Richar. in. ij. distin. xxij. ar. v. q. iij. et Arist. in. v. ethi. et vocatur iustitia legalis que est in principe. primo et quasi architectonice: q̄ censetur habere oia iura in scrinio pectoris. de quo glos. in. c. dicēti. in verbo in iuris. xxv. q. ij. per. l. oim. c. de test. **S**c̄o est in subditis quasi ministratiue. **P**articulariter aut accipitur prout est habit⁹ cōstitūēs equalitatē ad alterā singularē personā: de qua per Richar. vbi. s. ibi quarto accipit. **I**mproprie vero sumpta iustitia est q̄ ad seipm̄ s̄m diuersas partes pertinet: et est rectitudo ordinis in partib⁹ hois: vt scz nascibilis et concupiscibilis subdantur voluntati et voluntas rationi. Et diffinitur s̄m Anselmū lib. de veritate. c. xij. Iustitia est rectitudo voluntatis propter se seruata. et Aug. lib. j. de moribus ecclesie. Est amor deo tantum seruans.

Iustitia dupliciter accipit.

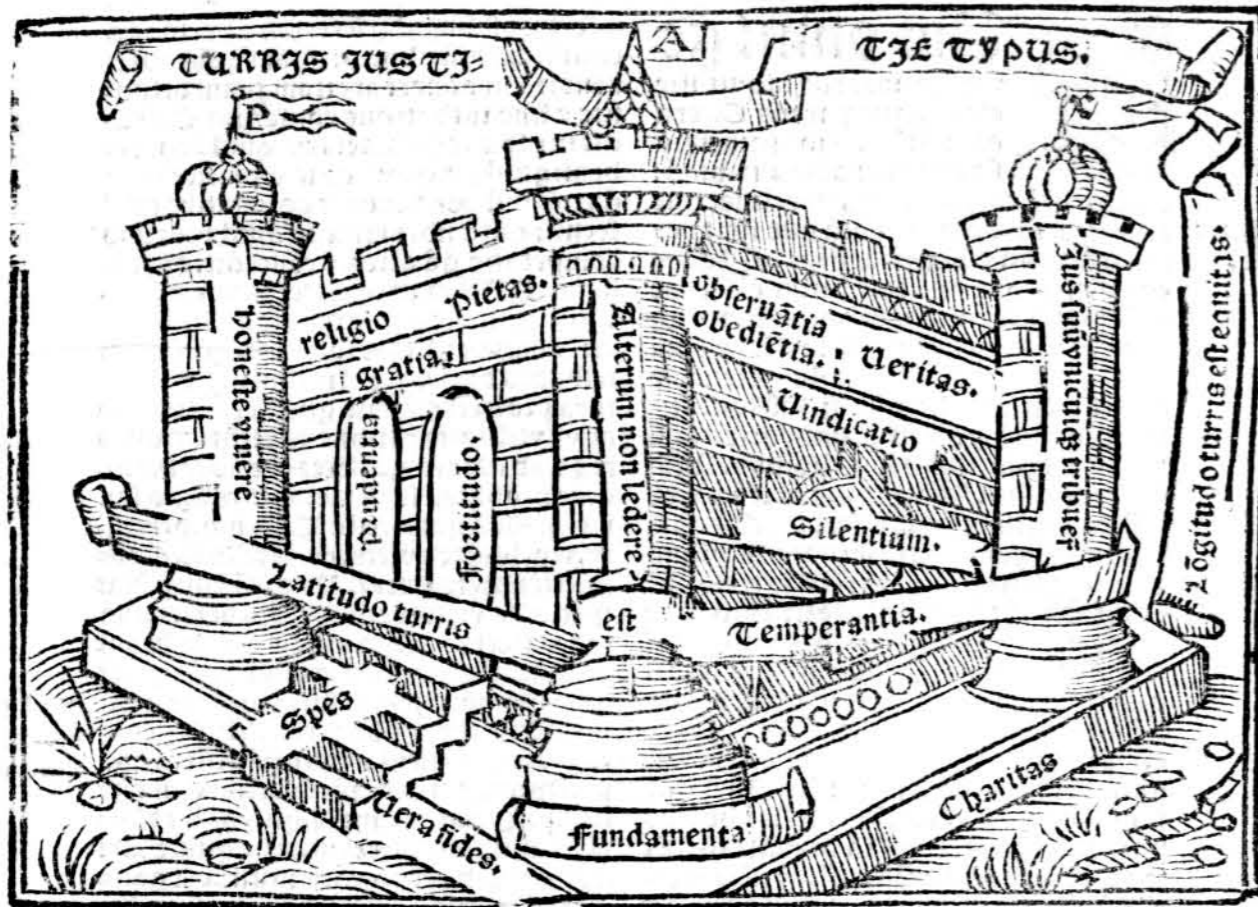
Princeps hz iura i scrinio pectoris.

Iustitia improprie sumpta quid sit.

Ita diffinitione iustitie dicendū est s̄m Bald. in p̄he. Sleg. in fi. q̄ iustitia quodā trianguo continet: veluti quadā turri fortissima triangulari: de qua qd̄ turri dicit^r prover. xvij. Turris fortissima nomen dñi. Et q̄ de turri iustitie illud dictū sit in promptu patet: qz nomē dñi qd̄ est chusi⁹ est ipsamet iustitia in. c. Eximiat. xj. q. ij. sol iustitie tur. in ecclia nūcupatur. Descriptionē conſequēter seu figurā illi⁹ turris videam⁹.

Iustitia in turri triangulari figura.

De fide. Cap. j.

Qualiter autē ad equatur iste virtutes turri iustitie videndum est. Et primo de fundamentis: que quidē fundamenta ex duobus firmissimis

Fides est primus la lapidibus construuntur: quorum primus pis fundamēnti i. Et Aug. prout recitat in ca. vbi sana turris iustitie. **Fides est** credere qd non vides. in ca. in domo. de peni. distinct. iij. **Undecim modis fides accipitur.** prout dicit host. in d. gl. de summa trinitate et fide catholica. primo ponitur et accipitur pro sacramento baptismi. in ca. Debitū. de. baptismo. et in ca. de Jude. xv. distinct. Secundo: pro castitate thori. in ca. Coniuges. xxv. q. ij. Tertio: pro conventionali securitate que etiam hosti seruanda est. in ca. No. li. xxij. q. j. Ob id enim cōmuniter dicit qd graue est fidē fallere. l. j. rñ. j. ff. de cōstitū. pecu. **Ad hoc potest incidenter adduci notabile exemplū** Marci attiliij reguli de quo i. l. postluminij. ff. de capt. et postli. reuers. qui quidem cuz captus fuisset a Xantippo duce Lacedemonio: et iuramento prestito qd rediret nullus est Romam pro commutādis captiuis. Unde cum esset in senatu dissuasit captiuos aduersariorum reddi. Dicebat em̄ illos adolescentes esse: et bonos duces belli: se iam senectute confectuz. Cuius cum valuisset auctoritas: captiui retēti

Fidei laus. fundamentum enim aliud nemo potest ponere p̄ter id qd positū est qd est christus Jesus. Pau. j. ad Corin. iij. Et vbi christus non est fundamentū nullius boni operis est superedificium. in ca. Cum Paulus. j. q. j. **Sine fide em̄ impossibile est placere deo qui iustitia est: qm̄ iustitia est figura dei: vt predixim.** **Fides ergo sic describitur** ab apostolo ad hebre. xi. c. Est substantia rerum sperandarū argumentū non apparentiū. Magistraliter autē sic describitur per glo. in

Fidei de scriptio multiplex

rub. de summa trinitate et fide catholica. Est voluntaria certitudo absentium infra scientiā: et supra opinionē. Constituta itaq; scientia habet cognitionem: fides vero non. Unde dicit Aug. fides est credere qd non vides. in ca. in domo. de peni. distinct. iij. **Undecim modis fides accipitur.** prout dicit host. in d. gl. de summa trinitate et fide catholica. primo ponitur et accipitur pro sacramento baptismi. in ca. Debitū. de. baptismo. et in ca. de Jude. xv. distinct. Secundo: pro castitate thori. in ca. Coniuges. xxv. q. ij. Tertio: pro conventionali securitate que etiam hosti seruanda est. in ca. No. li. xxij. q. j. Ob id enim cōmuniter dicit qd graue est fidē fallere. l. j. rñ. j. ff. de cōstitū. pecu. **Ad hoc potest incidenter adduci notabile exemplū** Marci attiliij reguli de quo i. l. postluminij. ff. de capt. et postli. reuers. qui quidem cuz captus fuisset a Xantippo duce Lacedemonio: et iuramento prestito qd rediret nullus est Romam pro commutādis captiuis. Unde cum esset in senatu dissuasit captiuos aduersariorum reddi. Dicebat em̄ illos adolescentes esse: et bonos duces belli: se iam senectute confectuz. Cuius cum valuisset auctoritas: captiui retēti

fides q̄t modis accipit.

fides est hosti seruanda.

Mar. at. rilij reguli fides.

fidei due sūt spēs.

fidei effectus sunt multiplices.

sunt: ipse vero rediit Carthaginē. Non charitas patrie retinuit eum: nec amor vxoris: aut suorum. Cum etiam nō igno raret se ad crudelissimos hostes et ex quisita supplicia (quibus de facto expositus fuit) proficisci: sed fidē conseruandam putabat. Quarto accipit fides pro conscientia. in cap. Literas. §. Porro. de restitu. spolia. in ca. Quoniam omne. de prescript. Quinto accipitur pro credulitate: s̄m quam credimus: id qd non videm. Et de ista supra dixim. vnde Grego. fides non habet meritū: cui humana ratio prebet experimentum. Sexto accipitur pro legalitate seu confidētia. in §. Vendite. in situ. de rerū diuisione. Septimo pro equalitate et exuberantia actionum. in §. actionum. in situ. de actio. in cap. cum venerabilis. §. j. de exceptio. Octauo pro legalitate seu fidelitate: do lo contraria. in cap. Bona fides. de positi. Nono pro probabili ignorantia. l. qui bone fidei. ff. de acquiren. rerum domi. vel probabili credulitate. l. bone fidei emptor. de verbo. signifi. Decimo p̄ simplicitate bona seu innocētia. vnde dicitur cōter bone fidei homo est: et non est duplex. nō est malitiosus: sed innocēs q̄ omni verbo credit. in ca. Innocens. xxij. q. iij. Undecimo pro collectione articulozum: vt in rubri. de fide catholica. et in cap. hec est fides. xxiiij. q. j. Et in symbolo Anastasij. Quicūq; vult salu⁹ esse etc. **Due autem sunt fidelitatis species: s̄m eundem hostien. in dicta rubrica in summa.** Una formata quam habent boni et sancti. Alia informis: id est sine forma quā habent mali: et existētes in peccato: quē etiā demones habent informem fidem. Et de ista habetur in ca. Osius. de elect. De prima videlicet de formata est tex. in c. qd apud. de cōsecre. dist. iij. **Effectus autem fidei sunt multiplices et notabiles.** Nam fides in vnum fideles cōnectit: quos diuersitas meritorum tenet. in c. Sit rector. §. Quid ergo. xliij. distinct. Oia purgat. in c. vlti. xv. q. vlti. et in c. Si petr⁹. xxiiij. q. j. Itē vbi ratio humana comprehendere nequit fides completur: et comprehendit. in cap. non turbatur. in fine. eadem causa. et q. **Item supplet vbi baptismus vel aliud sacramentum haberi non potest.** in cap. Baptismi. de consecra. distinct. iij. vbi est exemplum de latrone crucifixo cum Iesu. Item omnes procellas militātis ecclesie superat. dicto cap. non turbatur. Item rempublicam magis q̄ sudores corporales gubernat. in cap. In qualibet. xxiiij. q. viij. Sine fide enim virtus

falsa est: etiam in optimis morib⁹. in ca. Omnes. §. Item Aug. xxv. q. j. Et ideo dicit beatus hieron. tertia parte. tract. ix. episto. xxv. hec (inquit ipse) vniversa nobis inuisibilia ante oculos ponit. Ad hanc ingressi diabolus et potestatem huius mundi et harum tenebrarum destruimus. **Et hec de fide que est prima petra fundamenti turris.**

De charitate. Cap. ij.

St charitas secundus lapis turris iustitie: quia (vt testatur August.) vbi charitas non est iustitia. in ca. vbi sana. circa finem. xxiiij. q. j. **Est enim radix omnium bonorum: prout dicit idem August. Et transumptiue. in c. Charitas quia radix. de peni. distinct. j. Qui enim manet in charitate: in deo manet: et deo cum eo.** Joā. in episto. iij. cap. **Creatura namq; rationis capax et liberi arbitrii: iustitie et innocentie sine charitate particeps esse non potest.** in cap. tolle. de peni. distinct. ij. Charitas enim nūq; excidit: id est in hac vita est: et in futuro erit seculo. et dicitur hoc ad differentiā fidei: spei: et prophetie. prout dicitur ter. et ibidem Archi. in cap. Charitas. c. ij. de peni. distinct. ij. **Est autē charitas: vt ait prosper. lib. de contemplatiua vita: et transumptiue in cap. Charitas. ca. ij. de peni. distinct. ij. Recta voluntas et ab omnibus terrenis ac presentib⁹ prorsus aduersa: iuncta vero deo inseparabiliter et ignita igne spiritus sancti a quo est: et ad quem refertur incensa: omnis in quinamēti extranea: corruptionis ne scia: nulli vitio mutabilitatis obnoxia: super omnia que carnaliter diliguntur excelsa: affectionum omnium potentissima: diuine contēplationis auida: in omnibus semper inuicta: summa actionum bonarum: salus morum: finis celestium preceptorum: mors criminū: vita virtutum: virtus pugnantium: palma victorū: anima sanctarū mentium: causa meritū bonorū: premium perfectorū. Sine qua nullus deo placuit: cum qua aliq; peccare nō poterit: nec potuit. fructuosa in penitentibus: leta in perfectis: gloriosa in perseverantibus: victoriosa in martyrib⁹: operosa in omnib⁹ oino fidelib⁹: ex qua quicquid est boni operis viuet. s̄m vero Lupum in regula monachorū scti hier. c. xxix. est dilectio. Dilectio autē est vinculū aiay casta et sin**

charitas est scds lapis fundamēnti turris iustitie.

Charitatis laus.

Charitatis multiplex descriptio.

cera & sine emulatione charitas: consummatio omnium mandatorum: brevis omnium preceptorum. Quam cum quis habuerit omnia habet: sine hac in alijs virtus remanet imperfecta. iuxta illud s. ad Corint. xij. c. Si linguis hominum loquar et angelorum: charitatem autem non habeo: factus sum velut es sonans aut aut cymbaluz tinniens. Et si habuerim prophetiam: et nouerim mysteria oia et oem scientiam. Et si habuero omnem fidem: ita ut motes transferam: charitate autem non habuero: nihil sum. Merito ergo iuxta fidem ponitur cum una sine altera sit prozus inutilis: ut preactum est: ideo dicitur ad Gal. v. c. Quia fides per charitatem operatur. est id charitas dilectio dei et proximi. in c. tolle. de pen. dist. ij. Charitas dicitur aqua ut h. in. c. Charitas est aqua. eadem dist. Et dicit ibidem Archi. q. d. aq. q. ad modum aque lauat et delet peccata.

Charitas effectus De effectu autem charitatis dicendum s. m. Aug. put refert Archi. in. c. Charitas. c. ij. ante si. ea. di. Quod nascitur nutrit: roboratur et perficit. Nascitur in appetitu. s. cum alijs appetit voluntate dei fieri super oia. Nutritur in cogitatione: cum scilicet in hoc cogitat: et in hoc perficit. Roboratur in operatione et non auertendo se ab hoc propter aliqua mala que sibi adueniunt postmodum. Perficitur et tunc: quia propter defectus naturales et impedimenta corporalia non potest plene hoc velle in vita ista cupio dissolui et esse cum christo: ut ibi plene et perfecte possit hoc velle: scilicet voluntas dei super oia fiat.

Charitas erga deum Charitas erga deum et inter hoies: infinita legitur exempla: inter que legitur Sen. xvij. de Abraham q. filius deum et suum unigenitum conatus est immolare homines re eo quod ei iusserat dominus: vetitus tamen et impeditus dei iussu: nobis charitatis erga deum exemplum tribuit.

Charitas erga proximos De matre etiam. ij. Machabeo. vij. c. legitur. Que quidem cum septem filijs suis: maluit per diuersa supplicia mori: quam veri dei cultum abnegari. Infiniti etiam martyres fuere: quorum infinitus est numerus: quod propter charitatem que erga deum habebatur: mori maluerunt quam charitatem deserere. Charitas etiam inter hoies est necessaria ut. s. diximus: nec tamen proximos amare cogimur: quia consanguineos vel affines nostros: sed propter hoc tantum quod nature nostre sunt participes. Nam primi nostri credendi sunt hoies nature nostre participes. d. c. charitas est. s. li. Ite ionathas non illi. de pen. dist. ij. Et de ista charitate multarum diuersarum exempla reperiunt. De Ionathas enim Saulis regis filio legitur in li. Regu. Qui charus fuit dauidi: eo quod

neque patris supbia ipsi etiam filio formidanda: neque crudelitas illius (quod dauid querebat occidere) potuit illum proposito auertere: quin voluntates regis amico ecitiales: non confestim ei patefaceret: ita ut nihil tam subito inferocissimus rex de eo statuerit quam non ille tempeste Jonathe studio caueret. Ite et aliud exemplum de Thobia legitur. Qui babilonica captiuitate populos egenos et afflictos: consolabatur: subleuabatque: proprijs fortunis mortuos sepeliebat: et diuersos actus charitatis in eos exercebat. De omnino etiam iesus christus redemptor noster docuit hoibus charitatem esse maximam virtutem: nec tamen docuit: sed precepit et exemplum protulit. Qui humanitate recepta innumeros labores et erunas passus est usque ad mortem inclusive ut homo qui sua culpa ruerat aliena opere restauraretur.

De spe. Cap. iij.

Absequenter

De gradu seu scala videamus. quicquid gradus spes vocatur. Est igitur spes s. m. Archi. in. c. pot. de pe. di. ij. post pap. futuroz bonoz expectatio: que exprimit humilitatis affectum: et sedule seruitutis obsequium. Dicta spes: eo quod sit quasi pes progrediendi ad deum. Est enim cupidus: nemo enim sperat quod non cupit. s. m. vero Tho. in. ij. sent. dist. xxvj. q. i. ar. i. Est extensio appetitus in appetibile. Spes vero s. m. beatus Hiero. in. iij. par. epist. tract. ix. in regula. c. xxvij. Est expectatio rerum omnium futurarum qua saluamur Paulo apostolo scribente ad Romanos. vij. c. Spe enim salui facti sumus. Illa enim beatissima nos perducit ad cognitionem et exercitium iustitie. in propheta. in sti. s. fi. s. m. vero Aug. prout recitat Inno. in ca. Ex literis. de iure iu. Est certa expectatio future beatitudinis. Tendit enim spes laborum ad primum et honorificentiam ut dicitur. l. de assen. c. facit. l. h. de stat. et imagi. c.

Spei effectus Ois quippe iustus spe et fortitudine nitetur. prout dicit Irido. li. de sum. bono. li. ij. c. iij. et ideo dicitur Esa. xl. c. Qui sperant in domino mutabunt fortitudines: assumet penas sicut aquile: current et non laborabunt: ambulabunt et non deficient. Spes enim illa monstrat rebus afflictis viam. prout dicit Seneca tragedia. vij. Ista est enim scala que in eternitatem anim erigit ut dicit Gregorius li. vij. mora liu. Per istam scalam ad turrum peruenire cupiebat Dauid dicens psal. lx. Spes mea turrus fortitudo a facit inimici. Licet enim est igitur oibus venire cupientibus sub

Spes est scala iustitie. Spei descriptio.

Spei effectus.

Spei laus

Prudentie descriptio.

Prudentia vnde dicitur.

Prudentie ethimologia

Prudentia est prima porta turris iustitie.

Prudentia est sapientia.

Prudentie laus.

presidio et turris tegmine perveram spem ascendere: quia teste Augu. sup psal. ciiij. Qui gaudet in spe tenebit et rem: qui autem spem non habet ad rem non poterit peruenire.

De prudentia. Cap. iij.

Prudentie fundamentum

Prudentia est scala: que quidem componuntur tribus virtutibus theologalibus: videlicet ex fide spe et charitate. Qua de causa sup illis velociter transitu feci: reliquum vero et correctionem theologice professoribus submitto. Consequenter ad portas post scalam veniendum est. Prima: quarum est prudentia. Secunda: vero fortitudo. De prudentia igitur videndum est. Est igitur prudentia s. m. Cice. lib. iij. rheto. Calliditas que ratione quadam potest delectum habere bonorum et malorum. Dicitur prudentia a tententia cuiusdam artificij: et appellatur prudentia multarum rerum: memoria et usus plurium negotiorum. Prudentia vero s. m. Tho. ij. q. xlvij. articu. xij. Illa dicitur vera et perfecta qua consiliatur iudicatur et precipitur: que ad bonum finem totius vite humane pertinent et solis bonis conuenit. Sumpsit autem nomen a prudentia s. m. eundem Tho. ij. q. xl. arti. vj. Dicitur autem prudens s. m. Irido. ethy. lib. x. quasi porro prouidens. Non sine causa dicitur prudentia obtinere locum primi ostij seu prime porte: cum scriptum sit. Prouerb. c. ij. Si sapientiam inuocaueris et inclinaueris cor tuum prudentie. Si quesieris eam quasi pecuniam: et sicut thesauros effoderis illam. Tunc intelliges timorem domini: et scientiam dei inuenies: quia dominus dat sapientiam: et ex ore eius prudentia et scientia. Custodierit rectorum salutem: et proteget gradientes simpliciter seruans semitas iustitie: et vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iustitiam et iudicium etc.

Et quod prudentia sit in sapiente facit illud quod habetur in cap. Sapientis. de pen. dist. iij. vbi dicitur. Sapientis enim nunquam inanis est: sed semper habens in se amicum prudentie: qui potest dicere iustitiam induebam: vellebam iudicium. Nihil enim diuini esse potest: nisi prudentia ac sapientia creditum sit prout eleganter dicit Plutar. in vita Aristotelis. Prudentia enim docet quomodo presentia ordines: quomodo preteritorum recorderis: et quo futura videas. prout dicit August. in sermo. de prudentia ad heremitas. Docuit enim nos dominus esse prudentes: sicut serpentes et simplices si-

cut colube. Mat. x. et trasumptive in ca. qui ecclesiasticis. xxxvj. di. Prudentis enim proprium est examinare consilia multorum et non cito facili credulitate ad falsa prolabi s. m. Sene. lib. de quatuor virtutibus. Quot autem sunt species prudentie? et respondeo s. m. phi. vj. ethic. et. ij. polit. Quod quatuor sunt eius species: Prima dicitur monastica: per que quis regit seipsum. Secunda economica: per que quis regit unam domum vel unam familiam. Tertia militaris: per que quis regit exercitum. Quarta politica: architectonica: siue regnatiua: vel legis positina: per que quis regit ciuitatem vel regnum. Quinta politica: scilicet simpliciter dicta subditorum per que bene se habent ad conseruationem pollicie bene ordinate. Et hec de prudentia de qua et de sapientia dicam in cap. penulti. lib. ij.

cut colube. Mat. x. et trasumptive in ca. qui ecclesiasticis. xxxvj. di. Prudentis enim proprium est examinare consilia multorum et non cito facili credulitate ad falsa prolabi s. m. Sene. lib. de quatuor virtutibus. Quot autem sunt species prudentie? et respondeo s. m. phi. vj. ethic. et. ij. polit. Quod quatuor sunt eius species: Prima dicitur monastica: per que quis regit seipsum. Secunda economica: per que quis regit unam domum vel unam familiam. Tertia militaris: per que quis regit exercitum. Quarta politica: architectonica: siue regnatiua: vel legis positina: per que quis regit ciuitatem vel regnum. Quinta politica: scilicet simpliciter dicta subditorum per que bene se habent ad conseruationem pollicie bene ordinate. Et hec de prudentia de qua et de sapientia dicam in cap. penulti. lib. ij.

De fortitudine. Cap. v.

Secunda porta

Est fortitudo: sine qua prima porta que est prudentia est inutilis: prout dicit beatus Gregorius super Ezechielem. home. iij. Quid (inquit) prodest prudentia si fortitudo desit. Scire enim cuius quod non potest faceere pena magis quam virtus est. Sed que prudenter intelligit quod agat: et fortiter agit quod intellexerit: iam proculdubio iustus est. Item una sola virtutum sine alijs retineri non potest: prout dicit Augu. in lib. de peni. Et transumpt. in ca. consideret. de peni. dist. v. iuncta glo. ibidem in verb. detrimentum. Est igitur fortitudo s. m. Tul. vete. rheto. lib. ij. cap. ix. Considerata periculorum susceptio et laborum perperatio s. m. vero phi. iij. ethic. Fortitudo vera est per que quis mediocriter timet et audent: ad hoc inclinatus ex habitu propter bonum finem que est conseruatio boni communis in periculis mortis. s. m. vero Tho. ij. q. cxxij. ar. ij. Est firmitas animi in sustinendis et repellendis his in quibus maxime est difficile firmitatem habere propter boni virtutis. Et dicitur a ferendo quod equo animo ferat aduersa vel a ferro quod sit dura fortitudo s. m. Plau. et Ily. ethy. lib. x. De fortitudine enim dicit Ambro. lib. i. offi. Et post eum Tho. ij. q. vbi. s. Quod non medio cris est virtus que sola defendit alia ornamenta virtutum aliarum et iudicia custodit: et que in expugnabili prelio aduersus omnia vitia decertat: inuicta ad labores: fortis ad pericula: rigidior aduersus voluptates auaritiam fugat etc. De ista etiam fortitudine dicit puerb. a ij

Prudentie effectus. Prudentie quatuor sunt species.

Fortitudo est secunda porta turris iustitie.

Fortitudinis descriptio.

Fortitudo vnde dicitur.

Fortitudinis laus.

principib⁹ potestatib⁹ in. c. dicat aliq⁹.
 rxiij. q. v. ¶ Itē senibus. l. n. ff. de fi. in
 hono^r pa^rtri & ma^rtri. xxx. dist. ca. f.
 tri debet. forma. rxiij. q. v. ¶ Fides dicitur ab ad
 fidelitatis uocato. l. q⁹ quis. post p^rim. de postu. c. q⁹
 dñs a va^r etiā bz haberi infirmo a medico. l. me
 fallis de
 dicitur. ff. de va^r rñs & extraor. co. ¶ Item
 be^r: dicitur pupillo a tutore. in aut. vt hi q⁹ obliga
 tulo ab
 sed si quis. col. vj. & sic de alijs. ¶ Ad
 aduoca^r
 propositū aut redeūdo dicitur est q⁹ pie
 to: infir^r
 tas oliz pro dea Romani colebāt prout
 mo a me
 refert Nico. pero. In cornuco. epi. rxiij.
 dico: & pu
 Et dicit pietas put doctissimi veteres tra
 pillō a tu
 diderūt q⁹ q⁹ in ea sunt: penit^r & in pene
 rore.
 tralibus recōdant. Accipit aliq⁹ pietas
 pietas o^r
 pro sciētia sanctarū scripturarū. in. c. si
 lum p^r dea
 quis artē. rxiij. dist. Et hec de pietate.
 habita. ¶ De obseruantia & obediētia. Ca. ix.

Tertius lapis

Turris isti⁹ est obseruātia:
 q⁹ km Tulliu⁹ veteris r^heto
 rorice. c. ix. sic describitur.
 Est (inq⁹) Obseruātia per
 tie de se^r i
 quā hoīes aliqua dignitate antecedem
 p^rio.

Obserna
 tie de se^r i
 quā hoīes aliqua dignitate antecedem
 p^rio.

Obserna
 re multi
 pliciter
 accipitur

Obserna
 re multi
 pliciter
 accipitur

Obserna
 re multi
 pliciter
 accipitur

Obserna
 re multi
 pliciter
 accipitur

Obserna
 re multi
 pliciter
 accipitur

¶ Obediētia vero km Joān. damasce.
 li. iij. c. iij. generaliter sic describit^r. Est
 uolūtatis p^rie subiectio. Greg. e^rsi. li.
 rxiij. mo: al. tractatū illud. j. Regū. xv.
 Melior est obediētia q⁹ uictima sic ait.
 Obediētia sola uirt⁹ est q⁹ mēti ceteras
 uirtutes inserit: scertatq⁹ custodit: & sola
 sibi meritū obtinet. in. c. sciēdū. viij. q. j.
 ¶ Obediētia em̄ (vt p^rmissim⁹) sub obser
 uātia cōtinet & hoc in quātū p^rcedit ex re
 uerētia p^rlatōz: in quātū uero p^rcedit
 ex reuerētia parentū: sub pietate conti
 netur: in quātū uero p^rcedit ex reue
 rentia dei: continet sub religione: & per
 tinet ad deuotionez que est principalis
 act⁹ religiois: unde km hoc laudabilius
 est obedire deo q⁹ offerre sacrificiū. Et
 sic sub diuersis uirtutib⁹ cōtinet. ¶ Se
 cundū tñ se cōsiderata put respicit rō
 nem p^rcepti. Est uirt⁹ specialis km
 Tho. ij. q. iij. ar. iij. Qualiter autē ge
 nera^r obediētia. & dicit h⁹ b^rm hiero. ad
 C. thesiphontē ybicus. Et habet in. iij.
 par. episto. tract. j. epist. ij. Qd ex animi
 cōsilio: nō ex corporis materia p^rcedit
 cū sit incorporealis. ¶ Obediētia enim
 (put dicit Archid. in. d. c. sciēdū) dicitur
 habere nouē cōditiones: vtz vt libenter
 fiat sine murmuratiōe cordis. Act. ix. c.
 Quid me vis facere. ¶ Secūda humiliter
 sine uocis cōradictione. Osee. iij. c. po
 pulus tuus sicut hi qui cōtradiciūt sacer
 doti. ¶ Tertia cōditio vt fiat celeriter:
 sine dilatione. Esa. viij. c. Uoca nomē ei⁹
 celeriter. ¶ Quarta vt fiat hilariter sine
 uult⁹ tristitia & merore. ij. ad Cor. ix. c.
 Nō ex tristitia aut necessitate: hilarē em̄
 datorē diligit de⁹. ¶ Quinta vt fiat inte
 graliter sine operis diminutiōe. Joā. v.
 Oia q⁹ p^rcepisti mihi pater faciā. ¶ Se
 xta fiat simpliciter sine mādati nimia di
 stinctione. ps. in auditu auris obediuit
 mihi. ¶ Septima vt fiat prudenter sine
 errore. Act. v. ca. Oportet magis obe
 dire deo q⁹ hominib⁹. ¶ Octaua vt fiat
 ueraciter sine fictione. ad colossē. ij. c.
 Non ad oculū seruientes: quasi hominib⁹
 placentes. ¶ Nonā vt fiat perseverāter
 sine intermissione. ad philip. ij. c. fact⁹
 est obediēs vsq⁹ ad mortē. & beat⁹ Bern
 nar. dicit q⁹ uer⁹ obediēs nescit moras:
 nec mādato p^rcrastinat: sed aures parat
 auditui: oculos visui: manus operi: pe
 des itineri. Et sic se totū interi⁹ colliget
 vt imperātis exterius impleat uolūtātē
 ¶ Quo autē iure introductū sit q⁹ hō ho
 mini seruire debeat? Respōdēdū est km
 Tho. ij. q. iij. arti. j. Qd iure natura
 li: & diuino itroductū est: dicit em̄ Greg.
 c. vlt. moralū. qd dū aliene uoluntati

Obediē
 tia aliq⁹
 sub pieta
 te p^rinet.

Obediē
 tia quat^r
 generat^r.

Obediē
 tia habet
 nouē con
 ditione

Obediē
 tia quo in
 re intro
 ducta.

nos humiliter subdimus nosmetipso
 in corde supam⁹. Et facit illud qd habet
 ad heb. c. vlt. Obedite p^rpositis uestris.
 & ad Roma. xij. c. Ois aia potestatibus
 sublimioribus subdita sit: de laude autē
 obediētie & bonis illius uide in regula
 monachorū beati hiero: ym. in. ij. c.

De gratia. Ca. x.

Gratia de
 scriptio.

Gratia conse
 quenter est quartus lapis
 turris iustitie q⁹ km Tull.
 li. ij. ueteris r^heto. c. ix. sic
 describit^r. Est in qua ami
 citiarū et officiorū alterius memoria et
 remunerādr uoluntas continet: dicit em̄
 Tho. ij. q. iij. ar. j. qd gratia est spe
 cialis uirtus reddens gratiā benefacto
 ri. Qualiter autē diuersimode & multi
 pliciter sumat^r uide p^r archy⁹. in ca. gra.
 j. q. j. dicit b^rm Tho. ij. q. iij. ar. j. q. j. qd
 gra in q⁹tuor inuenit. ¶ Primo & prin
 cipaliter inuenit in deo causa debiti: eo
 qd ipse p^rimū principū est oīum bonoz
 nostrorū. unde. j. ad Coun. iij. ca. Quid
 habes qd nō accepisti scz a deo. ¶ Secūdo
 inuenit i patre: eo q⁹ est proximū nostre
 generatiōis & discipline p^ricipū. ¶ Ter
 tio inuenit in persona: q⁹ dignitate p^re
 cellit. Ex qua cōmunia beneficia p^roce
 dunt. ¶ Quarto autē in aliquo benefa
 ctore a quo aliqua particularia & p^rina
 ta beneficia percipiunt: pro quibus par
 ticulariter et obligamur. ¶ Gratia enim
 ab apostolo. ij. ad Ephe. preponit pa
 ce: quod refert beatus hiero. super ps.
 lxxxix. incipien. domine refugiu. Et hec
 de gratia.

Gratia su
 mit mul
 tipliciter

Gratia in
 quatuor
 inuenitur

uertatis
 multi
 plex de
 scriptio.

Quintus lapis
 turris iustitie est uertitas: q⁹
 km Tullium vbi. s. sic de
 scribitur. Est (inquit) per
 quā immutata ea q⁹ sunt:
 aut ante fuerūt: aut futura sunt dicunt.
 km uero philo. ij. metha. Est adequatio
 rei ad intellectū. ¶ De terra em̄ sumpsit
 originē q⁹ testat psal. psalmo. lxxxij.
 uertitas (inquit) de terra orta est. Dicit^r
 etiā uertitas tēporis filia km Aulū gel.
 noct. atti. lib. xij. ca. xj. circa fin. ¶ Uer
 itas em̄ ualet & vincit & uiuit in eternū: &
 obtinet in secula seculorū: prout dicit in. c.
 cōsuetudo. viij. dist. Et nō uitiā gestoz
 erroribus. l. illicitas. in. s. uertitas. ff. de
 officio p^resi. ¶ Quā etiā celare peccatū
 est in. c. j. & c. delictorū. de testi. cogē. ad
 hoc facit qd no. Jason in. s. fina. circa fi.
 isti. de actio. vbi allegat iuriscōsultū. in

uertitas
 multi
 plex de
 scriptio.

uertitas
 multi
 plex de
 scriptio.

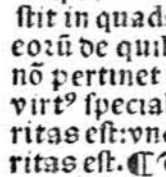
l. hereditatū. s. ff. ad. l. fal. ¶ Triplex
 uero distinguit uertitas km tho. ij. q. iij. q.
 triplex ē. ¶ Prima est uertitas uite que
 ostendit in eo qd dicit dñs uertitas mea.
 i. q⁹ est a me: & quā possideo. ¶ Uertitas
 tñ a quocunq⁹ dicat: a spū sancto est km
 Amb. ¶ Secunda est uertitas doctrine:
 de qua idē Tho. vbi. s. dicit q⁹ hec cōsi
 stit in quadā manifestatione uerborū:
 eorū de quib⁹ est scientia. Unde directe
 nō pertinet ad uirtutē uertitatis put est
 uirt⁹ specialis: vt q⁹ sacra scriptura ue
 ritas est: unde Jo. xviij. c. Sermo tu⁹ ue
 ritas est. ¶ Tertia est uertitas iustitie de
 qua Tho. vbi. s. Uertitas iustitie est km
 qd aliq⁹ rectitudinē legis in iudicijs: q⁹

Uertitas
 triplex ē.

Uertitas
 sunt ad alterū seruat.

uertitatis
 tres sunt
 gradus.

Uertitas
 elatebris
 extrahi
 debet.

Quintus lapis
 turris iustitie est uertitas: q⁹
 km Tullium vbi. s. sic de
 scribitur. Est (inquit) per
 quā immutata ea q⁹ sunt:
 aut ante fuerūt: aut futura sunt dicunt.
 km uero philo. ij. metha. Est adequatio
 rei ad intellectū. ¶ De terra em̄ sumpsit
 originē q⁹ testat psal. psalmo. lxxxij.
 uertitas (inquit) de terra orta est. Dicit^r
 etiā uertitas tēporis filia km Aulū gel.
 noct. atti. lib. xij. ca. xj. circa fin. ¶ Uer
 itas em̄ ualet & vincit & uiuit in eternū: &
 obtinet in secula seculorū: prout dicit in. c.
 cōsuetudo. viij. dist. Et nō uitiā gestoz
 erroribus. l. illicitas. in. s. uertitas. ff. de
 officio p^resi. ¶ Quā etiā celare peccatū
 est in. c. j. & c. delictorū. de testi. cogē. ad
 hoc facit qd no. Jason in. s. fina. circa fi.
 isti. de actio. vbi allegat iuriscōsultū. in

uertitatis
 multi
 plex de
 scriptio.

uertitatis
 multi
 plex de
 scriptio.

Quintus lapis
 turris iustitie est uertitas: q⁹
 km Tullium vbi. s. sic de
 scribitur. Est (inquit) per
 quā immutata ea q⁹ sunt:
 aut ante fuerūt: aut futura sunt dicunt.
 km uero philo. ij. metha. Est adequatio
 rei ad intellectū. ¶ De terra em̄ sumpsit
 originē q⁹ testat psal. psalmo. lxxxij.
 uertitas (inquit) de terra orta est. Dicit^r
 etiā uertitas tēporis filia km Aulū gel.
 noct. atti. lib. xij. ca. xj. circa fin. ¶ Uer
 itas em̄ ualet & vincit & uiuit in eternū: &
 obtinet in secula seculorū: prout dicit in. c.
 cōsuetudo. viij. dist. Et nō uitiā gestoz
 erroribus. l. illicitas. in. s. uertitas. ff. de
 officio p^resi. ¶ Quā etiā celare peccatū
 est in. c. j. & c. delictorū. de testi. cogē. ad
 hoc facit qd no. Jason in. s. fina. circa fi.
 isti. de actio. vbi allegat iuriscōsultū. in

uertitatis
 multi
 plex de
 scriptio.

Vindicta q̄ vir-
tuosa & li-
cita sit.

Vindicta
tio in me-
dio duoz
viciozum
consistit.

Vindicta
tio est mo-
deranda.

Vindicta
tionis
laus.

Vindicta
tionis
laus.

Petri. q̄. c. Subditi estote omni creatu-
re humane propter deū: siue regi quasi
precellenti: siue ducib⁹ tanq̄ a deo mis-
sis ad vindictā malefactorū. i. punitio-
nem: laudē vero bonoz. Est autē vindica-
tio tantū virtuosa & licita in quātū ten-
dit ad cohibitionē maloz: cohibent autē
aliq̄ a peccādo q̄ affectū virtutis nō habēt
per hoc q̄ timēt amittere aliqua q̄ plus
amāt q̄ illa q̄ peccando adipiscunt fm
Tho. ij. q̄. c. viij. ar. ij. Dicit etiā idem
Tho. ibidē arti. ij. circa fi. Qd̄ virtus
ista cōsistit in medio duozū viciozū: scz
crudelitatis: & seuitie fm excessum: & re-
missionis fm defectū. Debet em̄ homo
fm oēs circūstantias debitā mensurā
in vindicādo conseruare: itaq̄ pena seu
punitio zelo iustitie pcedere debet: put
dicit Archid. in ca. ea vindicta. xxij. q̄.
iij. Ubi etiā dicit idē Archid. q̄ ea vindi-
cta laudāda est q̄ eo animo infertur: vt
ille q̄ infert maiorē penā parat⁹ sit ubi
re: si simili delicto subiaceat. Licita
est igit̄ vindicta q̄ introducta est ne cri-
mina remaneāt impunita. vt. s. dirim⁹.
& ad hoc facit. c. nullus debite. & sing. in
c. si peccatū. de peni. dist. j. vnde hier. in
epist. ad Rusticū monachū nulli parcas:
vt soli parcas anime tue. facit. c. Illud.
in h. xxij. q̄. iij. Sēp̄ em̄ attēdendū
est qd̄ vitia hoim corrigatur. in. c. pro-
dest. xxij. q̄. v. Nemo em̄ (vt Plato ait)
punit: qz peccatū est: sed ne peccet: reuo-
ca ri em̄ preterita nō possunt futura tñ
prohibent per tormentozū terrorem. l.
aut facta. s. ff. de penis. Est em̄ vlti-
scendi & punitēdi modus: prout dicit idē
Cicer. j. offi. Atq̄ (inqt) haud scio an sa-
tis sit eū q̄ lacesserit iniurie sue penite-
re: vt et ipse ne qd̄ tale post hac cōmit-
tat: & ceteri sint ad iniuriam tardiores.
Honeste viuere quid sit. Ca. xij.

Turris ista vt
prediximus) est triangu-
laris. Et de trib⁹ fortissimis
angulis cōstructa. Cuius
quozū talibus verbis
fabricat honeste viuas. de quozū verbo-
rum importātia pauca videam⁹: dicit
em̄ Bal. in prohe. Greg. in fi. col. Quod
angulus iste est bonū dirigens ad ho-
nestū q̄ proprie appellat bonū: cū dicat
Seneca nullū bonū nisi honestū. Est autē
fm eundē Bal. vbi. s. bonū in se & ad se
& est tutela maiestatis regū: & cōtrario
cōtrariū. iuxta illud Ouidij methamor.
Nō bene cōueniunt: nec in vna sede mo-
rantur maiestas & amor. i. libido sceptri
grauitate relicta. Et non immerito pro

angulo turris ponit honestas. Cū nihil
honestū esse posset quod iustitia vacet:
prout dicit idē Tul. offi. j. & ideo dicit
idē Tul. offi. iij. Qd̄ ad honestatez nati-
sum⁹: eaq̄ sola expetēda est. & ibidē. Ni-
hil turpe faciendū est bono viro: etiā si
ex omni parte lateat: etiam si oēs deos
hominesq̄ celare possumus: nihil tamē
auare: nihil iniuste: nihil libidinosē: ni-
hil incōtinēter est faciendū. Sapiētis
em̄ est propriū nihil q̄ penitere possit
facere: sed splendide cōstanter grauitate
honeste omnia: vnde Ambro. ij. de offi.
Cāt⁹ est (inqt) splēdor honestatis: vt
vitā beatā efficiat tranq̄llitas cōsciētie:
& securitas innocētie. Dicit autē hone-
stas fm Jhd. ethi. li. x. & archi. in. c. erit.
iij. di. Quasi honoris statutum conser-
uans: vnde honestū est: q̄ sua vi trahit &
allicit ad dignitatē. Plus em̄ desiderat
in iure honestas q̄ iustitia: prout dicit
tex. i. d. c. erit. & i. c. porro. xxv. q̄. iij. De
trahit em̄ honestas legū rigori. Actio
em̄ furti nō dat patri cōtra filiū nec ma-
rito cōtra vxorē: nec ecōtra: & hoc ppter
honestatē: de marito & vxore est text. in
l. si. s. ff. de sur. & ser. corrup. & l. si quis
vxori. i. prin. ff. eo. de patre & filio est tex.
in. d. l. si q̄s vxori. in. s. j. Itē fisco non
permittit rē quā vēdidit retractare pro-
pter honestatē l. s. & u. De fisci rē quā vē-
di. li. x. c. Honestas em̄ in oib⁹ req̄rit
negotij: vt puta in lege cōdenda. d. ca.
erit. iij. dist. In matrimonio. l. semper.
de ritu nuptia. vbi habet q̄ in cōiunctio-
nibus non solū qd̄ liceat cōsiderādū est:
sed etiā q̄ honestū sit. Itē requirit̄ in
voto in. c. magne. de voto & voti redēp.
Itē in iuramento in. c. de forma. xxij.
q̄. v. & hoc in iuramento fidelitatis de quo
iuramēto & qualiter fiat: vide in. d. c. de
forma. Et etiā in alio iuramēto facit. c.
quēadmodū. de iure iur. honestas em̄ mo-
dus in oibus seruādus nō immoderata
luxuria cuiusq̄ subsequēda: prout dicit
tex. in. l. Ex dāni. in prin. ff. de dam. infe.
Itē grauis iniuria videt̄ q̄ inani hone-
statis colore vela. Est em̄ honestas
preferēda omni pecuniario cōmodo. in
l. miles. s. socer. ff. ad. l. iul. de adul. ter.
no. in. l. reprehēdenda. de instit. & sub-
stitu. C. vñ & q̄ contra honestatē agit ex
cōitari pōt. de hoc in. c. in scā iūcta glo.
in verbo. in hac. xci. di. An autē aliq̄s
inhoneste viuēs possit cogi ad honeste
viuēdū. & rñ. fm Jaso. de may. in. l. iusti-
tia. & iu. & Pau. d. cast. ibidē. & eisdē Pau.
in. l. ex ea parte. s. i. ff. de ver. obli. Qd̄ sic.
Ita (dicit i. p. ff.) qd̄ si aliq̄s retineat vxorē
& cōcubinā: qz honeste nō viuit pōt cogi
viuere.

Turpen-
hil faci-
um est.

honestas
vnde dicit.

honestas
plus desi-
derat in
iure q̄ iu-
stitia.

honestas
legū rigo-
ri dtrahit
furti a
ctio non
darur pa-
tri contra
filium: nec
matro i
vxore: nec
contra.

honestas
in oibus
req̄ritur
negotij.

honestas
est pferē-
da oī pe-
cuniario
cōmodo.

honeste
nō viuens
cogitur
honeste
viuere.

Secundus an-
gulus ist⁹ turris talis est.
Alterū nō ledere: & ideo q̄
tibi nō velles fieri: alteri nō
feceris: vt i. prin. decre. no.
& l. j. ff. de solu. & libe. et. l. seruus ea. ff.
de ser. expo. vbi habetur q̄ bñficio affi-
cere hoīem interest hoīs: pene vero nō
irrogate solā duritiā continet. Detra-
here em̄ aliquid alteri & hominem hoīs
incōmodo suū augere cōmodū: magis
est cōtra naturā q̄ mors: q̄ paupertas:
q̄ dolor: q̄ cetera q̄ possunt: aut corpori
accidere: aut rebus eternis: prout elegā-
ter dicit Cice. li. iij. officio. Dicit em̄
hiero. ad Celantiā & habet in. iij. parte.
epi. tract. vj. epi. xxij. Qd̄ infinite sunt
partes iustitie: quas oēs vna breuis snia
cōprehēdit: vtz oīa quecūq̄ vultis vt fa-
ciant vobis hoīes hec facite illis. in ca.
pōderet. l. dist. & l. c. licet. xlv. dist. & in. c.
dilecti. de maio. obedien. Beatusq̄ est q̄
pōt dicere cū beato Job. Nulli nocui ho-
minū: iuste vixi cū oib⁹. Job. iij. c. Pu-
rissima em̄ cōsciētia canere cū psal. psal
mo. cx. Perābulabā in innocētia cordis
mei in medio domus mee. Sed hic in-
cidētē q̄ro: vtrū aliq̄s possit seipsum le-
dere: & rō dubitādi est: qd̄ cū in hoc pas-
su specialiter dicat̄: nō ledere alterū: se-
queretur qd̄ in hoc per prohibitionē
limitatā in altero sit in se permillum. ar.
l. cū delantiōis. s. cui fundū. de fun. istruc.
& instruen. lega. Et hoc sumpto argumē-
to a cōtrario sensu. Qd̄ qdē argumentū
est in iure fortissimum. l. j. s. huius rei. de
offi. eius cui man. est iur. ff. Et bre-
uiter dic & cōclude omissis supfluis alter-
cationib⁹ de quibus curiosus lector sa-
turari potest in ange. super. s. iuris dece-
pta. instit. de insti & iure. & per doc. in. l.
iustitia. ff. eodē. Qd̄ nulli permittit̄ sibi
dammū inferre siue in corpore: siue in bo-
nis. In corpore per. l. oē delictū. s. q̄ se.
ff. de re milita. l. in fraudē. s. eius bona.
de ture fi. ff. l. parricidij. ad. l. pompei.
de parrici. faciunt not. per Barto. in. l.
Si quis aliquod. s. miles. ff. de penis.
Et ratio isto: um est: qz nemo est dñs
mēbrorum suoz per. l. liber homo. ff. ad
lacquil. An autē incidat in cano, si quis

Iustitia
sub vna
sola pte
compre-
hēditur.

Ledere
seipsum
an quis
possit im-
pune.

Membro
rū suozū
nemo est
domin⁹.

dimittere cōcubinā. Ita etiā si mere-
trix veniat ad habitādū in aliq̄ vicinia:
qz honeste nō viuit: & timor est ne hone-
stas mulieres iniiciat: vicini possunt eā
expellere. d. d. s. in. l. nulli. c. d. e.
Summa tri. et fi. cath.

Alterū non ledere quid sit. Ca. xij.

tertius angul⁹
stius turris est ius suuz vni-
uicq̄ tribuere. Et hunc debet
habere prelati in subditis:
inferioribus suis: prout dicit idē Bal. in
prohe. Greg. in fine. & est iustitia ad al-
terum. Nam sibi ipsi proprie, nemo est
iniustus. & dicit ad aliu. Et non sufficit
honeste viuere: & alterū non ledere: sed
etiam conuenit alios adiutare: prout
dicit gl. in. s. iure precepta. in verbo ius
snum. instit. de iust. et iure. Non enim
nobis solum nati sumus. prout dicit Ci-
cero offi. j. Nec sufficit se abstinere a
malo: nisi fiat qd̄ bonū est. argu. l. in illa
stipulatōe. ff. de verbo obli. c. nō satis. &
lxxvj. di. de ista pte iustitie dicit Augu.
in. iij. sermo. dñica. iij. i quadragesima.
remota (inqt) iustitia qd̄ sunt regna: nisi
magna latrocinia. vñ Cassiodorus sup
illud psal. Et operat iustitiā. Iustitia
regis par est populozū: rutamen patrie:
immunitas plebis: munimentū gētis: cu-
ra languētū: gaudiū hoim: tēperies ae-
ris: serenitas maris: terre fecunditas: so-
latiū pauperū: hereditas filiozū. & ideo
dicit Aristoteles ad alexandrū. Qd̄ iusti-
tia regnatis vtilior est subditis q̄ fertili-
tas tēporis. Cāta em̄ est vis iustitie: vt
nec illi q̄ maleficio & scelere pascūt sine
vlla ei⁹ plicia viuere possunt. nā & prin-
ceps latronū: nisi equalr predā dispar-

tertius angul⁹

Nemo p-
prie sibi-
ipli est
iniustus.

Nō suffi-
cit se a
malo ab-
stinere:
nisi fiat
quod bo-
num est.

Iustitia

Iustitia
etiā iter
latrones
est neces-
saria.

tiat: aut interficietur a socijs: aut relin-
quetur: put dicit Tullius. j. de officijs.
Nec sufficit iustitia extraneis tribuere:
sed etiã requirit qd in se aut suos etiam
ppinqssimos faciat seruare bonus iusti-
tie administrator. Qd sibi metipso: qz te-
net parere legi sue. Et ad hoc exemplũ
habemus de Jesu redemptore nostro de
quo scriptũ est. Cepit Jesus facere z do-
cere. Aliud exemplũ ad hoc reperitur
recitatũ per Uale. mari. lib. vi. ca. v. hi-
sto. xv. De charonda thiro: qui propter
seditionũ pericula ordinatione fecerat:
qd qui concione intrans ferrũ secũ por-
taret: eodẽ perimeret: ipse vero postmo-
dum de longinquo veniens: z subito con-
cionem intrans cum ferro. Cũqz de hoc
commemoratus esset in seipso tenuit qd
alijs ordinauerat. Quod debet obser-
uare in suos propinquissimos. Exemplo
Traianº de quo legit qd tantaz in suis
exercuit iustitiã. Quod filiu propriũ ad
seruandũ cuidam vidue tradidit: qz fi-
lius suus indiscrete equitando filiu vi-
due impotentem pro matris seruitio fe-
cerat. Et hec de tribus angulis.

De pace. Cap. xv.

Morenstro gal

licano cõmuniter in summita-
te epistiliũ: id est capitellorũ
que superponũtur columnis:
superponũtur parua vexilla ad libitum
ventis volubilia: depicta insignibus seu
armis domus edificij vel domum illius.
Sic etiã in summitate cuiuslibet anguli
istius turris triãgularis tria vexilla in-
spiciũtur. vnũ quodqz illorum habes in
se literã vnã depictã. In primo em̃ de-
picta est litera. p. in scdo. A. Et in tertio
X. Que qdẽ tres litera simul iuncte: fa-
ciunt illud dulce et amabile verbum: qd
est Pax. dicente propheta Esa. xxxij. ca.
Opus (inqt) iustitie est pax. Est ergo
pax fm̃ Bal. in p̃he. Greg. in. iij. col. ani-
mi trãquillitas naturã seruãs: z tempe-
rantia non relinquẽs fm̃ vero Aug. lib.
de sermo. dñi in monte: sic describit. Est
serenitas mentis tranquillitas animi: sim-
plicitas cordis: vinculu amoris: p̃fortiũ
charitatis. hec similitates tollit bella
cõpescit: iras cõpunit: superbos calcit:
humiles amat: discordias fedat: inim-
icos cõcordat: cunctis est placida: nescit
extolli: nescit inflari: hãc qui accepit te-
neat: qd perdidit repetat: qd amisit acqui-
rat. Tẽ sine iustitie obseruatione pax
resistere nequit. vnde Sapientie. xvij.

ca. In disponẽda concordia est lex iusti-
tie. vnde de aduẽtu dñi nostri Jesu chri-
sti scriptum est psal. lxxj. Orietur in die
bus eius iustitia: z abundantia pacis. et
ideo dicitur psal. lxxxiij. Iustitia z pax
osculate sunt. Sex em̃ modis pax cau-
satur. Primo causatur cũ in collegijs
reuerentiã minores maioribz exhibet:
et maiores minoribus dilectionẽ impen-
dunt: vera tunc fit concordia. in ca. fina.
lxxxix. dist. Secũdo causatur pax cum
singula collegioꝝ officia singulis qui-
bulcũqz personis sigillatim fuerint cõ-
missa. in ca. singula. ea. dist. Promiscuis
quippe actibus rerũ turbãtur officia. l.
consulta. versiculo absurdũ est. C. de te-
stamen. Tertio causatur cum potio-
res exhibent se cũ charitate inferioribz
meliores: non autẽ dominatores. in ca.
esto subiectus. vers. pascite. xcv. dist. In.
Quarto causatur cũ debita equalita-
te reipublice tuende per magistratº in-
tenditur. de hoc Tullius. j. de offi. vbi
etiã subdit qd propter ea qd non equali-
tas obseruabatur apud Athenienses z
apud Romanos nõ solum magne discor-
die: sed etiãz seditiones: et bella civilia
pestifera successerunt. Et qd vnitas ob-
seruari debeat. est ter. in ca. maioribus.
de prebẽ. z dignita. Quinto causatur
ex patientia: iuxta illud Lu. xvj. cap. In
patientia vestra possidebitis animas ve-
stras. ira enim que mater est discordie:
patientia vincitur. in cap. nunqz. de con-
secra. dist. v. Sexto causatur ex ordi-
ne: cum in rerum distributione seruatur
ordo: qd fm̃ pap. Est vera dispositio re-
rum vel gradus. Et sicut sex pacẽ cau-
sant. Ita etiã sex sunt cause: ppter quas
non est pax inter homines. prout recit-
at Archib. in cap. noli. xxij. q. j. Cõ-
ma enim causa est: quia non puniuntur
maleficia. Ecclesiastes. viij. ca. Quia nõ
profertur cito in malos sententia. ideo
absqz timore filij hominum perpetrant
mala: ad hoc facit cap. dominus. xxij.
q. ij. in ca. j. de offi. dele. in. vj. Secun-
da causa est abundantia temporalium.
Gene. xij. cap. Facta est rixa inter pa-
stroses Abraham z Loth. Tertia cau-
sa: quia non occupamur in pugna con-
tra demones. Ad Ephe. v. vi. capi. Non
est nobis colluctatio aduersus carnem.
Quarta causa quia non cõsideramus
damna belli: in quo diuitias: corpus et
animas perdimus. hieremie. lvi. capi.
Fortis incidit in fortem: et ambo pari-
ter ceciderunt. Quinta causa est quia
non consideramº: quia dubius est euen-
tus belli. tertij Regum. xij. capitulo.

Pax sex
modis
causatur

Officia
turbant
promiscuis
acubº re-
rum.

Ira e ma-
ter discor-
die.

Pacẽ sex
cause phi-
bent.

lt.

Charon-
da thiro
magnus
iustitie ze-
lator.

Traianº
impator
magnº ze-
lator ius-
titie.

pacis de
scriptio.

Pax sine
iustitia
cõsistere
nequit.

Belli du Varius euentus belli. Sexta est: quia
bius est non seruamus mandata dei. Hier. iij. c.
euentus. Utinã attendisses mandata mea: facta
non fuisset sicut flumen par tua. et Esa.
xlvij. c. de pace. vide per Panor. in. c. pi-
fanis. de resti. spolia. z per gloss. magnã
in verbo pacẽ. in. c. ad apostolice. de sen-
ten. et re iudi. Ubi eleganter dicit Do-
minu. de sancto Semi. Qd deus de ordi-
naria potestate non loquẽdo de absolu-
ta: nõ potest facere pacem vniuersam in
mundo: quia cum diuersi sint animi gen-
tium diuersitas illa dissentiones z bella
iducit. De pace em̃ singulariter dicit
glossa in prohe. concilij Basiliẽ. in ver-
bo excoluerunt. circa si. q. Roberto filio
hugonis capeti regis francoꝝ pro pa-
ce oranti locutus est crucifixus in eccle-
sia Aurelianensi: dicens ei q non habe-
ret pacẽ in regno: donec blasphemias et
crimina notoria extirpasset. Notandũ
est consequẽter q pacis fructº est inesti-
mabilis: vno enim verbo chrisº expressit
dum dicit in euãgelio Beati pacifici: qm̃
filij dei vocabunt. Mat. v. c. Et trãsump-
in. d. c. noli. xxiij. q. j. In pace etenim an-
gelus salutauit pastores dicens. Gloria
in excelsis deo: et in terra pax hominibz
bone volũtatis. Propriũ enim pacis
est expellere omnẽ timorem: q exemplo
chrisº cognoscimus. Lu. vlti. c. Pax vo-
bis: ego sum: nolite timere. et Judic. vj.
Pax tecum: ne timeas. Ad confirman-
dam autẽ pacẽ inter duos homines de-
bet interuenire osculu: quod dicitur si-
gnaculum concludẽtis in. c. pacẽ igitur
de consecra. dist. ij. Osculum em̃ est ve-
rum signũ pacis. ij. Reg. xiiij. c. Quali-
ter autẽ discordãt inter se pax: z concor-
dia. et rñ. fm̃ Bal. in rubri. de treuga et
pace post specu. in. d. titulo q differunt.
Nam osculu pacis non datur in cõcor-
dia: et est concordia terminus vltionis:
parvero amicitia. Item concordia est
de lite: sed pax est de inimicitia. Item
signũ pacis est capere se per manũ: et bi-
bere de eodẽ poculo. l. j. ff. de pactis. fa-
cit qd notatur in glos. in. c. fundamenta.
in verbo dexteraz. de elect. in. vj. Sed
adhuc incidẽter queritur. An discordan-
tes possint cogi ad pacem. Et videtur q
sic in. l. equissimũ. iuncta gloss. in verbo
iurisdictioni. ff. de usufruc. in aut. de mã.
punci. s. deinde. col. ij. in. l. quidem. ff. si
cer. petã. Tu dic z securus fm̃ Bald. in
prohe. Greg. in. iij. col. q aut possunt cõ-
pelli sine scãdalo vel dãno: z tũc debent
compelli ad pacẽ faciendã. per tex. in. d.
prohe. ibi pacificus: quia rex pacificus
ita decreuit. arg. l. in re cõi. ff. de seruit.

Parvni-
uersa nõ
potest de
potesta-
te ordia-
ria de fie-
ri in ter-
ra.

Roberto
filio
hugonis
capeti lo-
cutus est
crucifixº

pacis fru-
ctº est ine-
stimabi-
lis.

Pacis p-
pũ qd.

Pacis cõ-
firmatio
qualr fie-
ri debeat

Pax z cõ-
cordia
differũt.

Pacis si-
gnum.

Discor-
dãtes an
possint
cogi ad
pacem.

vrba. predio. Si vero sine scãdalo vel
damno fieri nõ potest: tunc illud est po-
tius persuadendũ: et non cõpulsibile. l.
j. s. vnde queritur. ff. de noui ope. nũcia.
de pace videas p Jason. de may. in. l. de
fideicomisso. C. de transact.

De temperantia. Ca. xvj.

Expeditis om-
nibus partibus turris: restat
longitudinẽ et latitudinẽ il-
lius pquirere: more boni ar-
chitectoris q post consummationẽ ope-
ris: suis geometralibus instrumẽtis ni-
titur z latitudinem et longitudinem co-
gnoscere. Idcirco nostris mentalibz in-
strumentis: id est studio seruenti videas-
mus dicẽtes vnusquisqz cũ Seneca. Stu-
dio me dabo. Quid em̃ est studiu nisi
sagar retractio cogitatiois aliquid in-
uolutum explicare nitẽs vel scrutans pe-
netrare secretũ: prout dicit hugo in di-
dasco. z ideo scrutatus inuenio Tempe-
rantiam dictam obtinere latitudinem: z
merito cum iustitia non debeat excedere
modũ: et temperantiã: prout dicit Aug.
de vera religio. Nimia (inquit) iustitia
incurrit peccatũ: temperata iustitia fa-
cit perfectos: altitudinem correctionis
amor chrisº temperet: z dilectionẽ pro-
ximi sal iustitie condiat. vnde Bernar-
dus super Cas. Tolle (inquit) modum:
et virtus vitium erit. Est igitur tempe-
rantia fm̃ Cicero. li. ij. vete. rhetorice. ca.
penul. rationis in libidinẽ: atqz alios nõ
rectos impetus animi summa z modera-
ta dominatio: fm̃ vero philosophuz. iij.
ethi. est mediocritas circa voluptates
corpis: fm̃ Aug. lib. de libero arbitrio.
est affectus cohercens et cohibẽs appe-
titum ab his que turpiter appetuntur.
huius virtutis vis ea est fm̃ Cice. de
offi. lib. j. vt scilicet ab honesto nõ queat
separari. Nam z qd decet: honestũ est: et
qd honestũ est decet. Temperantiã em̃
(vt ait beatus Tho. ij. q. cxi. arti. ij.)
Est virtus specialis si sumatur anthono-
matice vt refrenat a maxime allicenti-
bus: sed est virtus generalis cõmuniter.
Item temperantia (vt ait Prosper ad
Julianũ epif. li. iij.) tẽperantẽ facit: ab-
stinentẽ: parcum: sobrium: moderatum:
pudicum: tacitum: verecundum: hec vir-
tus in animo habitat: libidines frenat:
affectus temperat: desideria sancta mul-
tiplicat: castigat vitia: oia inter confusa
ordinat zc. et ideo solitº erat dicere So-
crates philosophus Atheniẽ. Que cõ-
cesserit fortuna: temperet iustitia: z que
inuenerit iustitia: temperet moderatiã.

Studiu
quid sit.

Tẽperã-
tie descri-
ptio.

Tempe-
rantie vis

Ludouic a rege sancto Ludouico requisitus: qd ei co regi vnun verbum optimum scriberet: quod francoz nunq didicerat. Et rescripsit ille in ma- scto scri gna pelle sigillata vnun solū verbum: pfit vnuz videlicet **MODUS**. Reuero chartam solū ver- aperiens: et existimans se derisum: voca bū in ma- uit magistrū illum: qui cum verbū illud gna pel- ostenderet: quomodo nulla virtus sine le sigilla- modo esse potest: gratiā regis obtinuit. ta quidā **Iustitia** enim si modum excedit: est clericus crudelitas: quia qui numium emungit Parrisiē. elicit sanguinē. in. c. deniq. iij. dist. Sic **Iustitia** si et qui multū corrigit: offendit. in. c. cum modū ex- bear. rly. dist. Et alibi dicit noli esse ni- cedat cru- miū iust. i. c. de his. ij. q. vij. in. c. serps. delital po- de penitē. dist. i. **Ad hoc etiam legitur** ti^o vocat. in vita beati Anselmi. qd cum quidam abbas conuictus fuisset beato Ansel- mo: qd monachos rigide teneret: et tamē semper essent rebelles. Cui Anselmus ad quēdā respondit. Arbor que ex nulla sui parte abbatem crescere permittitur: nunq pulchros ra- notable mos faciet: sed si ita dirigatur qd non to- respoluz taliter frangatur: sed nature sue in ali- quo permittatur: potest illam trahere: et **Iustitia** dilatare sicut voluerit. **Et sicut quis violat** in peccat in nimia correctione: ita etiā pro- mia indul- pter nimiam indulgentiam peccat: et iu- gentia. stitia in iniustitiā mutatur: qd qui sunt neq: sunt propter spē venie nequiores. in. c. vt fame. de senten. excōmu. Et sicut nec iudere (ait Tulli^o. iij. tuscu. quest.) ita nec misereri cadit in sapientē. ad qd facit ter. cum ibi nota. in. l. obseruandū. ff. de offi. p. r. l. si hominem. ff. de po. et ideo dicitur Exodi. xxij. c. pauperis in iudicio non misereberis. in. c. si quis diaconus. l. distin. **Sit** igitur semper iudex me- diū seq de iudex sequens medium in quo est vir- bet i quo est virt^o. tus: prout dicit Aristote. ij. ethico. et ar- chid. in. c. sepe. xij. dist. vbi dicit idē archi- diaco. ibidem. Quod quoties alia duo vitia sunt cōtraria: semper habent duas virtutes medias: quarum vna magis ac- cedit ad vnum: alia ad aliud: vt crudeli- tas et remissio vitia: habent virtutes me- dias: videlicet iustitia et pietas: et ideo notabiliter dicitur Esaye. xj. c. Erit iusti- tia cingulum lumborum christi: qd sicut cingulum corporis medium tenet locū inter partem corporis superiorē et in- feriores: ita iustitia semper medietatem et medium seruare debet dicente Te- ren. in andria. vt ne quid nimis.

De equitate. Ca. xvij.

De erectionez

seu longitudinē turris de- ueniamus: quā quidem lon- gitudinem equitas obtinet. que quidem equitas a bea- to Hierony. super canti. cant. homel. j. sic describitur. Est que mandata custo- dit: et diligit christum. Emvero Poliera. lib. iij. c. ij. sic describitur. Est reruz con- uenientia que cūcta equiparat. ratione: et in paribus rebus paria iura desiderat: in omnibus equalis: vnicuiqz tribuens qd est suum. **Lex** vero eius interpret est. vtpote cui equitatis et iustitie voluntas innotuit: ad cognitionem enim boni et equi omnia tendunt. l. si seruum. ff. de verbo. obliga. **Item** equitatis et iusti- tie sumus amatores: quam in omnibus rebus volumus obtinere. in aut. de non eligen. secun. nuben. circa fi. col. j. **De** cetqz principem incedere p semitaz equi- tatis. in. c. querenti. de offi. dele. sic iusti- tiaz et equitate honoremus. in aut. s. de cetero. col. vij. **Et** debet erubescere lex aliquid statuens contra equitatem. l. si quis in suo. s. j. de inofficio. testa. et de fur. l. si s. cuz autem. **Equitas** enim est scutum inexpugnabile: iuxta illud Sa- pien. v. c. Induent pro thoroze iustitiaz: et accipient pro galea iudicium rectum: et sument scutum inexpugnabile equi- tatem: res em publica semper iure equi- tatis augetur: et cum temperantia diri- gitur: prout dicit Cassio. varia episto. epistol. xxvj. **Item** sapiētia et equitas in idē tendūt: iuxta illud Prouerbio. iij. cap. Uiaz sapiētie mōstrabo tibi: ducaz te per semitas equitatis: quas cū igres- sus fueris: nō artabūt gressus tui: et occurrēs nō habebis offēdicalū. **Sed** incidenter quero an equitas preferatur rigori scripto: et videtur qd nō per. l. j. ff. de vica. iuncta. l. naturaliter. cum. l. se- quenti. de condi. inde. ff. Nam rigor vsu capionis vel prescriptionis scriptus in specie prefertur equitati scripte in gene- re: que est qd nullus debet locupletari cum aliena iactura. Tu dic fm Pau. de castro. in. l. placuit. C. de iudi. Quod di- ctus rigor est bonus propter bonum pu- blicum ne semper dñia sint sub incerto: sed nō est equus: quia contra rationem naturalem: que succumbit propter iusti- tiam posituam: que versatur in rigore. **Unde** quoddam est ius bonū et equū: quoddam vero bonum et non equum qd dicit: vt in glo. in. l. j. ff. de iusti. et iure. Si vero nō esset equitas scripta: licet rigor videretur non equus ad solum principē

Equitatis descriptio

Equitatis lex est interpret

Equitatis laus.

Equitas est scutum in expugnabile.

Equitas et sapiētia in idem tendunt.

Equitas an prefe- ratur rigo- ri.

pertineret istam equitatem discernere: et habet in. l. j. ff. de legi. **Nec** debemus a capite nostro propter equitatez quem esse putamus a iure scripto recedere. **Sed** si esset dubiū de intellectu legis: et possent dari plures intellectus. Tunc debem^o sequi intellectū equioz et bre- uioz: qñ vero intellect^o legis est clarus: nō debem^o ab eo recedere propter equi- tatez quem in capite modo inuenim^o: vt dictū est: ad quod facit quod no. Barto. in. l. j. in. ij. col. C. de legibus. et hec de la- titudine: et consequenter de turri iusti- tie et partibus eius.

Descriptionū iu- stitie atqz iniustitie. Liber prim^o finitur.

Descriptionū iu- stitie atqz iniustitie Liber Secūsusicipit.

Ista compo-

sitione: et constructione istius turris: ita nobilis et decora: fundamentum et constructio: cuius (vt ait Cicero. lib. de amici- tia) est perpetue commendationis et fa- me: sine qua nihil potest esse laudabile: cuius laudes nemo perfecte explicare potest. **Necesse** est de eius opposito qd est iniustitia pertractare: et hoc ad deco- rem et laudem illius nobilis virtutis iu- stitie: vt scilicet illa nobilis regina que sedet a dextris dei coronata in vestitu deaurato circumdata varietate: prout di- cit psalmista psal. xliij. et text. in. l. j. de metro. po. beri. li. xj. C. Que neqz hesper^o neqz lucifer: ita admirabilis vt refert phi- losoph^o. v. ethi. Lucescat opposito suo: quod (vt predixi) est iniustitia qd est cur- ua et inclinata vteqz illius tenebre et lu- ta iuxta se bricium: vt dicit idem psal. psal. xxvij. **Cuius** vera descriptio est fm Salo- gis luce. Sap. j. Est inquit iniustitia acquisitio scunt. **Imortis** fm vero Poliera. lib. iij. c. vlti. **Iniustitie** Est mentis habit^o qui a regione morum exterminat equitatez. **Iniustitie** autē duo sunt genera fm Cicero. j. offi. vnuz eorum qui inferunt. Alteruz eorum qui iniustitie ab his quibus inferunt (si possint) iniu- duo sunt riam non propulsant. Nam qui iniuste imperum in quempiam facit: aut ira aut aliqua perturbatiōe incitatus: is quasi

manus violēter videtur afferre socio: qd autē non defendit: nec absistit si pōt iniu- rie: tam est in vitio qd si parētes: aut ami- cos: aut patriā deferat. **Illa** em nequif- sima iniustitia facit transferre regnū de gente in gentē. Ecclesia. r. ca. et Mat. xxi. c. **Et** sequaces suos ad inopiā et penu- riā inducit: prout dicit ter. in aut. vt iudi. sine quo. sal. col. ij. vbi dicit ter. **Inueni- mus** plurimam ingressam causis iniusti- tiam: et hanc nō olim sed ex quibusdam temporibus violenter accessisse: et oēs nostros subiectos ad inopiā: compulisse vt ad nouissimam ipsi penuriam deue- nire fluctuarentur. **De** iniustis vero seu iniustitiā faciētibus: dicitur htere. vj. c. **Transibit** domus illorū: agrū: et vroz pariter. **Et** hec iuste per argumentū a cō- trario sensu. Prouerbioz. xxvj. c. **Et** fir- mabitur iniustitia tronus. et ibidem. xvj. c. **Iustitia** firmatur solū. ergo per iniusti- tiam deletur solū et tronus. **Et** credit iniustis cōtingere id qd illis deus promi- sit p pphetā: psal. xxxvj. dicens iusti pu- nientur: et semen eozū peribit. **Et** ideo in beluam iniustitiā figurare incōgruū nō fuit: cuz teste Lactan. fir. li. v. c. xj. **In-** iusti belue cruentissime vocent: qui licet cooperiant carne: et effigie hūana: aius tñ illorū crudelis et brutalis est. **Melius** em eis esset habere corpus bestie: et aim rectū. **Item** inqt si nemo est qd malit mo- ri qd cōverti i aliquā figurā bestie: qd uis mentē hoīs habiturus: quāto est mife- rius in hoīs figura: aīo esse efferato: mi- hi quidē tāto videt: quāto est prestabi- lior aius a corpe. **Aspernant** itaqz cor- pora beluarū: qd sunt ipsi seniores: sibi- qz adeo placēt: qd hoīs sint nati quoz ni- hil nisi liniamēta et summā figurā gerūt **Postea** subdit idē Lactā. ibid. et de iusti- tia loquēs dicit. **Illa** est vera bestia: cui^o vna iussione fundit altervbiqz cruor: cru- delis vbiqz luct^o: vbiqz pauor. **Et** qd in be- luā figura sic cōueniens: exēplū habem^o in Apoc. c. xij. vbi dicit. **Et** iratus draco in mulierē et abijt facere preliū cū reliqs de semine ei^o qd custodiūt mādata dei et c. et ibidem. c. xij. **Et** vidi de mari bestiam ascēdentē et c. postea subdit text. **Et** datū est ei os loquēs magna et blasphemias. **Blasphemū** em est vitū religioni con- trariū: que quidem religio connumerat- tur inter partes seu lapides iustitie: vt predixim^o. **Cuius** quidē belue iniusti- tie figura seu pictura talis est.

iniustitie incōmo- da et pro- prietates iniustitia penuriaz et inopiā in- ducit.

iniustitia edificia euertit.

iniustitiā in beluaz figurare congruus fuit.

Sequitur iniustitie typus.

igitur sit sine lege populus p diuersas errorum vias eundem perditionis laqueum incurrit: vt dicit Cyprianus.

De plebe sine disciplina. Cap. 7.

Secundus pes

istius mōstri est plebs sine disciplina. Est autē plebs collectio ignobilū tantū: sicut Anulū gellū nocē. att. lib. 1. c. 22. Plebem autē (vt dicit ipse) ca pto. in eadē diffinitione diuisit: qm̄ in populo ois pars ciuitatis/ omnesq; ei ordines cōtineant. Plebs vero ea dicitur: in qua gentes ciuim patrie: nō inunt qd etiam testatur Nico. Pero. in cornu. epi. ij. Et dicitur a pluralitate: qz plures sunt ignobiles q̄ nobiles sicut fido. ethymo. lib. ix. c. iij. z dicit sicut eūdē ibidē. Dicitur etiam sūt plebei q̄ ad dignitātē decurionar? nō assumunt. l. honores. s. j. ff. de decurio. Consequēter est vidēdū de disciplina: q̄ disciplina sicut Aug. cōtra petilianū: z habet. xxiij. q. v. m. c. ad fidē. Et vltimū male vite. sicut Cypria. Est morū ordinata correctio: z maiorū p̄cedentū patrū regularū obseruatio: vnde Bernar. super eam. hugo discipline insolētia domanda est: quousq; duris ac diuinis sententijs attrita legibus humiliet: z sancti ceruicosuolūtas: ideo dicit Isid. de summo bono. li. iij. c. lviij. Licet pctm̄ humane originis p̄ baptismi gratiā cunctis fidelibus dimissum sit: tñ equus de? id̄ discreuit vitā hoib? alios seruos cōstitūēs: alios dominos: vt cuncta mala agendi seruorū p̄tate dñantiū restringat. Et melior (inqt ipse) est subdita seruitus: q̄ elata libertas. Educatio etiam z disciplina mores facit: prout dicit Senec. li. de morib?. Et q̄ eā abijcit infelix est. Sap. iij. z ideo dicit Prouer. c. iij. Tene disciplinā ne dimittas: custo di illā: qz illa est vita tua. Qñ est disciplina z doctrina nō erit: tūc intelligim? perire pudicitia castitatē mori: z oēs alie virtutes: prout sing. dicit Lupus de oliueto in reg. monachorū beati hierony. cyij. Illa etiam disciplina apta z necessaria est: non solū episcopo regētī plebem suā: s; etiā pauperi regētī domū suā z c. in. c. duo ista. xxiij. q. iij. Sūt etiam malina oibus per disciplinā ad bonū cogēdi. in. c. si. ea dē cau. z. q. Nō est frustra instituta p̄tās regis: z cognitio ius: vngule carnicis: arma militis: disciplina dñantis habēt omnia ista modos suos: causas: rōnes: vtilitates: hęc cū timentur: z mali coercent: z boni dētū inter malos viuūt. xxij. q. v. in. c. non frustra.

plebs qd sit.

plebs et ppls qua liter differunt.

plebs vn de dicit.

plebei ad dignitatē decurionatus non assumuntur.

discipline descriptio.

discipline laudes

disciplina custodia alie virtutes. disciplina oibus est necessaria.

De episcopo negligente. Ca. vi. Tertius pes istius

mōstri est episcopus negligens. Episcopus grece: latine dicitur superintēdēs: curā subditorū gerēs. Est etiam nomē potius oneris q̄ honoris. in. c. clericos. xxi. dist. in. c. q̄ episcopatu. iuncta glo. viij. q. i. Ministeriū etiam propriū est z substantiale episcopatu: onus seu cura subditorū: honor vero est accidens sicut Archid. in. d. c. q̄ episcopatu: vbi dicit qd eo qd ministrat episcopi debetur eis honor a subditis. Curā autē habere debēt episcopi erga subditos sic dicit Archid. ibidē. Est vigil et onerosa: ac sollicita: custodia aiarum cōmissa alicui: vt caret ne pereat: sed saluē q̄ cōpetit ex lege: z cōmissione canonica: qd etiā nō. hostien. in. c. ois vtriusq; sexus. de penitē. z remissio. Sed posset hic q̄ri incidēt q̄ fuit prima episcopatu institutio. Et responde sicut glo. in cōcilio Basiliē. in titu. de electio. in verbo reservationes circa mediū: qd Romana ecclesia in primitiua ecclesia: a principio episcopatus: z superiores dignitates instituit. Discipuli etiam dñi fecerunt episcopos et presbyteros: z post talē ordinationē: miserunt eos p̄ p̄uincias prout dicit Inn. in. c. cū causam. j. col. de probatio. fines tñ episcopatu z archiepiscopatu erāt distincte ante aduentum dñi: prout dicit idē Innocē. ibidē. Ecclesia tñ Romana primum ep̄m a xp̄o obtinuit: vtz Petrū q̄ a deo primum creat? est. Mat. xvi. c. Tu es petrus: z super hāc petrā edificabo ecclesiam meā. Et sic primum obtinuit. in. c. sacrosancta. xxi. di. Prosequēdo propolitu principale: q̄ro q̄ sint episcopalia. z respōde sicut p̄anoz. in. c. cōquerēte. de offi. ordi. qd sunt. xiiij. qd vide ad longū p̄ eundē ibidē. Que autē req̄rant anteq̄ aliqs possit cōsecrari in ep̄m: vide p̄ eundē p̄anoz. i. c. cū i cūctis. d. elec. Debet itaq; ep̄s sollicitus esse circa redēptionē captiuorū: opp̄sitorū: defensionēq; pauperū: z tuitionē monasteriorū: qd si facere neglexerit asperē ē corrigēdus. lxxxiij. di. in prin. Et propter negligentia ep̄s pōt licite deponi. put no. Jo. de ana. i. c. excōicamus. i. si. col. de hereticis. facit. c. cū dilect. z ibi p̄anoz. de accusa. Appellat etiam multipliciter malus p̄lat? prout no. archi. i. c. sit rector. xiiij. di. Nā aliqñ appellat leo rugēs: z quasi lup? rapiens predā. Ezechie. xxiij. c. Itē dicitur se oues querere propter lucrū: non propter deū in. c. sicut in ecclesia. xiiij. q.

ep̄s quis sit.

ep̄i ministerium quid sit.

cure descriptio.

ep̄atū q̄ fuit p̄ma institutio

ep̄atū d̄ archiep̄atū fines erāt ante aduentū xp̄i distincte.

ecclesia romana habuit p̄mū episcopū. episcopalia q̄ sint.

ep̄s anq̄ possit p̄secrari q̄ requirunt.

ep̄s qualiter se habere debet de officio.

ep̄s negligens pōt licite deponi.

ep̄s malus multipliciter appellatur.

Et propter hoc ei auferetur potestas. Ezechie. xxxij. c. Item dicit lupus. in. c. nihil. lxxxiij. dist. Item dicitur canis impudicus: propter defectū regiminis. in. c. nemo. lxxxiij. dist. z in. c. qui nec regiminis. ij. q. vj. Item dicit corpus p̄pter peccatorū nigredinē. in. c. nō ois qui. ij. q. vj. Dicitur etiā sal infatuatus: ad nihilū proficiēs. d. c. nō omnis. Itē dicitur porcus. in. c. mandatis. xliij. dist. dicitur etiā rusticus: a rusticitate. xlvj. dist. in prin. Et multa alia noia sordida. que vide per dictū Archi. vbi. s. Dicit etiā idem Archi. in. c. j. xlvj. dist. Qd̄ prelatu dicitur temerarius multipliciter. Primo ratione negligentie: p̄pter quā deponit: vt. s. dictū est. et ad hoc est text. in. c. dictū. lxxxi. dist. Secūdo ratione pusillanimitatis: p̄pter qd̄ scriptu est: canes muti: nō valētēs latrare. Esa. lvi. c. Et transumptiue. in. c. sit rector. xliij. dist. et in eodem. c. nūqd̄ posuistis vos murū pro domo Israel. Ezechie. xiiij. ca. Tertio ratione vite abhominabilis: e de illorū oblationib? dicit Prouerb. xv. c. Victimē impiorū abhominabilem deo sunt. in. c. grauib?. et ibi no. tert. iij. q. vj. Quarto ratiōe doctrine de qua habet in. c. cū multa. lxxxi. di. Quinto ratione societatis peruerse. in. c. sic uie. xv. q. j. vbi recitatur verba psal. Cuz sancto sanct? eris: et cū peruerso puerte ris. Sexto ratione austeritatis. in. c. non mediocriter. de cōsecre. dist. v. in. c. cum beatus. lv. dist. z in. c. hoc habet. xlvj. di. Septimo rōne rapacitatis. in. c. nō ois. ij. q. vj. in. c. tres p̄sonas. xxiij. q. iij. Octauo ratione laudis. in. c. nihil. lxxxiij. dist. Nono ratione presumptionis habite in cōsecrādo. in. c. episcopus in diocesi. vj. q. j. Decimo ratione presumptionis habite in iudicando. in. c. in temerariū. xj. q. iij. C. si a nō compe. iudi. per to. Undecimo rōne temerarie vocationis in ius. l. eum quē. ff. de iudi. l. extra territo. ff. de iurisd. oim iudi. in. c. vt animarū. in fine. de cōstitū. in vj. Itē mali p̄lati eq̄paratur simularis gentiliū: sex generū de quo late per Archi. in. c. sit rector. xliij. di. Et si vis videre de episcopis q̄ vulgariter nuncupantur portatiui. vide in cle. in plerisq; de electio. Isti etiam de negligentia (salte terrena) non arguuntur dicēte tex. ibidē. Valētes in stabilitate vagatiōis: z mendicitatis opprobrio: serenitate pontificalis obnubilant dignitatis zc. vbi glo. in verbo vagationis dicit. qd̄ consueuerunt discurrere z vicarias episcopozum querere. Et in multū reprehēdunt reli-

giosi: qui licet vouerint paupertatē: at tamen sunt ambitiosi: cupiētes diuitias quibus carēt possidere. Et nō est mirum id de q̄ sicut Petrū de anchara. ibidē. cū istud p̄cedigem? dat ex instinctu nature. Qd̄ semp cupimus id de quo indigemus. Exemplū de Anglicis et Normānis q̄ plus appetūt vinū: de quo carent q̄ alij. in. c. moyses. xxxij. q. j. Sed quero incidēt: an isti religiosi appetētes episcopatu peccēt mortalt? p̄. c. q̄ ep̄atuz. viij. q. j. vbi dicit qd̄ qui ep̄atū desiderat bonū opus desiderat. ad hoc facit. c. nisi. in fine. de renunciatio. z in. c. displicet. xxij. q. iij. Cōtrariū tamē est veritas: sicut eosdem doc. Quia religio est bonū quodāmodo incommutabile. Ex eo ergo qd̄ isti religiosi commutant pro tēporalibus peccāt mortalt? ad religio. glo. in cap. monachi. xvj. q. j. Et respondēdo ad. c. qui episcopatu desiderat zc. dicit qd̄ episcopatu est (p̄culdubio) bonū opus: sed desiderū est prauum. Et ideo dicit idē P̄. vbi. s. qd̄ ribaldus qui cappam regis desiderat: bonum quidē desiderat: sed non sequitur qd̄ desiderium suum sit equū. vel solue: sicut Archid. in. d. c. qui episcopatum. qd̄ bonū et equum est desiderare episcopatum: quando non est dubium per hunc ad martyrij gloriam peruenire. De ista materia vide in. c. ante omnia. xl. dist. et in. c. si quis. xxxvj. dist. Et hęc de episcopis portatiuis. redeo ad principale propositū. Et de negligentia aliqua videamus cum hic dicatur: qd̄ episcopus negligens est pes vnus iniustitie. Est igitur negligentia sicut Tho. ij. q. iij. articulo. j. defect? debite sollicitudinis: sicut interiore actum. Differt autem sic a pigrizia: z torpore sicut eundē Tho. eadē. q. art. ij. Et qd̄ pigrizia est tarditas in exequēdis p̄ceptis prudētie. Torpor est remissio in executione: postq̄ qd̄ ceperit. In casu tñ presenti cōfundunt. Negligens aut dicit sicut Isid. ethi. li. i. quasi nec legēs seu nec eligēs. Est etiā negligentia nouerca eruditionis. in. c. nihil. lxxxiij. dist. Arguitur z reprehēditur negligentia regulariter z potissime in executione boni operis. lxxxiij. di. in. c. peruenit. Itē in subueniendo miseris. i. c. Aurū. xij. q. ij. z in. c. seq. vbi est text. not. z in. c. fratre. lxxxi. di. Itē arguitur in corripēdis peruersis. in. c. er-

Normāni et Anglici vnum appetunt.

Ep̄atū appetēs an peccet religios?

Religio est bonū incommutabile.

Negligētie descriptio. Negligētia pigrizia z torpor differunt.

negligēs vnde dicitur. Negligētia est nouerca eruditionis.

Negligētia i multis arguitur.

negligētia plus est imputanda. Negligēs et delinquens pauci pena puniunt. Negligētia prela in subditis. Unde ror. lxxiiij. dist. in. c. sicut inquit. q. q. viij. r. c. negligere. Et tē arguit in eruditione predicationi. in. c. sit rector. xliij. dist. Et tē in defensione pauperis. lxxiiij. dist. in prin. r. c. j. Unde plus videt negligētia imputanda: q. culpa. in. c. qz diuersitate. de concess. prebē. Et eadē pena puniuntur rector negligēs: qua ipse delinquēs l. j. in fine. r. l. christian. C. de paga. prelati quoqz vt diximus merito de negligētia arguunt r. puniunt. Forū quidē negligētia cadit in magnū discrimē subditorum. in. c. Si papa. xl. dist. Negligētia etem correctionis perdit disciplinā prela in subditis. in. c. iustū. xxiij. q. iij. Unde ror. cadit rector negligēs multā nutrit peccatū magnū silentiā: dū dissimulant adhibere medicinā. in. c. inferiorū. lxxvij. dist. in. c. sed ror. cadit illud. xlv. dist. Merito igitur pro vno peccatore de istius bestie depingit illa negligētia: q. fouet crimina: prout dicit in. c. error. lxxxiij. dist. Et enim negligēs peccant tam nudupliciter sū Th. ij. q. iij. arti. si. qd. triunt peccatū silentiā. De principe iniquo. Ca. viij.

Principis

Principis iniquus est princeps iniquus. Principes enim sū glo. in cle. vnica. in verb. regū. de baptis. cōponitur a primū r. capio: quasi primus capiens. qd. etiaz testat Iob. ethi. lib. ix. c. iij. Et sū eūdē r. dignitatē significat r. ordinis. sū hō Lucā de pē. in rub. de principibus agen. in re. li. xij. C. Dicit princeps quasi primū caput tenens. dicitur princeps dei minister. ad Roma. xij. c. r. ideo pditor regis dicit proditor dei. in c. si apud. xxiij. q. v. Dicit etiā princeps maritus reipu. iuxta illud Lucā. ij. li. v. b. maritus. Nam sicut inter ecclesiā r. prelātū matrimoniu spirituale cōtrahitur r. diuinū. i. c. sicut. vij. q. j. r. c. qm. de immu. eccle. li. vj. Ita inter principē r. rempu. matrimoniu tēporale contrahitur r. terrenum. Et sicut ecclesia est in prelato: r. prelatus in ecclesia. in. c. scire. vij. q. j. quē ipse platus caste regere dz. in. c. sicut. xxi. q. ij. Ita princeps r. ita res publica in principe est: r. princeps in re pub. Unde ecclesia eqparatur multitudini hoim. put refert Th. in tertia parte sum. q. cxxj. arti. j. Princeps etiam dicit cōmunis pater omnium. in auten. neqz vi. q. ex do. ad fi. col. viij. Et maritū me dicit pater: his qui sibi nequeūt auxiliari. in auten. vt hi qui obliga. s. fin. circa. fi. col. vj. Et dicitur pater oim: sci licet quos gignit respub. sibi subiecta:

seu patria q. est communis mater: et cui nascitur vnusqz. l. j. s. r. generaliter. ff. de ven. an posses. mittē. habet em priniceps subditos in potestate tanqz filios. in auten. de incest. nup. s. dubitatum. in prin. col. ij. De potestate aut principis dicendū est q. est mirabilis. Nam ius diuinū limitare pōt. prout dicit Panormi. in. c. q. in ecclesiarū. de consti. et Bart. in prohe. digesto. col. iij. versic. itē. Item quero quid de rescripto. Bal. in aut. ad hec coll. ij. C. de vsuris. idē Bar. in. l. oēs populi. in. ij. q. principali. versic. secūdo iuxta. ff. de iusti. r. in. Alexan. in secundo volu. consilio. consilio. c. vij. incipien. pro inuestigatione. col. ij. Qd. dictū intellige sū eūdē Panoz. vbi. s. v. q. si vult statuere in eo articulo q. reperitur limitatus. tunc pōt scilicet distinguēdo: interpretādo: r. adiudādo ius diuinū. Exemplū: in lege diuina cōtinetur illud preceptū. nō occides. th. in lege positua est limitatū: si qs occiderit: occidat. Et sic patet q. primū preceptū nō est indistincte seruandū. Unde princeps fecit: r. interpretando statuit q. r. qn possint occidi. vt patet de statuto: q. bānt. possit impune occidi. q. not. Bar. in. l. vt vim. r. l. oēs populi. xiiij. col. ff. de iusti. r. iure. l. vnica. qn lice. vniciqz sine iudi. se vin. C. Si vero preceptū diuinū nō reperitur limitatū: tunc aut nulla pōt subesse causa limitādi: r. nō pōt princeps statuere: puta si vult statuere q. qs possit contrahere matrimoniu cū matre. no. Bal. in. l. si. C. si cōtra ius vel pub. vtili. Aut subest causa r. tūc pōt. Sed si dubitat an subest: presumendū est tunc pro lege principis. tex. in nota glo. in cle. vnica. de proba. glo. r. ibi Bar. in. l. religari. in verb. ex aliqua causa. ff. de pe. Domi. de sanc. gemi. in. c. grādi. de supplē. negli. prela. in. vj. Qd. dictū v. q. possit limitare existente causa: limitat duobus modis sū Decium in dicto cap. que in ecclesiarū. primo qd. princeps secularis possit interpretari ius diuinū statuendo in his in quib. habet iurisdictionē. scilicet in rebus prophanis: qz in spiritualib. interpretatio pertinet ad papā in. c. per venerabilem. Qui filij sunt legi. notant Federi. consilio. xxi. r. Bart. in. l. Titia. ff. solu. matri. Secūdo limita vt in casibus sibi concessis q. nō presumat causa inqstū vult statuere cōtra ius diuinū: qz nō debet inferior violare legē superioris: sine causa aperta. prout no. Inno. in. c. quanto. de consue. Et q. dictum est de principe temporali: idem dicendū est de papa q. dic r. limita sū eos

Principis potest ius diuinū limitare.

Princeps potest distinguere interpretare r. adiuuare ius diuinū limitatū.

Princeps potest diuinū non limitatū limitare existentē causa.

Papa solum potest interpretari ius diuinū in spiritualibus.

Princeps vnde dicitur.

Dicit princeps dei minister. Dicit et princeps maritus reipu.

Ecclesia eqparatur multitudini hominum. Princeps etiam dicitur communis pater omnium.

Princeps potest statuere contra ius naturale: de iure gentium naturale. Panoz. in. d. c. que in ecclesiarū. xiiij. r. xv. col. Et tē princeps potest statuere contra ius naturale: de iure gentium naturale. Panoz. in. d. c. que in ecclesiarū. col. iij. versic. circa scdm: existēte ratio nabili causa. Exemplū videm. in prescriptioe introducta a iure possituo: qua priuat quis iure suo: de quo. s. dixi. in. l. li. in latitudine turris: faciunt no. in. l. si. C. si cōtra ius vel pub. vtili. Et tē ex causa defensio tolli pōt per princeps quous sit de iure naturali: vt not. Ange. in. l. si sic. ff. de leg. ij. r. Alberi. in. l. omnes qui. col. j. C. de episco. et cleri. Mellus de sancto Semi. in tract. bāmtoz. ij. q. Et tē citatio tolli potest qd. no. Bal. in. l. cum cessante. C. quo et quādo iudex. Et circa hoc incidēter querit an princeps possit auferre alicui rem suam. Et respōde qd. sic: existēte rationabili causa: sū Panoz. vbi. s. r. Bar. in. phe. ff. in. ij. col. et in l. quicūqz. in fine. de si. instru. li. x. C. Bal. in. l. rescripta. de preci. impera. offi. C. Pau. de cast. in consi. cy. incip. donatio. p. dicta. in antiqua impress. Et tē tamē cōclusio intelligit dūmodo pretiū soluitur illi cuius dominiū rei est. vt no. Archi. in. c. si. ix. q. iij. tex. r. i. Bal. in. l. serui. C. pro quibus cau. ser. li. acci. Nota tamē qd. illa rationabili causa cessante debet res restitui. prout not. Inno. in. c. quia pleriqz. versic. itē ideo dolo. col. ij. de immunita. eccle. tenet Ludo. de ro. in consi. cccciij. incip. in casu pposito. hoc tamen verbum est in casu in quo cessare potest. Nā sunt aliqui casus qui cessare non possunt: vt in. l. vedito. s. Si cōstat. ff. cōtra predictio. ff. r. d. l. serui. C. p. q. cau. Quia in dictis casib. causa erat vera et talis que nō videtur qd. cessare possit: qz effectus erat consummatus. Et cessante causa cessat effectus. l. ij. s. ff. de dona. l. si. in princ. ff. vnde liberi. Si autē nō subest causa rationabilis: tūc nō potest princeps statuere vel p. scribere cōtra ius naturale: vel gentium: in preiudiciū priuati. ita Barto. r. docto. in. l. si. C. si p. tra ius vel pub. vtili. Pau. de cast. i. p. cl. vj. incip. v. is. in fi. in vete. impres. Et fallit primo duob. cōcurrētib. sū Deciū in. d. c. que in ecclesiarū. col. xiiij. v. q. soluto pretio. et qd. princeps faciat de plenitudine potestatis Ange. in. l. si verberatū. ff. de rei vendi. Secūdo fallit qn ius alterius nō tollitur precise r. certitudinaliter: sed solū prestat occasio: vt tolli possit. Ut si princeps aliquē cogat ad cōpromissum: qz hoc potest. c. cuz inter. de elect. Ex cōpromisso em alienatio se-

Princeps ex causa potest tollere defensionē.

Princeps potest tollere citationem.

Princeps potest auferre rem suam.

Cessante causa cessat effectus.

Princeps potest aliquid cogere ad cōpromissum.

qui potest ad hoc text. est ibi Anto. de butrio. in. c. cum tempore. in fi. col. de arbi. Tercio fallit vbi tractatur de modico preiudicio qd. etiam sine causa a principe inferri potest. prout dicit docto. in. d. c. que in ecclesiarum. per. l. quotiens. de precib. impe. offe. C. Ubi est casus de rescriptis moztatoris: que vulgariter appellant. les respitz et quinquēnions. et idē no. Bar. in. d. l. si. C. Si cōtra ius vel pub. vtilita. in. c. terrulas. xij. q. ij. vbi loquitur text. de episcopis alienatib. sine magno preiudicio fratru. hoc tamē verum est quādo constat de mente principis. prout loquit. d. l. quoties. secus autem est in dubio: qz non psumit qd. princeps velit etiaz in modico preiudicare. prout voluit glo. notabi. in. c. cum olim. in verb. sine preiudicio. de consue. Quāquidem glo. ponderat domi. in. d. c. que in ecclesiarū. tex. est ibi. Bar. in. l. si pro prietari. in prin. ff. de dā. infec. C. Quare fallit in dominio vel iure questio. de iure ciu. puta ex prescriptioe. nam etiā sine causa illud tolli pōt a pncipe. prout dicit Bal. in. fi. col. ij. versic. sed immediate. C. senten. rescin. nō pos. Pau. de cast. in. l. cum heredes. in prin. ff. de acq. possid. Pau. in consi. cccrvij. col. v. versic. Si vero apparet. Ubi est casus qd. princeps potest legitimare filios illegitimos: in preiudiciū legitimozū: quib. iam qstitū est ius. Dicit tamē Pau. ibidem qd. non sine peccato hoc facit. qd. etiā notat hostien. in sum. in rub. qui filij sunt legi. in penulti. col. In dno etiā potest quando apparet qd. imperat. put dicit idē Pau. ibidē. r. Inno. in. d. c. que in ecclesiarū. in. ij. col. doct. in. d. l. si. C. si cōtra ius vel pub. idem Pau. in. l. iij. col. j. ff. de testa. Et ita est conclusio qd. dominiū acquisitū de iure ciu. sine causa auferri possit. vt proba. in. c. j. de natu. feud. in prin. Et ad hoc vidi questionē nuper inter quendā cui princeps noster Kalolus infeudauerat porticū suū dans illi potestatem claudendi illū: sicut de facto volebat claudere: iuncto procuratore cum eo exvna. Et quendā tertiu vitium illius q. virtute talis infeudationis volebat dictū porticū claudere. Dicebat em vicinus: qd. princeps nō poterat p. infeudationē tollere viā publicā: seu eā diminuerē: sed quia per talē clausurā via que sub porticu se extēdebat diminuta erat. Quare hoc tamen limitandū et intelligendū est: quādo mediāte cōtractu tale dominiū est acquisitū: qz tūc nō videtur qd. princeps sine causa illud tollere possit. qd. probatur in. c. j. in prin. r. ibi Bal. de natu. feud. b. ij.

Princeps potest dare liberas moztatorias in preiudiciū priuati.

Princeps non presumitur in modico preiudicare subditos.

Princeps potest legitimare illegitimos in preiudiciū legitimorum.

Princeps potest sine causa auferre dominiū priuati que situm de iure ciu.

Princeps statuere: vel rescribere potest: ut not. Abbas in d. c. que in ecclesiariu. cu ipse princeps sit supra ius. in. c. p. profuit. de conces. preben. facit text. in. s. fi. insti. de iure natu. gen. z. ciui. Et isto casu intelligit quod no. Barto. in glo. ibi. in. l. relegatis. ff. de pe. nis. vbi dicit quod in principe est pro ratioe voluntas: z. idem est in statutis. Na in his que sunt positivi iuris voluntas p. ratioe habetur. Bal. z. Ange. in. l. j. s. pueritia. ff. de postu. Et in istis que sunt positivi iuris standuz est assertioni principis. Bart. in. l. si forte. de castren. pecu. ff. gl. standum et docto. in. l. si donatioe. de colla. C. Et est in his que sunt positivum aliquid facit: secus si ad postulatioem alterius: qz tunc insti causa no pre sumitur: sed concessum illud videt ppter importunitate petentis. qd tenet Ludo. de ro. in. l. si vero. in. s. de viro. ff. solu. mati. text. in. l. j. c. de petio. bono. subla. z. ideo dicit Bal. i. l. rescripta. col. ij. c. de preci. impe. offeren. Qd iura que dicunt non valere rescriptu contra ius. in. c. rescripta. xv. q. ij. z. ibidem Archi. intel liguntur ex defectu voluntatis: prout dicit idem Archi. ibidem: qz non presumit quod velit iuri comuni derogare: secus est qn constat de voluntate eius: qz clarum est etia qd licet princeps possit statuere contra ius positivum. Non tamen conuenit quod illud faciat de facili: cum variatio maxime in excellentioribus multu reprobet. ar. cle. s. de renucia. Unde peccat princeps tam ecclesiastici quam seculares derogando iuri positivo: sine causa. prout dicit Abbas in cap. de multa. de preben. z. ideo papa sepe numero vitur excusatio ne: si timet ne reprehendat. in. c. non debet. de consangu. et affini. in. c. nihil. de aut. et vs. pal. Et hec de potestate prin. circa ius: habet etia princeps privilegia que enumerantur in tit. que sint regalia in vsi. fendo. Et multa alia privilegia que perfecte describere impossibile videtur. Est igitur concludendum: quod princeps qui tot z. tantis privilegijs a deo dotatur: non debet illis abuti: sed memorari eum oportet quod est institutus ad iudiciu et insti. in. c. regu. xxij. q. v. vbi dicitur quod regum propriu est facere insti. Reges em vt ait Irido. lib. de sum. bono. lib. ij. c. clj. vitā subditoru facile exē plus suis vel edificant vel subuertunt. Ideoqz principē nō licet delinquere: ne formā peccandi faciat: peccati ei impunita licētia. Rex em iust' erigit terrā. Prouerb. xxx. Rex vero insipiens per-

det populū suū. Eccli. ix. c. vbi etiā dicit quod talis rector civitatis: ita tales in habitates in ea. Et ideo nō immerito princeps iniquus pro pede iniustitie ponit: qz leo rugiens et visus esuriens est princeps impius super populū. Prouerb. xxvij. Sed qz hic de iniquitate loqmur videndum est quid sit iniquitas. Est em iniquitas: put dicit in. c. ille rex. de peni. dist. ij. habitudo mentis iniuste. Et dist. fert a pctō: prout dicit Archi. in. d. c. ille rex. qz opus iniquitatis ad mentis acerbitate refertur. Peccatū vero ad plapio: ne corpus: pcedit em iniquitas: sequit peccatū. Sed grauior est iniquitas tāp materia. Iniquitatis aut tres sunt diffrentie: scilicet eūdem Archi. ibidem: vcz suggestionis: delectationis et consuetudinis. Totidē etiā sunt peccat: vcz verbi: operis: z. consuetudinis. Iniquus etiā eo quod nō sit equus: sed prau' operibus: scilicet in Pap. vnde dicitur: De paupere superbo. Ca. vij.

Iniquitas descriptio. Iniquitas et peccatum diffrentie tres diffrentie. Iniquus vnde dicitur: De paupere superbo. Ca. vij.

Quintus pes

Quintus mirabilis nostri est pauper superbus. Pauper ctem (vt dicit Uar.) dicitur a parua pecunia. Est tamen duplex paupertas: scilicet Theo. contra genti. li. iij. c. xxxij. Prima est paupertas ex propria voluntate: de qua dicitur in euange. Mat. v. Beati pauperes spiritu: qm ipsoru est regnu celoz. z. Luce. ij. c. Qui hz duas tunicas det nō habet: z. qz hz escas: similiter faciat. Et Mat. x. Nolite possidere aurū: neqz argentum: neqz pecuniā in zonis vestris: neqz peram in via: neqz duas tunicas: neqz calciamēta: neqz virgā. Itē ibidem. c. xix. Si vis perfectus esse: vade: z. vende oia que habes: z. da pauperibus: (Postea subdit.) Facilius est camelū per foramen acus transire: quam diuitē intrare in regnū celoz. Et ista paupertas septē bona cōfert. vcz: peccatorū recognitione: cordis quiete: desiderij impletionē: spiritualiū bonozum dulcedinē: meritozū exaltationē: z. celestē hereditatē. Multa alia de laude voluntarie paupertatis. vide per hieron. in regula sua cōpilata p lupū de oliueto. z. inserit in. iij. parte episto. eiusdē hiero. Alia est paupertas que est coacta necessitate: qz aliter dicit mendicitas. i. manū ducēs vt solēt facere pauperes extēdentes manū ad suscipiendā elemosynā. et de istis est nūc qstio. Qui ergo mendicant: z. aliter vitā suam habere possunt: peccat grauior: qz vñ pauper victurus erat accipiunt. in. c. pastor. j. q. ij. Cgit paupertas scilicet Athenien. philoso. odic-

Iniquitas descriptio. Iniquitas et peccatum diffrentie tres diffrentie. Iniquus vnde dicitur: De paupere superbo. Ca. vij.

Pauper vnde dicitur.

Paupertas duplex est.

Paupertas ex propria voluntate septē bona cōfert.

Mendicitas vñ dicitur.

Paupertas descriptio.

Princeps non presumitur iuri communi derogare vel le.

Variatio reprobatur.

Princeps sine causa derogari non potest.

Princeps est institutus ad iudiciu z. insti.

Rex iust' erigit terram.

Paupertas hz multa privilegia

bile bonū. sanitatis mater: curarū remissio: absqz sollicitudine semita: sapientie reparatrix: negotiū sine dāno: intractabilis substātia: possessio sine calumnia: incerta fortuna: sine sollicitudine felicitas. Ista tamē descriptio videt adaptari paupertati voluntarie. Est tñ pauper scilicet leges que nō habet quinquaginta aureos in bonis. l. nonnulli. ff. de accusa. glo. in. s. sed et propter. insti. de excu. tuto. Et notandū est quod multa sunt privilegia paupertatis. prout dicit Archi. in. c. pauper. xj. q. ij. Primū est quod propter paupertatē nō cogitur quis restituere illud quod nō pot. in. c. olim. de restitu. spolia. Itē propter eā excusat testis a testimonio: qz alis nō excusatur: in. c. si qz testium. de testi. Itē ppter eā excusatur quis a restitutione vsurarū. in. c. cū tu. s. penult. de vsu. Itē excōmunicatus ppter paupertatē nō cogit ire ad sedem apostolicam: pro absolutione. in. c. q. de his. de senten. excōmu. Itē excusatur quis propter eā ab appellādo: z. prosecutione appellationis. in. c. penulti. de procu. l. si procuratorē. s. ignorantes. ff. manci. Bal. in. l. ij. s. si qz in iudi. ff. si qz cau. Ubi refert idē Bal. se liberasse quēdam a pena furcarū que appellauerat: et propter paupertatē nō poterat psequi appellationē. Itē propter paupertatē dant alimēta que alias nō prestarentur. l. si instituta. s. de inofficioso. ff. de inoffi. test. Itē datio tutoris permittit propter inopiā iudici: cui alias nō permitteret. in. s. penul. insti. de attili. tuto. Itē propter eā excusatur quis a tutela: qui alis nō excusaret. l. post susceptū. i. s. paupertas. ff. de excusa. tuto. Itē propter eā excusat mater a tutela filiozū: qz alias nō excusaretur. l. j. s. mater. ff. ad tertul. Itē ppter eā cōpellitur quis emere operas a patrono. l. j. de ope. liber. C. Itē remittit pena collatiōis alicui ppter paupertatē: que cōferre nō pot. l. j. s. cū duobus. ff. de colla. Itē remittit pena pecuniaria alicui paupri: que alis non remitteret. l. falsi. z. l. si nō facile. ff. si cui plusqz per. Itē propter eā remittuntur expense: que alis nō remitterent. l. in fundo. ff. de rei vendi. Itē solutio dotis et exactio fit propter eā: que alis nō fieret. l. si cōstante. ff. solu. mati. z. l. s. quis. ff. de iure dotiū. Itē facit valere: quod alis nō valeret. l. id quod pauperibus. C. de episco. z. cleri. Itē benigna interpretatio datur pauperio ri loco: vel ecclesie: de quo nō fuerit cogitatum. l. si quis ad declinandam. C. de episco. z. cleri. Itē multa sunt super cibarijs et alimentis. in fauorem pau-

perum introducta. de quibus legitur. l. j. z. fere per totū. ff. de alimen. prestan. l. j. ff. de vent. in posses. mit. in. c. cuz km. de preben. Itē successio liberti remittit propter paupertatem. insti. de succes. liber. in. prin. Itē propter eā differtur solutio: z. prestat absolutio. in. c. Odoardus. de solutio. Itē absoluit quis a voto adimplendo propter eā que alis nō fieret. i. c. sup. his. z. l. c. multa. devoto et voti redēp. Itē dant actio ppter eā que alis nō daret. l. ideoqz. ff. de dolo. Itē ppter eā fuit cessio beneficiū introductum. l. j. de cessio. bono. C. z. ff. qui bonis cede. pos. fere per totū. Itē bona clericorum pauperū sunt in. c. gloria episcopi. xij. q. ij. vbi etiā dicitur quod sacrilegiū est accipere quod pauperibus erogatur. Multa alia privilegia habet paupertas: in multis prodest que propter breuitatē nō scripsit: sicut paupertas habet multa privilegia z. comoda: ita etiam habet multa incommoda. Na facit paupertas aliquando debitorē suspectū. l. creditores. ff. de priui. s. facit etiā testem minus habilem. in. aut. de testi. s. sanximus. col. vij. z. ff. eodem. l. ij. Itē facit eum ab honoribus remoueri. l. ad subeūda. de decurio. lib. x. C. 30. fab. in. s. sed propter. insti. de excu. tuto. Itē facit delinquentē psonaliter puniri. l. si quis. s. ij. ff. de iuris. oiz iudi. l. j. in si. ff. de pe. vbi dicit quod qui non habet in ere: luere debet in corpe. l. in seruo. s. fi. eo. ti. Itē propter eam cogit quis satisfacere. l. de creationibus. s. sinaurē. C. de episco. audien. z. l. sciēdū. ff. qui satis. cogunt. Itē facit sequerari fructus. l. fideiusor. s. fi. ff. eodem. Itē nocet in adoptionibus faciendis. l. nec eo. s. j. ff. de adop. Itē nocet in transactione alimentozum. l. cum hi. s. sed z. personarum. ff. de transactio. Itē preiudicat in actione de dolo proponenda. l. nō debet. ff. de dolo. Itē nocet in accusationibus. l. alij. z. l. nonnulli. ff. de accu. Itē pauper non solum audiri cōtemnitur: cū non habet quod offerat. iuxta illud. Si nihil attuleris: ibis homere foras: sed etiā contra veritatem opprimitur in. c. pauper. xj. q. ij. in aut. vt oēs obe. iudi. prouin. s. plurimozū. col. v. Itē nuntij z. executores qui causas pparāt non assumunt pauperes in aut. de iudi. s. his qui causas. z. ibi Angel. z. Barto. col. vj. Itē pauper licet doctissimus: abstinere tñ debet ab honore magistrat'. Unde Boeti' de scola. disci. O quā absurdū est magistrat' egestas. Turpe est em tanti nois reuerētiā: pma frōte mendicare. Nam regulariter ege-

Paupertas habet multa incommoda.

Qui non habet in ere luat in corpore.

tas est nouerca discipline ibidē. **C**itē pauperes habent respectui. in. c. Diaco ni. xciij. dist. vnde Eccli. xij. c. diues locu tus est: et oēs tacuerūt: et verbū illi⁹ vsq; ad nubes perducēt. pauper locutus est: et dicunt: quis est hic? et si offenderit: sub uertent illum. Et ibidem venatio leo nis: onager in eremo: sic et pascua diui tum: sunt pauperes. **C**itē pauper ob ti morez paupertatis presumitur peccare de facili. l. fina. de specta. l. i. c. **C**itē presumitur malū de paupere: cui nō est virtus et vita sufficiens. in aut. de defen. ciuita. post prin. col. iij. iuxta illud psal. xxxvj. Junior fui: etenim senui: et nō uidi iustum derelictū: nec semen eius querēs panē. Et hec de incommodis et cōmodis paupertatis. Reliqua uide per Bart. in l. illicitas. in. s. ff. de offi. presi. et per Archi. in. c. statutū. s. in super. de rescrip. li. vi. ubi singulariter de priuilegijs pau pertatis. Dicit tñ qd a tali pdesse et tali bus priuilegijs liberet nos dñs. **C**itē uisa pauperis significatione (cum dicatur qd pauper supbus: est pes iniustitie) restat uidere de superbia. igitur superbia fm Tho. ij. q. iij. q. clxij. arti. j. Est quedā extol lētia: p quā quis se extollit supra id qd est ei pferum a diuina regula: fm uero Augu. lib. xiiij. de ciui. dei. sic describit. Superbia est peruerse celsitudinis ap petitus. **C**itē dicitur autē superbi⁹ fm Jsid. ethy. li. x. Qz super uult uideri: qd est. q em uult supergredi qd est superbus est. **C**itē nota tñ qd superbia multipliciter ac cipitur. Nam superbia est se extollere: et alioz merita deprauare. in. c. si qd uero. xi. q. iij. **C**itē alijs se pferre. in. c. de Cō stantinopolitana. xxij. dist. **C**itē nouas opiniones ex scripturis sacris et canoni bus cōfigere. in. c. hec scripsimus. xxx. di. **C**itē subditos nō cū beniuolētia: sed cū asperitate corrigere. i. c. l. xlv. di. **C**itē arrogāter alios instruere. i. c. habet hec xlvj. dist. **C**itē falsa vel nimia iustitia: se uelle alios ducere. in. c. uera. xlv. dist. **C**itē occasione habitus vel religionis: simpliciores despiciere. d. c. uera iustitia. xlv. dist. **C**itē sine meritis se uelle pre fici: uel ordinari. in. c. si officia. lxx. dist. **C**itē pctm suū in cōfessione nō manife stare. s. cū ergo. versi. itē taciturnitas. de peniten. dist. ij. **C**itē officia alijs cōue nientia appetere. in. c. qm. x. dist. et in. c. dyacom sunt. xciij. disti. **C**itē de superbia aut uide Archi. in. c. qd aliqn. de penitē. di. j. Est em superbia initū oīs peccati. prout dicit Eccli. x. Et q tenuerunt illā: adimplebit maledictis: et subuertet eū in finem. eodem. c. Ubi etiā quod super

bia est odibilis coram deo et hominib⁹. **C**itē dicit Greg. li. xxxj. mora. q illa vitio rum regina superbia cū deaictum plene cor cepit. Mor illud septē principalibus vitijs suis ducib⁹ denastandū tradit. Di cit etiā idem Augusti. ibidē. lib. liij. qd euidētissimū signū reprobōrū est super bia. **C**itē Unde Jsid. li. ij. de sum. bono. c. xxxvij. Omni (inquit) vitio deterior est superbia: seu propter qd a summo per sonis et primis assumit: seu qd de opere iustitie: et virtutis exorūt. Omnis (inqt) superbia tāto in imo iacet: quāto in al to se erigit. Et ideo dicit bernardus su per can. ser. liij. Superbia tolerabilior est in diuite: qd in paupere. Nō igit im merito: pauper superbus pro pede iniu stitie supponit: cū etiā dicat Eccli. xxv. c. Tres species odit anima mea: et ag grauor valde anime illorū. Pauperem superbiū. Diuitē mendacē. Et senē fatuū. et ibidem. x. c. Melior est qui operatur et abundat in omnibus: qd qui gloriatur et eget pane.

De Christiano contentioso. Cap. ix.

Est pes isti

Emonstri est christianus con tentiosus. **C**itē ergo chri stianus fm (Tho. ij. q. iij. q. clxxij. ar. v.) qui christi est id est qui fidē xp̄i habet: qui spiritu xp̄i uirtuose operatur: qz ad imitationē xp̄i pctis mouit. fm uero Jsid. ethy. li. viij. c. si. Christian⁹ q̄tū interpretatio ostēdit de uictione dī: sicut de nomine auctoris: et creatoris. A christo etenim christiani sunt cognominati: sicut a iuda iudei. Et ibidē dicit idem Jsid. Christiani olim a iudeis: quasi ob obprobriū nazarei vo cabantur: pro eo quod dominus noster et saluator a villa quadam gallilee: na zarenus fuit appellatus. In qua quidē uilla (put tradit Inno. in. c. j. de sepul tu.) fuit nutritus: natus tñ in Bethleez: et sepultus in Hierusalē. Et ideo dicendū est q nō presumit quis christianus: nisi opera boni christiani fecerit prout not. Bar. in trac. testiu. versi. xxxj. **C**itē aut sit discretio iter christianos et paganos. dic ut per Archi. in. c. pagani. ij. q. viij. Debet em esse discretio i accusatione: et testimonio. c. j. iij. q. iij. et i. d. c. pagani. et in. c. seq. **C**itē in cōiugio. in. c. tā nūc. et in. c. seq. xxxvij. q. j. **C**itē in cibus seu epulis. in. c. null⁹. et i. c. oēs. eodē. c. et q. **C**itē in cōhabitatione. in. c. iudei. et c. se pe. eadē cau. et q. **C**itē in ieiunio. in. c.

Supbia est odibi lis coraz deo et ho minibus.

Supbia est euide tissimum signū reprobōrū.

Supbia est tolera bilior in diuite qd i paupe.

Christia ni descri ptio.

Christia nus vnde dicitur.

Jes⁹ xps nar⁹ est i bethleez: nutrit⁹ in nazareth et sepult⁹ i hierlm.

Christia ni qualr differūta paganis.

Paup tatis pro desse li bera nos dom: me.

Supbie descriptio

Superbi⁹ vñ dicit.

Supbia multipli ceter acci pitur.

Supbia est initū oīs pec cati.

pagani ieiuniū. de cōsecre. dist. iij. **C**itē in pre nec iudei scriptōe: qz iudei vñ pagani nō possunt non pnt prescribere cōtra christianos. i. c. porro. p̄scribere xvj. q. iij. in. c. j. iij. q. iij. Sed qz hic dicit p̄tra chi stianos. qd christianus cōtentiōsus pro vno pe de iniustitie accipitur: uidentū est de cō tentione. **C**itē contentio em fm Tho. ij. q. q. xxxvij. arti. j. Est impugnatio verita tis: cū cōfidentia clamoris. Dicit etiam idē Tho. ibidem. Qd ille dicitur in iudi cio cōtendere: q impugnat ueritatē iusti tie. In disputatione aut cōtendere uide tur: q intēdit impugnare ueritatē doctri ne. **C**itē Contentiosus em fm Jsid. ethy. li. x. Est ab intētionē uocatus q nō ratione aliqua: s; sola p̄tinacia vindicat. **C**itē Dif fert aut cōtentiō a rixa. prout colli. in. l. si ex plagiarijs. s. j. et ibi. glo. et doc. ff. ad l. aquil. Jbi rixatus esset et c. et per text. in. l. si in rixa. ad. l. corne. de sicca. ff. ubi habetur: q rixa est in factis. Contentio uero (ut supra dixim⁹) est i uerbis. **C**itē Est aut rixa fm eundē Tho. ij. q. xlvj. arti. j. Contradictio in factis: s; mutua per cussio: et particulare bellū: sine auctori tate publica. Sed magis ex inordinata uoluntate. **C**itē Et dicit a ringo. Est em rin gere: sicut ringi: et ostrum torquere: qd ca nes faciūt latraturi. hinc ringi pro irasci accipitur. **C**itē Contentio autē triplex est fm Ange. de cla. in sum. Prima est cōtentiō emulationis: et hec est de qua. j. ad Co rinth. j. dicitur. Significatū est mihi de uobis fratres mei ab his q sunt chloes: qz cōtētionē sunt inter uos. et c. iij. Ad huc em carnales estis: cū sit inter uos ze lus: et cōtentiō. Et ad Roma. xij. c. Non in cōtentione: et emulatione. et ista contē tio hodie est in secularibus cōtra peri tos: quū alium magis laudare uidēt cō tendūt cōtra laudatores. et licet de se nō sit nisi peccatū ueniale: tñ multoties eue niunt mortalia: puta detractiōes: et alia multa mala. iuxta illud Jacob. in cano. epist. xij. ubi est zelus et cōtentiō: ibi in cōstātia et omne opus prauum. Secū da cōtentiō est disputationis. et hec etiā potest esse mortale peccatū. prout dicit Th. vbi. s. Et hoc trib⁹ modis. Primo: qz est cōtraveritatē: etiā si nō fiat cū inor dinato clamore. qd intelligendū est de re aliqua magne importātie: puta cōtra fidē: contra bonos mores: contra perti nentia ad vtilēs doctrinas. Nā cōtentiō q sit inter q sit inter pueros etiā cōtra ueritatē: nō pueros uidēt pctm mortale. Secūdo: qz est contra etiā q ve honestatē. Tertio: qz materia est prohi ritatē nō bita sicut publice contendere de fide: ad est pctm hoc est tex. in. l. nemo cleric⁹. de sum. tri. mortale. et si. catho. c. et ubi docto. inter quos do.

Cōtentiō nis descri ptio.

Cōtentiō sus vñ dī. Cōtētiōz rixa dñt.

Rixe de scriptio.

Rixa vñ dicitur.

Cōtentiō triplex ē.

paup. de cast. dicit esse textū cōtra illos predatores imperitos: q mouēt interdum dubia ardua in theologia: que ne sciūt soluere: nec etiā ueritatē scire. Et ideo qz inducunt populos in errozē: eis prohibetur: sicut disputare publice de fide: nisi doctis et necessitate imminēte: qd multū est vicarijs: et simplicib⁹ sacer dotibus notandū: q apparere et honora ri vltra modū cupientes: nitunt in pro nis predicare: et ipsimet incognita alijs docere. de quibus Hiero. in epistola ad Paulinū. c. v. dicit. Quanti (inqt) hodie putant se nosse literas: et tenent signatū librū: nec aperire possunt. Et ibidē. c. vi. in si. Puerilia sunt hec: et circulatorū lu do similia docere qd ignores. immo (ut cū stomacho loquar) nec hoc quidē scire qd scias. **C**itē Tertia est cōtentiō litigatio nis: de qua late per do. Ange. et de qua dicit Citero offic. j. Miserrima omnino scandala generat in ecclesia. et propter eā discordat in dicta ecclesia: et sacrificijs. in. c. perlatū. xc. dist. **C**itē infinita mala generat: qua de causa nō immerito pro hibetur ordinari uir cōtentiōsus. ad qd facit. c. j. s. j. et i. c. seditonarios. xlvj. di. et. xc. dist. in prin. **C**itē Qualiter aut puniā tur q cōtētiōes faciūt. in. c. Si qd mona chus. eadē dist. et in. c. In loco. v. q. iij. **C**itē De domino sine uirtute. Ca. x.

Est pes isti

Estius mōstri est dñs sine uir tute. Pro cuius elucidatio ne dicendū est de significa tione istius nominis dñs. **C**itē igit dñs (fm pap.) q domni p̄st: quasi domni vnus. Ab ipsa em natura nullus i dñi uel potestate desiderat ha bere consortem. in. c. qd aut. xxiij. q. viij. Pollicia quidē vnus optima est: pau corū etiā bona: sed plurimozū difficile est vñ bona sit: qz plures ad uirtutis me ritum peruenire est difficile fm Aristo. ij. politi. Et facit. xxi. q. ij. c. penulti. et in c. in apibus. viij. q. j. ibi referuntur uerba hierony. in epist. ad rusti. mona. Ultra que etiā in originali subdit in nam vn⁹ gubernator: in domo vnus dominus: in quouis grandi exercitu vnum signum expectatur. Uel dicit fm eundē Papiū. quasi dans minas. Uel fm Angelum de cla. in sum. dicitur. dñs quasi dans mi nas. **C**itē Consequenter uidentū est de uir tute. (cum hic dicatur qd dominus sine uirtute est pes iniustitie.) **C**itē Est aut uir tus habitus mētis bene cōstitute. prout dicit glo. in. c. de pudicitia. xxxij. q. s. v.

Publice d fide dis putare ē phibitū.

Conten tionis in cōmoda.

Cōtētiō sus pro hibetur ordinari

Dñs qd dicatur.

Plures ad uirtu tis meri tū perue nire dif ficile est.

Uirtutis descri ptio.

Virtus est virtus em ex eo vocata est: qd suis virtutibus nitetur: no superet aduersis. fm Boetium. li. iij. de conso. philoso. profa vlti. Est etenim virtus pictura ad anime ornatum. fm Ambro. z habet in. c. illa aia. de peni. di. ij. Sine quavirtute ad vitam minime peruenitur. in. c. potest. eade di. Virtus etenim (vt testat Lactan. fir. lib. vj. c. iij.) nos fert no ad elisos campos. vtpote loquuntur: sed ad ipsam mundi arcem. Et licet virtus viribus proprijs innatur vs. dixim. Differt tn a fortitudine. Na virtus in animi vigore est: fortitudo vero in corpore. De effectu aut virtutis nota fm Archi. in. c. xlvj. disti. Qd virtus cu humilitate vult doceri: cu labore qri: z cu amore haberi. Illa em virtus magno pretio estimat. Proua dicit Vale. li. v. Refert ad hoc idez Valerius lib. vij. de Bia philosopho. cuius cu patriam ei prienen hostes spoliassent: z pretiosaru reru suaru onusti fugientibus interrogat. Quid ita nihil ex bonis suis secum ferret. Ego (inqt) vo bda mea mecum porto. pectore etenim virtutes portabat. Qua de causa facilliter est concludendum qd domus q sine virtute est: est meritissimi pes illius. Cu dicat phis. iij. ethi. Optimus est q no solu vitur virtute ad se: sed ad alios. Argumento a contrario sensu sumpto: pessim est z iniquus qui nec ad se nec ad alios vitur virtute. Et ideo dicebat Petrus. ij. c. j. Vos aut cura omne subinferetes ministrare in fide vestra virtute: in virtute autem scientia: in scientia autem abstinentia: in abstinentia autem patientia: in patientia autem pietate: in pietate autem amore fraternitatis: in amore autem fraternitatis charitatem: hec em si vobiscu adsint: no vacuos z sine fructu vos reddent. Unde Seneca epist. lxxv. Virtus regina vrbes puincias teperat: fert leges: colit amicitias: inter propinquos liberosq dispensat. Et melius est mori: qz facere contra bonu virtutis. vt refert Arist. in ethi. facit. c. Nolite timere. xj. q. iij. Nec dominus sufficit habere virtutem animi: sz etia requiritur qd sit virtuosus in opere z facto. Na tunc plena iustitia est que prouinciam bello tuetur a barbaris: vel domi defendit infirmos: vel a latronibus socios. in. c. Fortitudo. xxij. q. iij. Cois em ai debilitas: et humilis: z cōfracta timiditas: seruit est censenda. sz Tulliu i paradoxo. ad qd facit. l. quinq. cu ibi no. de decurio. li. x. c. Debent itaq domini corrigere viriliter (cu moderamine tn) q eis subiciuntur: ne nimia humilitas z pusillanimitas frangat auctoritatem illorum. Et

ne facilitas venie tribuat incentiuu delinquedi. l. aut facta. ff. de pe. Un Aug. in. lib. de verbis dñi. Qui negligit inuuantē corripe peior est ipso iniuriante. ille em iniuria fecit: z in iniuria faciedo graui se ipsum vulnere percussit. Tu aut vidēs perire negligis peiores tacēs: qz ille conuitiando. in. c. qui vitys. xxij. q. v. z. v. q. v. c. j. ij. z. iij.

De femina sine pudicitia. Ca. xi.

Quiaus pes iniustie: est femina sine pudicitia. Et ideo videndum de femina. Est aut femina adiutoriu viri. iuxta illud Seneca. Non est bonu hoiem esse solu: faciamus ei adiutoriu simile sibi zc. Senus vero feminar (fm Uerigi. li. iij. enci.) est variu z mutabile semper. De femina em nititur frater baptista Mantua. multa mala dicere in bucolicis suis. eglo. incipiente femineu fernile genus: crudele: superbū: lege: modo: rōne caret zc. Opinioni cuius protestor non inherere. Dicit em femina a feditate vt nonnulli volunt. Quare accipitur p inferiorem pte femnoz fm. M. An. Sabel. in comē. super Suetio. trāquil. in vita Tuij Uespasiani. in. c. de victoria ciuitatis hierusalē. z ideo (vt refert idē ibidē) inter femineu eleganti vocabulo appellat Apuleius genitalia muliebria: eo q inter femina sunt collocata. Cōmuniter tn pro ipsis mulieribus accipiunt femine. Et de illis sic loquit Valerius li. ix. c. iij. Sed qd (inqt) de feminis loquar qz imbecillitas mentis z grauior operum negata affectatio omne studiū ad curiosiorem sui cultum hortatur cōferre zc. Et hoc intelligendū est de prauis: de quibus etiam dicit gi. in. l. pater seuerinus. s. socius. in si. ff. de condi. z demonstra. qd femina praua sui gaudet de morte mariti. qd intelligēdū fm opinio. Raynu. quem refert Barto. ibidē. qd vcz bone tristantur: male vero gaudent. Uel est melius dicendū fm eundem Bar. ibidē. q bone gaudent de morte mariti: qn maritus ille est senex: vcz vero iuuenis. Sed incidenter possēt qri q sit mulier. z respōde fm Cice. qd il la dicit mulier: q amplius no est virgo. Cicero etenim obiurgantibus eū nonnullis qd sexagenarius esset: z popiliam duxisset virginem. respondit. Cras mulier erit. Generaliter tamen appellatione mulieris z virgo et corrupta et viripotentis continet. l. mulieris. ff. de verb. sig. in. c. mulier. xxij. q. ij. Cua etenim facta de latere viri sui: nondū ab illo con-

Venie facilitas tribuit incentiuu delinquedi.

femine de scriptio.

femina vnde dicit.

Interfemineum quid sit.

femina praua sui gaudet de morte mariti.

Mulier que sit.

Mulier virgo et corrupta generaliter verbo vocatur.

tacta mulier dicta est. iuxta illud Gen. i. Et formauit eā in muliere zc. z ibidem. Edificauit dñs de coelā quā tulerat de Adā i muliere: z adduxit eā zc. Cois tn vsus saluat p mā distinctionē mulieris: sz archi. i. d. c. mulier. xxij. q. ij. Dñ aut mulier a mollicie: sicut vir a virtute. fm Papi. Est em mulier adiutoriu colūna z reges viri. Eccli. xxxvj. c. Qui possidet mulierē bonā: inchoat possessionez adiutoriu fm illuz est z colūna z reges. vbi (inqt) no est mulier ingemescit egēs. Vale vero mulieris z impudice diffinitio talis est fm philosopho Atheniense. Est (inqt) mulier hominis cōfusio: infatigabilis bestia: cōtinua sollicitudo: indeficiens pugna: quotidianū damnū hois: domus sollicitudinis: aut sollicitudinis impedimentū: viri incōtinentis naufragium: adulteri vas: perniciosum preliū animal pessimū: pēndus grauis: simū: aspis insanabilis: humanū mancipiū. Si vis scire i quibus casibus cōditio mulieris est deterior viri: z i quibus melior z in quibus cōditio est indifferens. i. equarantur. Ude Suihelmū in specul. in tit. de pcura. s. j. Ubi inuenit qd in. xxxvij. articulis est deterior cōditio mulierū qz viroz. In. xj. articulis est melior mulieris cōditio: z in. xij. articulis est equalis. De mulieribus fauendis est tex. no. in. l. assiduis. cui potio. i pigno. habeā. C. Sed cū hic dicat q femina sine pudicitia est pes iniustie. Nāc vsa femine diffinitione restat consequenter videre de pudicitia. Est ergo pudicitia habitus mentis bene pstitute. fm glo. in. c. de castitate. xxij. q. v. Sed vero Bal. in prohe. Greg. in. iij. col. Est honestas. honestas vero dicitur honoris statū. conferans. in. c. Erit. z ibi Archi. iij. di. Que quidem honestas a deo est. iuxta illud Eccli. xi. c. Paupzas z honestas a deo sunt. fm vero Augusti. de ci. dei. lib. xij. Est pudicitia animi virtus: qua quis verecundatur de actibus: de quibus hoies magis verecūdan. vt sunt actus venerei. Est autem triplex fm Bald. in. d. prohe. Grego. videlicet maior: media: z minor. Maior virginitatis. media viduitatis: z minor matrimonij. De qua quidem materia est tex. iuncta glo. z ibi idē Bal. in. c. j. in. si. de sum. trim. z si. catho. Ubi idē Bal. dicit q per istos tres modos viuendi saluant anime. Dicit etenim tur in. iij. parte epist. tracta. v. episto. xv. Qd tres sunt species p quas regni celestis possessio acqrit et introit. Pria hēditur. est pudicitia. Secunda mundi contē-

ptus. Et tertia est iustitia: que vt contere plurimū se possidentibus prestāt. ita possunt diuise difficillime prodesse cum vnaqueqz eaz no ppter se tm: sed ppter aliā efflagitat. Est tn differentia inter pudorē z pudicitia. fm Papi. Na pudor est corporis: pudicitia vero mētis. Est et differentia inter continentia: z castitate. fm Archi. xxij. q. v. in sum. Na castitas dicitur corporis incorruptio: cōtinētia vero post corruptionē. Est et etiā notandū qd pudicitia violēter qdē eripi no pōt. Nec pōt caro corrumpi nisi mens fuerit ante corrupta. vt no. xxxij. q. v. in sum. z in. c. reuera. z fere per to. q. Sola em castitas est cū fiducia pōt aias deo presentare. in aut. de leno. s. sanximus. col. iij. Debet etiā mulier potius mortē eligere: qz pudicitie cōtrarijs cōsentire. in. c. ita. xxij. q. v. et in. c. seq. Qm mulieres ornant pudicitia. in aut. quomodo opz episc. s. quata. vers. timere. circa si. col. j. Illa em pudicitia a Vale. mari. multū laudat. li. vj. Uñ te (inqt) virozū parit ac femiaz p cupuū fundamētū pudicitia inuocē zc. Et sicut mulieres (vt ptractū est) ornant pudicitia. sic ecōtrario deornant: z deturpantur impudicitia. Unde Joā. Criso. sup psal. l. Quid (inqt) est mulier speciosa: sepulchrū dealbatū: nisi fuerit sobria: casta: z pudica. pulchritudo aut sine his virtutibus: est precipitiū patens: venenū inspicētibus cōpositum. Sed quero que est vera causa impudicitie. Et respō. fm Bal. in prohe. Greg. qd causa est defectus sensualitatis. Sēualitas em aim depranat. Est aut sensualitas fm eū dē Bal. ibidē Carnalis appetit: sine re gula: z freno eqtatis. vt not. i. c. ius aut. j. di. Remediū vero impudicitie fm Uale. ma. li. vj. c. j. est verecundia. vbi (inqt ipse) studiū verecūdie est: cupiditas rōni cedit. Premissa concludendo dicendum est q iuste femina sine pudicitia pro pe de iniustitie ponitur. qd etiā testat Salomon. proverb. xxij. Fouea enim (inqt) profunda est meretrix: et puteus angustus: aliena insidiatur in via quasi latro: z quos incautos inuenerit interficiet. Et Eccli. xxv. Breuis ois malitia super malitiam mulieris. Quare dicit Aug. li. de sing. cleri. prout refert Archi. in. c. hospitio lū. xxij. distin. Caue ne iunctus sis femine: in qua nihil aliud est q vt feriat proximātem. Et hiero. timens deceptionem mulieris: ait (vt refert idē Archidia. ibidē.) Non sum fortior Sansone: sapiētor Salomone: sanctior Dauid: qui per mulieres decepti fuerunt. Sanson enim per Dalidam. Dauid per decepti.

Pudor z pudicitia differunt.

Castitas et continentia differunt.

Pudicitia non potest violēter eripi.

Castitas sola est que cum fiducia potest aias deo presentare. Mulieres ornantur pudicitia.

Impudicitie causa q est.

Sensualitas de scriptio. Impudicitie re medium.

Sanson dauid et salomon p mulieres fuerunt decepti.

herfabea. Salomon per mulieres alienigenas. ad hoc in. c. Salomon. xxxij. q. iij. Si vero vis videre ad longum de malis z finistris morib' feminaru impudicarum. vide per. d. fratrem Baptista Matua. Cōditiones vero bone femine vide prouerbio. c. fina. ibi. Mulierem fortem quis inueniet zc.

De diuite sine elemosyna. Ca. xii.

Monus pes est diues sine elemosyna. Est autem diues (sicut legalis dispositio) qui habet in bonis quinquaginta aureos. z vltra. l. nonnulli. ff. de accusa. in. c. phibetur. z in. c. i. primus. ij. q. i. Sui. in spe. in ti. de accu. 3. Itē excipit. r. col. Et scias qd. lxxij. aurei faciunt librā auri. l. qd. cū ibi no. c. de ser. fugi. l. si. ff. de ius vocan. Dicis autē diues a diu. nā q diues est quasi de' in terrenis nullo indigere videt. vt ait Varro. Differūt tñ opes a diuitijs sicut Cice. de amicitia. Nā diuitie sunt vt vtare. opes vero vt alijs opitulādo celare. Sūt itaq; diuitie ad necessariū vsum. Opes vero ad magnificentiam. Itē ille dicit diues cui pauca sufficiunt. in. c. qd. dicit. z ibi Archid. xiiij. q. iij. Est etiā differētia inter diuitē z locupletē sicut Pap. prout etiā recitat Archid. in. c. hec aut. xxix. di. Nā diues dicitur pecunijs. locuplex vero fundis. Itē diuitie (largi sumpto vocabulo) z omne bonū terrestre hoīs appellat pecunia. in. c. totū. s. q. iij. z. l. pecunie. ff. de verb. sign. Pecunia vero dicta est a pecoribus. Antiqui etiam hoc totū qd habebāt in pecoribus erat. d. c. totū. Igitur is dicitur bonus diues z bonas possidet diuitias: si ex eis fiat misericordia. in. c. hec aut. xxx. dist. iuncta glo. in. c. s. in verbo necessitatem. xxi. q. i. Et si ppter eas iustitia nō relinquit. in. c. habebat. xij. q. i. Et si in illis cor nō apponit nīmū. in. c. sicut. xvij. di.

Itē si bene z bono z iusto pto fuerint acquisite. l. cura. ff. de mune. z hono. Et de istis bonis diuitijs nō sunt intelligēda vba euāgelij Mat. xix. vbi habet. qd. facili' est camelū p foramē acus trāsire: q̄ diuitē intrare i regnū celoz. qm̄ illud viuēdi genus: qd. maximis opibus principatib' nitit: si cū iustitie dignitate cōiungitur diuinū fit: sin; disiungit a fera z agresti vita nihil distat. put elegāter dicit Plutar. in vita aristidis. De illis vero qui in diuitijs spem ponunt: z gratias inuentur aurū q̄ solē: est nota. tex. in. d. c. sicut. xvij. dist. de quibus etiam dicitur Ecclesi. y. c. Ille (inquit) sunt per-

nitiose diuitie: q̄ custodiunt a dño in malum eius. In multis tñ casib' profunt diuitie. put no. Archid. i. d. c. hec aut. xxx. dist. Primo in honorib' adipiscēdis. l. hono. s. de honoribus. ff. de muner. z hono. z. l. scire opz. s. cum dereliquis. ff. de tuto. z cura. da. ab his. Secundo in pena corporalitate. l. quicūq;. C. de ser. fugi. l. si qd. id qd. s. In seruos. de iurisd. omniū iudi. ff. z. l. s. si. ff. de pe. Et ideo q̄ non habet in ere luat in corpore. Et ita fuit practicatū hodie in quodam paupere istius vrbis Alenconice: q̄ confusus de sua paupertate nō timēs emendā nec reparationes ciuiles: multa cōuita vicino suo et illius vxori dixerat publice blasphemando deuz z sanctos. Qua de causa fuit cōdemnatus ad pñionem tenendā vsq; ad certum tēpus: z ibi in pane z aqua ieiunare p emenda criminis erga deū z sanctos commissa. Propter vero interesse z reparationem partis cui iniuria facta fuerat: fuit cōdemnatus ad remissionē et misericordiā ei petendā: nudis capite z pedib': genib' flexis: cū face ardentē in manu: z sic in locum mulcte successit corporalis pena.

Tertio profunt diuitie in satisfatione non prestande. l. vlt. de cura. furio. C. l. de creationibus. de episco. audien. z. l. si fideiusor. s. vltimo. ff. qui satis. cogū. Quarto in adoptionibus. l. nec permittitur. ff. de adopt. Quinto ne tutor: facilius habeatur suspect' . institui. de suspect. tuto. s. vltimo. Sexto in dote nō exigēda cōstante matrimonio. l. in reb'. C. de iure dotiū. z. l. si cōstāte. ff. solu. matr. Septimo in testimonio reddendo. l. iij. ff. de testib. in aut. de testi. s. Sanximus. colla. vj. in. c. In primis. versic. testis aut. ij. q. Octauo: ne debitor habeatur suspectus. l. si creditores. ff. de pñuile. credito. Nono in voto redimēdo. in. c. qd. sup. his. devoto z vo. redēpt. z. c. ex multa. eodē tit. Decimo pfunt donare volentes: ne presumatur symonia in. c. z si questiones. de symo. Undecimo profunt pupillo. vt donare possit: et vt necessarijs personis alimēta prestare debeat. l. cū plures. ff. de administratiōe tutorū. Duodecimo pfunt pupillo in alimentis decernendis. l. i. ij. z. iij. ff. vbi pup. edu. debeat. Decimotertio pfunt in dote cōstituenda filie. l. qro. ff. de iure dot. Decimo quarto profunt in alimētis cōstituendis: qm̄ nō est determinatū. l. penul. in prin. ff. de alimen. lega. Decimo quinto profunt in legato indeterminate relicto. l. quidem. ff. de legat. ij. Decimo sexto profunt in trāsactione

Diuitie in quibus casibus profunt.

Qui non habet in ere luat in corpore.

Symonia in diuite non facilius presumit.

diues qd dicit esse.

Aurei lxxij. faciunt librā auri.

Diues unde dicitur et opes differunt.

Diues z locuplex differunt.

Pecunia que sit.

Pecunia unde dicitur sit.

Diues bonus qd dicatur.

Diuites mali qui sunt.

alimentozum. l. cū hi. s. personarū. ff. de trāsac. Et multa alia pñuilegia habent q̄ ad longū recitant per Berto. cepol. in tract. de imperatore. s. diuitijs. vbi enumerat. xxx. pñuilegia. Consequenter est videndū de elemosyna. Est igitur elemosyna sicut Tho. ij. q. xxxij. artic. s. Opus in quo datur aliqd indigētē ex cōpassione propter deū. z dicit ab eleo: qd est verbū grecum: z significat misereor. cuius imperatiuus est eleyson: qd est misereri. De ista elemosyna dicebat Ambro. in sermo. q̄ legitur in. iij. de aduētū. q̄ etiā refert Jo. de ana. in. c. si. in. iij. colla. de maledi. Nullum (inquit) tam graue delictū est qd nō purget abstinentia: z elemosynis extingatur. dicēte propheta. Sicut aqua extinguit ignē: ita elemosyna peccatum. z ideo dicit idē de ana. ibidē magna est elemosyna q̄ ardentiu criminū glebas beniuolētie sue fonte refrigerat: z quedā in igne charitatis obruit incēdia delictozū. vt q̄uis offensus deus: q̄uis criminibus pronocatus: cōgatur liberare elemosynis: q̄ disposuerat punire peccatis. Et facit idē qd not. idē Jo. de ana. sup. c. interfecisti. ij. colla. de homici. Et est notādū qd duplex est elemosyna: vna cordis: z alia corporalis. in. c. due sunt. xlv. dist. Elemosyna autē cordis subdividit in septē. put dicit Archid. in. d. c. due sunt: videlicet docere ignorantē: consulere dubitanti: consolari tristē: corrigere peccantē: remittere offendentē: portare onerosos: z graues: et pro oibus orare. iuxta illud. Cōsule: castiga: solari: remitte: ser: ora. Itē elemosyna corporalis similiter subdividit in septē: vcz. Pascere esurientē: potare sitientē: vestire nudū: recolligere hospitem: visitare infirmū: redimere captiuū: z sepelire mortuū. Unde versus. Visito: pota: cibo: redimo: lego: colligo: condo. Itē pōt dici qd elemosyna est triplex: Prima est q̄ cōsistit in cordis cōtritione: qm̄ aliqd seipsum deo offert. iuxta illud Eccli. xxx. Miserere aie tue. Et Eccl. i. Ignē ardētē extinguit aqua: z elemosyna resistit pctis. Secunda cōsistit in cōpassione proximi: qz compatimur alienis aduersitatib': tāq; nostris. vñ Job. xxxj. c. Mecū creuit miseratio: z ab vtero matris mee egressa est mecū. Tertia consistit in largitione manuali: z aduocatione quā debēt prestare aduocati in causa miserabilū personarū: cura corporali z spūali: z habet in quocūq; cōsilio seu subsidio: qd impeditur proximo de hac habetur in euang. Lu. xj. c. date elemosynam: z omnia

Elemosyne detripiuo.

Elemosyna vñ dicitur eleyson qd est.

Elemosyna extinguit peccatū sicut aqua extinguit ignem.

Elemosyna duplex est: vcz cordis z corporalis. Elemosyna cordis in septē diuiditur.

Elemosyna corporalis in septē diuiditur.

Elemosyna pot dici triplex.

munda sunt vobis. facit. c. pascere. lxxvij. dist. Archid. in. c. q̄ vult. de pe di. iij. In dandis etiam elemosynis tria sunt cōsideranda: prout dicit ibidē Archid. vcz iustum: ordo: z intentio. iustum: vt de iusto fiat: nō de illicite acquisitis. in. c. non est putāda. s. q. j. z ibi late p eundē Archid. no. Abbas. Panor. in. e. Quia in omnibus. de vsu. Ordo: vt primo sibi: deinde proximo. vt. d. c. Qui vult. l. Preses. C. de seruitu. z aqua. not. Panor. in. c. s. de sacra vinct. De ordine autē faciēdo in elemosyna vide tex. in. c. Non satis. lxxvij. dist. glo. in. c. Quiescamus. xlv. dist. in. c. omnino. xxxj. dist. z Panor. in. c. s. de coha. cleri. z mulie. Intentio recta vt fiat propter deū: nō ad vanā gloriā. no. Panor. in. c. j. in glo. ij. de collu. detegen. Et ideo elemosynā dans vel sustinens mar tyrium ad pompā: peccat z nō meretur: sed demeret. facit glo. in. c. vide quātū. j. q. j. z tex. in. c. odi. z proiecti. xxiij. q. j. facit etiā. c. Relegantes. xxiij. q. v. Itē notandū est qd elemosyna decē bona cōfert. prout no. Lu. de pen. in rub. de mendican. va. li. col. fi. lib. xj. c. Primo a debito liberat: cū ad hoc teneamur. in ca. in singulis. lxxvij. dist. z Eccli. iij. c. Declina pauper sine tristitia aurē tuā: z redde debitū tuū. Secūdo absoluit elemosyna ab omni peccato: z a morte liberat. Thobie. iij. z. xij. c. z Prouerb. xv. Per misericordiā z fidē purgantur peccata: z redunt iniquitas. ibidē. xvj. inmo in hoc est precipua z pre ceteris potentio medicina. prout dicit Jo. de ana. in. d. c. fina. de maledi. in. iij. col. Tertio aiam mūdificat. Luce. xj. c. Date elemosynā: z oia munda sunt vobis. in. c. Nō cogant. xlv. dist. Quarto amicos multiplicat. Lu. xvj. facite vobis amicos: de māmōna iniquitatis. Quinto inimicos expugnat. Eccli. xxix Super scutū potentis: z super lanceā aduersus inimicū pugnat tuū. Sexto locū i celo preparat. Prouer. xvij. donū hoīs dilatat viā eius: et ante principē spaciū ei facit. Septimo gratiā cōseruat. Eccli. xvij. Gratiā hoīs quasi papillā oculi cōseruauit. z ibi vide plura notata digna de elemosyna. Octauo: abūdantiā bonozū tēporaliū prestat. prouer. iij. honora deū de tua substantia. z de primitijs frugū tuarū: de pauperibus: z implebit horrea tua saturitate. Nonno: qz dans elemosynā a paupertate securus est: denegās: secus. prouer. xxix. Qui dat pauperi nō indigebit: q̄ vero despicit deprecantem sustinebit penuriā. Decimo: qz si fiat in charitate: z debito modo: acq̄rit honorē z gratiā. Prouer.

Elemosyna largitor tria considerat: rei debet.

martyriū sustinens ad pompā non meretur: sed demeret.

Elemosyna decem bona confert.

xxij. Gratias et honore acquirat: qui dat munera. Itē acquirat deū debitoꝝ suū. Prouerb. xix. c. fenerat domino q̄ fenerat pauperi: ipse aut̄ vicissitudinē suam reddet ei. Et pōt queri circa materiā elemosynarū: an pauper possit agere cōtra diuitem: vt sibi subueniat. Respon. s̄m Sulliel. in specu. titu. de instru. editio. §. Nunc vero aliqua. vers. lxxvij. et s̄m Panoz. in. c. si q̄s. de furt. Qd̄ nō directe per glo. in. c. sicut. xlvij. dist. Denuntiare et̄ pōt detētoꝝ: et iplozare officiu iudicis: vt sic p̄ iudicē ecclesiasticū cōicare cogatur. in. c. dilectissimus. xii. q. i. Et igit̄ miserabilis diues q̄ fraudat pauperē elemosyna ppter id etē ira dei procurat in. c. Reuertimini. xvj. q. i. Si q̄n. (in q̄t) fames: et penuria: et rerū omnū egestas opprimunt mundū: sciam⁹ hoc ex ira dei descēdere: q̄ se in pauperibus si nō accipiāt elemosynā fraudari loquit̄. Nemo etē ab elemosyna prestāda est exemptus: cū oēs admoneant̄ vt cōferent nō habenti. in. c. in singulis. lxxvij. dist. Et quicquid habes ultra id qd̄ sufficit pauperū est. in. c. sicut hi. xlvij. dist. De isto vero malo diuite sine elemosyna dicitur Mat. xix. Facili⁹ est camelū per foramē acus trāsire: q̄ diuitē intrare in regnū celorum. Et qd̄ diues sine elemosyna sit suppositus eq̄ p̄ pede iniustitie adhuc probat̄. Nihil iniquius in mūdo esse videt̄: q̄ auferre substantiā et bona alicui⁹ sine causa: cū istud sit directe cōtra iustitiā q̄ vnicuiq̄ tribuit ius suū. in. l. iustitia. ff. de iusti. et iure. Et si auferit ius se quē iniustitia. Et cū minus criminē sit habenti tollere: q̄ cū possis et abundāsis: indigentibus denegare in. d. c. sicut hi. xlvij. dist. et in. c. quid dicā. xiiij. q. iij. in §. i. vers. quomodo do. xlvij. dist. Quare et̄. Diues est q̄ elemosynā nō dat est homicida illorū q̄ fame pereferit. in. c. pasce. lxxvij. dist. Unū tñ nō est p̄mittendū: videlicet: q̄ diuites quibus oīa nō sufficiunt possunt dici serui seruatorum. Et ad propositū recitat Joan. and. in nouel. in rubri. vj. de Diogene philosopho. Qui cū dixisset Alexādrū seruū seruorū suorum: interrogatus ab eo quare id dixerat. Respondit ego p̄ualeo cupiditati bus meis: refrenans illas vt mihi seruiant: tibi autem cupiditates p̄ualent: et ferruus efficeris illarū: obtemperans iustioni: seruus igitur es seruorum meorum.

Pauꝝ an possit agere cōtra diuitē vt sibi subueniat.

Pauꝝ nō dicitur fraudare elemosynā: q̄ ex hoc multa mala proueniunt.

Nemo ab elemosyna p̄stāda est exemptus: cū oēs admoneant̄ vt cōferent nō habenti.

Min⁹ criminē est habenti tollere: q̄ cū possis et abundāsis: indigentibus denegare.

Diues est q̄ elemosynā nō dat est homicida illorū q̄ fame pereferit.

De adolescente sine obedientia. Capitulum. xij.

Scimus pes

Distius monstri iniustitie est adolescens sine obedientia. Est em̄ adolescentia (s̄m pap.) flos etatis. a. xv. anno. vsq; ad. xxxvij. Et dicit̄ ab adoleo: qd̄ est crescere. cū⁹ prima etas est ephēbia. Unde ephēbus: q̄ in prima est adolescentia. Teren. in and. Nam is postq̄ excessit ab ephēbis et̄. Tripliciter aut̄ dicit̄ adolescens s̄m Archi. in. c. alligāt. xvij. q. vlti. vcz: adolescēs natura. vnde domin⁹ Luce. vj. c. Adolescens tibi dico surge. Et adolescēs gratia. vñ Dauid in quo corrigit adolescentio: vñ. Tertio adolescens c̄ tēplatione. Unde idē Dauid. Renouabit̄ vt aquila iuuentus tua. Et adolescētia aliqñ videtur esse a xvij. annis. vsq; ad. xxv. l. i. in fine. ff. de mino. Et nota q̄ septē sunt etates s̄m Jo. de ana. in rubri. de delic. puerorum. Prima est infantilis: et durat vsq; ad septē annos. l. si infanti. et ibi doct. de iud. delib. c. Secunda: pupillaris. et durat a septē annis: vsq; ad. xiiij. et xij. in feminis. in §. nostra. ff. Et ideo. instit. quib⁹ morte. ff. Tertia est pubertas vsq; ad. xvij. annū. l. arrogatio. §. Nō tñ. ff. de adop. et ibi glo. vbi tractat̄ de pubertate: plena: plenior: et plenissima. Quarta est adolescentia q̄ p̄prie videt̄ esse a. xvij. āno. vsq; xxv. vt p̄dirim⁹. Et vsq; ad illō tps̄ excusant̄ studētes a munerib⁹ psonalib⁹. l. i. q̄ etate vel q̄. lib. x. c. Dic tñ qd̄ perfecta etas aliqñ dicit̄ a. xvij. annis. in §. si. instit. Qui ex qui. can. manu. non pos. Tu dic q̄ hoc sit fauore libertatis. Itē aduocati dicunt̄ habere etate perfectā ad. xvij. annū. in. l. i. §. pueritia. ff. de postu. s̄m Bar. in. d. l. i. ff. de mino. Quinta etas est iuuentus. circa qd̄ vide tex. in. l. nō aliter. §. si. ff. de lega. iij. Ubi tex. dicit q̄ ille dicitur iuuenis: qui adolescentis excessit etate: et incipit inter seniores cōputari. et dicit̄ seu computatur. a. xxv. vsq; ad. l. annū. s̄m gloss. ad hoc nota. in prohe. vj. in verbo perfectus. Seta etas dicit̄ semū. et dicit̄ vsq; lxx. annū. in §. item maior. instit. de excusa. tuto. faciūt no. in. l. si. Qui eta. vel profes. lib. x. c. Septima etas dicit̄ decrepita. et incipit a. lxx. vsq; ad centum annos: quia is est finis longeni hominis vite. Et ad hoc est glo. in. l. si. c. de sacrosanct. eccle. l. An vsuf. fructus. et. l. fina. ff. de vsufruct. Archid. in. c. vni. de cleri. egro. lib. vj. Adolescentis autem censetur ita etate temperatus vt cito intelligat: et memorie intellecta conseruet. iuxta prouerb. xij. ca.

Adolescētia qd̄ sit.

Adolescētia vñ dicit̄. Ephēbus qd̄ dicit̄.

Adolescētia dicit̄ tripliciter.

Adolescētia dicit̄ quatuor etates: scilicet infantilis etas. pupillaris etas. pubertatis etas. et plenior etas.

Infantilis etas. pupillaris etas.

Pubertatis etas. plenior etas.

studētes excusant̄ a muneribus psonalibus a xvij. annis vsq; ad. xxv. annū. Etas perfecta.

aduoati dicunt̄ habere etate perfectā ad. xvij. annū. in. l. i. §. pueritia. ff. de postu. s̄m Bar. in. d. l. i. ff. de mino. Quinta etas est iuuentus. circa qd̄ vide tex. in. l. nō aliter. §. si. ff. de lega. iij. Ubi tex. dicit q̄ ille dicitur iuuenis: qui adolescentis excessit etate: et incipit inter seniores cōputari. et dicit̄ seu computatur. a. xxv. vsq; ad. l. annū. s̄m gloss. ad hoc nota. in prohe. vj. in verbo perfectus. Seta etas dicit̄ semū. et dicit̄ vsq; lxx. annū. in §. item maior. instit. de excusa. tuto. faciūt no. in. l. si. Qui eta. vel profes. lib. x. c. Septima etas dicit̄ decrepita. et incipit a. lxx. vsq; ad centum annos: quia is est finis longeni hominis vite. Et ad hoc est glo. in. l. si. c. de sacrosanct. eccle. l. An vsuf. fructus. et. l. fina. ff. de vsufruct. Archid. in. c. vni. de cleri. egro. lib. vj. Adolescentis autem censetur ita etate temperatus vt cito intelligat: et memorie intellecta conseruet. iuxta prouerb. xij. ca.

Senium qd̄ dicit̄.

Decrepita etas qd̄ dicit̄.

Adolescētia dicit̄ tripliciter: scilicet infantilis etas. pupillaris etas. pubertatis etas. et plenior etas.

Obedientia tribus principaliter debetur. Primo et principaliter deo. in. c. q̄ contra. vij. dist. et in. c. Imperatores. xj. q. iij. Secundo post deū ecclesie. in. c. preceptis. xij. dist. in. c. Obedientiam. xij. dist. Tertio potestatibus secularibus et omnibus superioribus. dicto. c. que contra. vij. dist. et in. c. a subdiacono. xij. dist. distincti. Queritur in quibus attendatur obedientia? Et responde s̄m hostien. in summa. rub. de maio. et obedient. vers. in. q̄bus. col. iij. Qd̄ attenditur in reuerētia: iudicio: et precepto. In reuerētia q̄ debet ei q̄ precedit ordie vel antiq̄tate. d. c. a subdiacono. l. i. ff. de albo scribē. vcz vt minor assurgat maior: nec sedeat stāte maiore. in. c. nō oportet. xij. di. nec ineq̄li sede. l. obseruādū. ff. de offi. presi. Et vt saluet cū reuerētia forte inclinādo se: et pileū remouēdo: sicut interpretat̄ cōsuetudo. l. si. de offi. diuerso. iudi. c. Et vt maior precedat: minor vero sequat̄. d. l. i. ff. de albo scribē. in. c. Bene quidē. xvj. dist. Et in incedēdo. q̄uis (dicit idē hostiē.) in curijs procedunt dominos domicelli. Et in consuetis et honestis seruitijs faciendis: in. c. Statuimus. in titu. de maiori. et obedient. Hoc tñ fallit qñ posterior tempore: maior est iurisdictione. Unde Archidiaconus p̄ponitur Archipresbytero. in. c. perlectis. xvj. dist. Et fallit cū minor gerit vices maioris. in ca. j. xij. dist. et. c. si. xij. dist. Attenditur etiam in iudicio et precepto. Et hic tangitur maiortas dispensationis. Hec enim debent ei qui p̄est: ratione consecrationis: vel iurisdictionis: als sententia a non suo iudice lata nullius est momenti. c. si a non competen. iudi. per to. in. c. et si clerici. de iudicis. Obedientia igitur debent adolescentes sequi: et possidere: q̄ (teste Cypria. li. de xij. abusio.) sicut in senibus sobrietates et morū perfectio requiritur: ita in adolescentibus obsequiū: et subiectio: et obedientia rite debetur. Ideo (dicit idē ibidem) sicut fructus non inuenitur in arbore in qua flos prius non apparuit. Sic in senectute honorem legitimum consequi non potuit: qui in adolescentia disciplina alicuius exercitatione nō laborauit.

Obedientia in quibus attendatur.

Domicelli et curijs p̄cedunt dominos.

Senia a nō suo iudice lata nulli est momenti.

Disciplina igitur absq; obedientia quali ter fieri poterit? Et q̄ adolescentia pro na est in malum. Bene. vij. c. et in. c. f. xij. ad malū. q. i. vbi etiaz dicitur. et puerb. iij. c. qd̄ nihil incertius via illius. Quare bonū est iuueni illā artare disciplina Et refrenare iuueniles calores: ne cupiditati dediti tristē res refrenant erunt: prout dicit tex. in. l. vlti. nare licet §. filijs. c. de bo. q̄ libe. et ideo dicit̄. Petr. ne cupiditate. Adolētes subditi estote seniori tati dediti bus et̄. Et nota q̄ sicut obedientia est tristē fructuosa siue per ipsam in presenti meretur gratiā dei. in. c. nulla. et. c. sequē. xij. dist. Et per eā futurā meremur saluē. Inobediētia est mala et la: nocua: et infructuosa: q̄ (vt dicit An ge. de cla. in sum.) sicut homo per instrumentū operatur: sic diabolus per inobediētiam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Adolescētia p̄na est in malum. Bene. vij. c. et in. c. f. xij. ad malū. q. i. vbi etiaz dicitur. et puerb. iij. c. qd̄ nihil incertius via illius. Quare bonū est iuueni illā artare disciplina Et refrenare iuueniles calores: ne cupiditati dediti tristē res refrenant erunt: prout dicit tex. in. l. vlti. nare licet §. filijs. c. de bo. q̄ libe. et ideo dicit̄. Petr. ne cupiditate. Adolētes subditi estote seniori tati dediti bus et̄. Et nota q̄ sicut obedientia est tristē fructuosa siue per ipsam in presenti meretur gratiā dei. in. c. nulla. et. c. sequē. xij. dist. Et per eā futurā meremur saluē. Inobediētia est mala et la: nocua: et infructuosa: q̄ (vt dicit An ge. de cla. in sum.) sicut homo per instrumentū operatur: sic diabolus per inobediētiam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Inobediētia est mala et la: nocua. Diabol⁹ dicit̄iam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Inobediētia est mala et la: nocua. Diabol⁹ dicit̄iam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Inobediētia est mala et la: nocua. Diabol⁹ dicit̄iam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Inobediētia est mala et la: nocua. Diabol⁹ dicit̄iam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Inobediētia est mala et la: nocua. Diabol⁹ dicit̄iam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Inobediētia est mala et la: nocua. Diabol⁹ dicit̄iam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Inobediētia est mala et la: nocua. Diabol⁹ dicit̄iam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Inobediētia est mala et la: nocua. Diabol⁹ dicit̄iam separat hominem a deo. Illa per inobediētiam in. c. sciendū. cum ibi not. vij. q. i. et in. c. si papa. xl. dist. Et species est idola hominē: et apostasie. d. c. sciendum. et. i. Reg. xv. a. Et dicitur peccatum ariolandi et paganitatis. in. c. Si qui sunt presbyteri. lxxvj. dist. Et inobediens in culpa relabitur prothoplasti scilicet ade. in. c. curandū. xxij. dist. Item quatuor euangelia dicitur contemere. in. c. de libellis. in. fine. xx. dist. Quare grauissime puniri debet inobediens: debet enim puniri pena amissionis omnium bonorum: et perpetui exiliū. Et ad hoc facit id quod habetur. j. Esdre. c. vltimo. Missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem: et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auerere tur ab eo substantia eius: et ipse abijcitur de cetu transmigrationis. Et ibidem c. ix. in principi. de hoc vide in. l. fina. circa finem. ad. l. iuliam. repetenda. c. debet etiam carcerari. Ita quod sibi vita misera referretur: donec a sue presumptionis neq̄tia resipiscat. in. c. penul. de apostata. in. c. quis nos. xvij. q. iij. Ubi dicit ca non donec de nolente fiat volens. Et donec consentiat. l. duobus. ff. de libera. cau. in. c. si quis. xvij. q. ij. Et est excōmunicandus. in. c. si quis. de maio. et obed. Et iterū pōt excōicari vt qui in foribus est: ampl⁹ fordescat. in. c. quātūlibet. xlvij. dist. Item si enoz mitas exi gat: sunt omnino et oculi pellendi. in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obed. in. fi. Et debet beneficijs suis priuari. in c. illud. de excē. prelato. et. d. ca. cum in ecclesijs. Et inobediens principi

Sapienter seu Thaleti melleo: soloni salamineo pitheo: tacomytheneo biantipeneo: cleobulogoras: pythagoras no sophu se: sed phm appellavit: et fuit nois philosophie inventor. Et illa non sophia: sed phiam appellandam estimavit: eo qd nullus hoim: sz solus deus sapiens esset: prout dicit Tullius in pun. quarti lib. tuscu. questio. et Augu. viij. lib. de civita. dei. Dicit autem a philo grece qd est amor latine: et sophos sapientia quasi amor sapientie. Si vero vis scire unde procedat: et qualiter acquirat dic qd initiu sumpsit a timore dñi: iuxta illud pphie. psal. cx. Initiu sapientie est timor dñi. Ex deo em pcedit: iuxta illud Jaco. in cano. epist. j. Si quis autem vestru indiget sapientia postulat a deo: qui dat oibus affluenter. et prouerb. viij. c. Accipite disciplinam meam. facit ter. in. d. c. legimus. hinc etiã. xxxvij. dist. et alibi de ea scriptu est Job. xxvij. c. Sapientia ubi inuenit: et qd est locus intelligentie: nescit homo pretiu eius: nec inuenit in terra suauiter viuentiu: abisus dicit non est in me: et mare loquitur non est mecu: et ideo dicit puerb. viij. c. Ego sapientia habito in cõsilio: et eruditus inter suz cogitatioib. et Sap. vij. Clara est sapientia qd nuq̃ marcescit: et facile videt ab his qd diligunt ea et inuenit ab his qd querut illa. Ad adipiscendam tamẽ sapientiam oportet prius se a pctis purgare: qm̃ in malivolã animã nõ introibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sap. j. Sapiens etem nulli nocere cognouit. in. c. sapiens. et ibi Archib. vj. q. j. in. c. quisqs. xli. di. Melior etem est sapientia: q̃ vires: et vir prudẽs: q̃ fortis. Sap. v. et ideo dicit prouerb. iij. c. Beatus hõ qui inuenit sapientiam: et qd affluit prudentia. Melior est acquisitio eius negociatione auri et argenti pumi et purissimi: fructus eius fructuosior est cunctis opib: et oia qd desiderant huic nõ valebunt cõparari. Qua de cã dicebat Bias phs: prout recitat Laertius diogenes. Qd si sapientie forma oculis videri posset: ad amorẽ sui oes maxime excitaret. De illa dicit Tullius. lib. iij. tuscu. q̃stio. iuncto cõmen. philip. Beroal. ibidẽ. qd amorem suu sapiẽtis supra fortunã: non infra suu oeser collocat. Et premisis igitur clarificaret. Sapiẽtis autem suu qre dicit Archib. i. c. multi. xl. dist. qd tres pra fortuna dicuntur infelices: videlicet infelix qui re nã est colatus: et multi. infelix qui pauca sapit: spernitq̃

De sol sapiens e. Phia vñ dicitur. Sapiens vnde supsit originem.

Sapientia clara nuq̃ marcescit. Sapientia qliter acquirat. Sapientia melior est q̃ vires.

Sapientia clara nuq̃ marcescit. Sapientia qliter acquirat. Sapientia melior est q̃ vires.

Sapientia clara nuq̃ marcescit. Sapientia qliter acquirat. Sapientia melior est q̃ vires.

Sapientia clara nuq̃ marcescit. Sapientia qliter acquirat. Sapientia melior est q̃ vires.

Sapientia clara nuq̃ marcescit. Sapientia qliter acquirat. Sapientia melior est q̃ vires.

Sapientia clara nuq̃ marcescit. Sapientia qliter acquirat. Sapientia melior est q̃ vires.

Sapientia clara nuq̃ marcescit. Sapientia qliter acquirat. Sapientia melior est q̃ vires.

Sapientia clara nuq̃ marcescit. Sapientia qliter acquirat. Sapientia melior est q̃ vires.

doceri. c. vlt. xxxvij. di. Infelix cui nulli sapientia prodest. in. c. reuertimini. xvj. q. j. sed qd in ista parte dixim qd sapiens sine opibus est vnus pes: et vltim in iustitie: ideo visa sapiẽtis et sapientie descriptione: restat videre de operis et operibus. Dicendũ est igit qd differentia est inter opus operis: et opera opere. Nam opera est actio: labor: et industria operãtis. de qua in. l. iter artifices. ff. de solu. ibi. hoc specialiter actũ est vt suis operis id pficiat. et in titu. de operis seruo. et tit. de operis libert. ff. et in glo. l. j. eodem titu. et in. l. data opera. de his qd accusa. non poss. c. Opus vero est finis fructusq̃ opere: qd fabricando factũ relinquit: et de hoc vide rub. de noui operis nuncia. ff. et c. Opus etem laudat artifices: et opera nos cõmendat in pbe. j. partis Suihelmi in specu. versu. nouissimi. Accipit etiã opus pro necessitate vt opus est egrotanti medico: aliquando pro studio: vt da operã literis. Sepe tñ opus p opera ponit: et econtra re deo ad propositũ principale. Et dicendũ est qd nõ immerito: sapiens sine operibus pro pede iniustitie supponit: quare dicit ad Ro. ij. c. propter qd inexcusabilis es: o homo ois qd iudicas in quo est alterũ iudicas: teipm cõdẽnas: et nõ elegãter dicebat Macedo. phs. put recitat Au. gel. noct. atti. lib. xij. c. viij. qd scribi debebat pre forib: oim templor. Ego odi hoies ignaua opera et phica sententia. et idẽ ibidẽ. Nihil em fieri posse indignius neq̃ intolerãtius dicebat: quã qd hoies ignauam ac desides. operi barba et pallio mores et emolumeta phie in lingue verborũq̃ artes cõuerteret: et vitia facidissime accusares intercutibus ipsis vitijs madentes. et hec de duodecimo et vltimo pede iniustitie.

Opus et opera differunt.

Opus et opera differunt.

Opus et opera differunt.

Opus et opera differunt.

Opus et opera differunt.

Opus et opera differunt.

Opus et opera differunt.

Opus et opera differunt.

Opus et opera differunt.

Opus et opera differunt.

De morte. Cap. xvj.

Incvisis caudate et pedibus istius mirabilis monstri iniustitie: restat finaliter de cauda illius tractare in qua quidẽ cauda: (vt cõter fertur) iacet venenosa. Et de ista cauda pot dici: id qd dicit Plin. de cauda scorpionis. in lib. naturalis histo. xj. ca. xxv. Semp (inquit ipse) cauda in ictu est: nulloq̃ momento meditari cessat: nequando desit occasione. Et ista cauda vocat MORIS: de morte igitur descriptiones videam. Et dicendum est cũ Lactan. firma. lib. ij. c. xij. Quod mors duplex est: vcz mors corporis: et altera aie: per penã quã per immortalitatẽ

Scorpio nis cauda sp in ictu est.

Mors duplex est: vcz mors corporis: et altera aie: per penã quã per immortalitatẽ

Mors duplex est: vcz mors corporis: et altera aie: per penã quã per immortalitatẽ

Mortis nuncupat. Prima mors q est corporis sic diffinit: est nature animatiũ dissolutio: quã quidẽ diffinitionẽ tradit Aug. gel. noct. atti. l. ij. c. viij. vel sic diffinit fm eundẽ Lactã. fir. ibidẽ. Mors est corporis aieq̃ seductio. Secunda vero mors q est aie sic diffinit: est eterni doloris ppressio: vel sic. Est animarũ p meritã ad eterna supplicia dãnatio. Hec em mutas pecudes non attingit: quarũ aie non ex deo cõstãtes: sed ex cõi aere: morte soluuntur. Aliã distinctionem mortis tradit Panor. in. c. p. venerabilis. in. iij. col. qui filij sint legi. vbi dicit qd duplex est mors: vcz que est illa separatio aie a corpore. Aliã civilis vt excõicatio: per quã separãt aia a gratia dei. nam deus est vita aiarũ. et ideo ista est difficilior mors q̃ prima: nisi qd ab illa libere. et sic Panor. et Lactã. videntur quasi cõcordare. Latius vero distinguit per Archib. in. c. placuit. ij. q. vj. vbi dicit qd sex sunt genera mortis: vcz mors spũalis: que est in criminosis: vt. d. c. placuit. et i. c. canonica. ea. c. et q. Scõa est civilis: vt i. c. deportatis: de qua dicam. Tertia est secularis: vt in monachis q mortui sunt mũdo: de q̃b: Jo. de ana. in. c. sicut ex literarum. in. ij. col. de homi. et Suihel. in specu. in titu. de testu. s. j. versu. Itẽ excipit q est monachus. vbi dicit qd monachi non censent mortu: q̃tũ ad impregnãdas mulieres p text. in. d. c. sicut ex lfarũ. Dicunt etiã monachi viuere q ad deũ. i. c. placuit cõ. et i. c. sunt nonnulli. xvj. q. j. Quarta est effectualis. in. c. q̃ chusti. xvij. q. j. de q̃ Apost. ad Gal. vj. c. Mibi mũdus crucifurus est: et ego mũdo. Quinta carnalis: siue naturalis: vt cum aia sepaãt a corpore. Sexta efñalis: vt hũani gñis hostis. vñ Osee. xij. O mors ero mortua. Aliã tutiore et meliore distinctionẽ tradit Jo. de ana. i. ti. de homi. c. j. col. j. vbi dicit q triplex est mors: vcz naturalis: civilis: et spũalis: naturalis vt qn corp⁹ ab aia separãt: vt diffinitũ e: de q̃ i. l. ff. de p̃di. et demõstra. vbi dicit qd mori certũ est: sz qn incertuz. de qua in. l. quoties fami. her. C. et l. cũ pater. s. dulcissimis. circa fi. ff. de lega. ij. Et ista cõis est oib: hoib: tã nobilibus q̃ ignobilib: et liberis q̃ seruis. ad hoc est text. iuncta gl. in. l. hos accusare. s. ff. de accusa. et inseri. iuxta illud Ecclẽ. ij. c. Mors doct⁹ sicut vt indotus. et ibidẽ. vnus vtriusq̃ est interit⁹. Et ista naturalis mors subdiuidit in tres fm Cardina. flo. in cle. j. col. ij. nota vt lite penden. vbi dicit qd mors naturalis triplex est: vcz acerba: immatura

Mortis aie descripciones.

Mortis varie distictiones.

Mortis varie distictiones.

monachi mortui sunt mudo.

monachi non censent mortu q̃tũ ad impregnãdas mulieres.

monachi dicunt vi uere quo ad deum.

Mori certũ e sz qn incertum.

Mors est cõis oib: hoibus.

Mors naturalis triplex est.

Mors naturalis triplex est.

et naturalis: acerba: infantiu: immatura iuueniu: et naturalis senũ. de q̃b: Archib. in. c. presenti. de preben. et digni. li. vj. et Jsid. ethymo. li. xj. c. ij. Scõa mors pncipalis dicitur mors civilis: vt de snia excõicationis. i. c. p. venerabilẽ. qui filij sint legit. Itẽ depositio est mors civilis: sz eundẽ ana. Et ista mors civilis triplex est fm Bartholomeũ de chãsse. in gloss. suis sup cõsuetudinib: Burgũdie. i. ti. de droictz et apparteñ. a gẽs mariez. s. femmes mariees. versu. qd dicitũ. post Bal. in. l. j. ff. de testa. Prima est mors civilis respectu penalitatis vt deportatio: vel condẽnatio in metallum. Scõa est mors civilis causalis: vt est seruit⁹. s. cũ qd capif ab hostib: Tertia est mors civilis meritoria: vt cũ quis ingreditur monasteriũ. Quarta pncipalis mors dicitur spũalis: siue eternalis de qua late. s. dixim. et infra dicemus. Unde aut dicitur mors. et rñ. fm Car. i. d. cle. j. vt li. pẽdẽ. Qd dicitur a mortu pumi hois: qz per esum pomi: mortẽ incurrit: qd etiã not. Archib. in. d. c. presenti. de preben. li. vj. et Jsid. ethymo. li. xj. c. ij. Vel sic fm eundẽ Jsid. ibidẽ mors dicitur eo qd sit amara: vel a marie: qui est effector mortu. Et notãdũ est qd mors semp venit ex dispositiõẽ dei: siue õs interficiãt: siue aliter moriat: prout singulariter dicit Joã. de ana. i. c. fi. j. col. de homi. post Bal. in repeti. c. j. de pace cõstã. in. iij. col. in versu. feudo. ad hoc est glo. no. in. s. j. in verbo cõmutatio. institu. de capi. diminutio. et ibidem Bal. et Jo. fa. Mortis aut tres sunt nũcũ: put dicit hug. li. ij. de claus. anime. scz casus: infirmitas et senectus. Itẽ est no. aliq̃ mortu⁹ naturalis: civiliter et fictione psumit viuere sicut econtra dixim: vt puta si qsmoriat i bello iusto p repub. et de hoc tex. iuncta glo. in. s. aliq̃n dicitur aut. institu. de excusa. tuto. et gl. in. l. bello. ff. eo. Itẽ boni et iusti naturaliter moriẽtes nõ mori dicũt: sed solũm migrari. qre dicit qd melior est dies obit⁹ iustorũ: q̃ dies natiuitat⁹: put dicit Archib. in. c. valida. de pe. di. ij. qz mouit homo ad q̃escẽdũ. Apoca. xij. c. Bti mortui q in dño moruñt. Sed nascit hõ ad laborãdũ. Job. v. homo nat⁹ de muliere breui viuens tpe repletur multis miserijs. Itẽ mors iustorũ est euasio carceris. vnde psal. Educ de carcere animã meã. et pau. dicebat phil. j. Cupio dissolui: et esse cũ xpõ. Itẽ est irruptio vinculoz. psal. cv. Dirupisti vincula mea et c. Itẽ est depositio oneris. j. Petri. j. c. Uelox est depositio tabernaculi mei. i. corpis qd est on⁹ aggrauãs aiam. Sap. ix. c. Corp⁹ grauat.

Mors civilis triplex est.

Mors civilis triplex est.

Mors vñ dicitur.

Mors vñ procedit.

Nuncũ sunt tres mortis.

Mortui naturaliter.

Dies obitus iustorũ est eis melior: q̃ dies natiuitatis.

Mors iustorũ est euasio carceris.

Corpus aiam aggrauat.

Corpus aiam aggrauat.

Justitie atq; inu

stite descriptionu Liber tertius. Ca. 1.

Incendū est igitur

Incendū est igitur quod princeps a te ad dignitatem perveniat: unguis oleo sancto iuxta illud. j. Reg. ix. c. x. Mitta virtū ad te de tra Bēiamin: et vnges eū du cē sup pplm. z. c. r. Ecce vxit te dñs sup hereditatē suā in pncipē. z. c. xvj. Tulit ergo Samuel cornu olei: et vxit David in medio fratru ei. z. iij. Reg. xix. Dñs pcepit helie: vade et revertere in domū tuā per desertū in Damascū: cūq; perve neris illuc: vnges Azabel i regē sup Sy rā: et Jehu filiū Naū vnges in regē sup Israel. ad hoc est ter. in. c. j. circa mediū de sacra vntiōe. in. c. j. lxxj. di. et. lxxxv. dist. in. c. j. Quare aut inungit? dic qd inungit ad dilectionē iustitie: iuxta illud psal. xliij. Diluxisti iustitiā et odisti ini quitatē propterea vxit te deo deo tuus oleo letitie pre cōso: tib' tuis. Si aut vixit a quo fiat vntio principis dic tur a Re km host. in sum. in titu. de sacra vntio. in. s. qui z quo. vers. vntio regis. Qd si ehpō. sit dubiū de imperatore: a papa inungit vel ab alio de mādato suo. in. c. per ve nerabilē. s. j. vers. sed z pnceps qui filij sunt legit. Alij vero reges a suis metro polanis: sicut rex francie a Remē. ar thuarien chiepo: rex Anglie a Cāthuariē. Et sic de alijs: qbus apparet pūsa cōsuetudo q cūlibet ecclie seruanda est. in. c. j. z. ij. xxv. q. ij. in. c. quanto. de transla. episco. Qualiter aut inungatur pncipes: per librū pontificalē seu ordinariū poteris edoceri. Dic tñ km eundē host. ibidem. Qd reges frācie z Anglie i capite inun guntur. Alij vero in armo seu brachio: prout est ter. in. d. c. j. de sacra vntio. in quo qdē armo pncipat' cōgrue designa tur. Iuxta illud: qd legit et not. Esa. ix. vbi dicit fact' est pncipat' super humerū eius: ad qd etiā significandū Samuel fe cit poni armū ante Saul cui dederat lo cū ante eos q fuerāt inuitati. j. Reg. ix. De vntiōe aut regū frācie q liter mi raculose fuit missa a deo in ampulla: ad vngēdū regē Clodoneū p mū francoiū xpianū. ē gl. no. i. p cilio Basiliē. i. phe. n' rex mi in vbo dei. in penulti. col. vbi vide multa raculose singulariaz notata dig. de puilegij: et vntio. approbatiōe miraculosa regni frācie. Secundo induitur princeps pallijs: et vestibus purpureis et oloberis: que soli principi competūt: prout glo. z ibidē Bar. in. l. vellerā. de vesti. olobe. li. xj. C. ad hoc text. est in. l. tēperent. eodē titu. idē Bar. in. l. j. circa pncipi. de mu-

Princeps inūgi de bet oleo.

Princeps inun gatur.

Princeps a q inun gatur.

Rex frā cie inūgi vis scire a quo fiat vntio principis dic tur a Re km host. in sum. in titu. de sacra vntio. in. s. qui z quo. vers. vntio regis. Qd si ehpō.

Rex An glie inun git a Cā thuarien sis archi episcopo

Princeps qtr mun gatur.

reges frā cop z An glie i ca pite inun guntur. vbi dicit fact' est pncipat' super humerū eius: ad qd etiā significandū Samuel fe cit poni armū ante Saul cui dederat lo cū ante eos q fuerāt inuitati. j. Reg. ix.

Clodone' pum' frā cop xpia n' rex mi raculose vntio.

Princeps solus vti qz vestib'

rile. li. xj. C. idē Bar. in. l. si qd nauiculā. eodē tit. vbi dicit qd tinctura purpurea erat olium multum cara. Est aut purpu rea color roseus nimis speciosus: dicta a puritate lucis: et fit ex prima tinctura conchiliū: lucetq; obnigra rubedine: cro ceus ex scōa: z magis rubet. In ac in re gno romanorū prius vsus est. Tulli. ho stilius km Pap. z Bar. in. d. l. si qd naui culā: vbi dicit idē Bar. qd si cōcha q etiā muriceps appellat' z alio noie cōchiliū. si ferro pscindit: effudit lachrymas pur purei coloris vñ tingit purpura. Dic cit etiā idē Bar. in. d. l. vellerā. qd scar latum est species purpure (quibus tinctū grana sit) prohibet priuatis hoib' por tare sub pena eadē: scz capitis. Dicit aut oloberus: ab olon qd est totū: et be ris aurū et est vestis de puro auro facta. glo. z ibidē Bar. in rubi. de vesti. olobe. li. xj. C. Nam z sicut aurū est inter oia metalla nobilissimū et pre ceteris splen det: prout dicit Pl. natu. histo. li. xxvij. z Jf. ethy. li. xvj. c. xvij. Sic etiā pnceps clarescere z oēs pcellere virtute dicit. in. c. in mēoria. in pn. xix. di. in. c. qui eps. z. c. seq. xvij. di. z. l. di. l. c. q in aliq. z. xxxvj. dist. p to. Neq; etem est rex qui nō per se sufficiens est: ac omnibus superexcellēs: prout dicit philosophus. vij. ethicoz. Tertio coronat' princeps corona au rea sulta gemmis z lapidibus pre tiosis. de qua qdē corona regū: legimus qd antiquit' erat magni ponderis: pura vnus talēti: et vocabat' dyadema. ij. Re gū. xij. Et tulit dyadema regis eoz de ca pite eius: pondo auri talentū: habēs gē mas pretiosissimas: z impositū est sup ca put David. z. j. Paral. xx. c. Jtē regine coronabant' auro: iuxta illud bester. ij. Et posuit dyadema regni in capite ei'. Et sciendū quod preter margaritas z alios lapides ptiolos: corone regis de bent inesse duodecim lapides pretiosi: qui qdē lapides enumerant' Apoc. xxi. In veteri etiā testamento rōnale summi sacerdotis erat ornatus illis duodecim lapidib'. Exo. xxvij. De qd' etiā loquit' singulariter Archi. in. c. qui eccliaisticis. xxxvj. dist. Prīm' quoz lapidū q est in summitate corone: sardi' appellat'. Sic dicta: eo qd primū repta sit a sardis. hic rubrū hz colorē marmorib' prestās: km Jf. ethy. li. xvj. c. vij. speciem etem rubre terre habet. Ad denotādū qd pnceps quibus suprem' inter hoies: de terra tamen est: z in terrā reuerturus: iuxta il lud Aug. li. de natu. z gratia si (inquit) de diuitijs z honorib' z mortū nobilitate te iactas: de patria z pulchritudine cor poris: z honorib' que tibi ab hoib' exhi

purpure is? olobe ris. purpure' color q= lis sit. Purpura vnde dz. Purpura ex quo fit Purpure qz prim' inuentor Scarlatū est spēs purpure z illa vti nō lz pna tis hoib' Olober' vnde dz. Aurifer oiametal la est no bilissimā Corona regū oliz erat ma gni pon deris. Corons regis dz xij. lapi dibus or nari. Sardi' la pis ptiol sus qre sic dicit' sit. Sardiū qualis sit Princeps de fra est

ben: respice tempz: qz mortalis terra es: z in terrā ibis. in. c. tēpus. cū ibi no. xij. q. ij. Alij vero lapides suo ordine col locant: puta Topacius lapis nimis pre tiosus: oisq; color e resplendēs: prout di cit Jf. li. xvj. ethymo. c. vij. Inuēta pri mū in Arabie insula: est aut amplissima gēmax eadēq; sola nobiliū limā sentit. Et hanc primū detulit mater ptolemei: et multū ei placuit: vt refert Plū. natu ralis histo. lib. xxxvj. c. vij. Monef autē princeps coloris illius exemplo oēs in se hñe virtutes: reges etem et principes illi soli debēt dici: q se z alios virtutum plenitudine regunt. in. c. duo sunt. xij. q. j. Tertius lapis est smaragdus q ois gēmarū virentiū pncipatū obtinet. Cui veteres post margaritas et vniones tri buūt dignitatē: prout dicit Jf. in ethy mo. li. xvj. c. vij. vbi etiam dicit qd nulla gratior oculoꝝ refectio inueniri pōt. di cit etiā idē Jf. ibidē quod Nero cesar gladiator pugnas in smaragdo specta bat: qd etiā testat' Plini. natu. histo. lib. xxxvj. c. v. In egypto etem reperitur: p hunc lapidē designat' vera iustitia: que semp in pncipe dz esse virentior: z splē dior. iuxta illd Malach. c. ii. vobis timē tibus nomē meū oues sol iustitie. Sma ragdus em auget opes deferētis z facit eū bene intelligere: km Albertū magnū in tracta. lapidū. Sic etiā possidens iu stitiā habebit opes intrinsecas. i. virtu tes. Cum ois virtus intrinsecas cōtineat: put dicit Pau. de cast. in. l. iustitia. ff. de iust. et iure. Facit etiā bene intelligere: iuxta illud prouerb. x. c. Iustitia simpli cis diriget viā eius. De smaragdo etem habet in. l. pediculis. s. ff. et. l. z si nō sunt. s. perueniamus. ff. de auro z argen. le ga. Quartus lapis est iaspis q etiā est viridis: sed terrestris paulum ptiolos. Refert Plini. natu. histo. lib. xxxvj. c. ix. se vidisse iasp. idē: magnitudinis. xj. vn ciarū: formatāq; exinde imaginē Nero nis thoricatā: illius em forma et colore monef pnceps vt pcuret pabula subdi tis: q a terra pueniūt. Quare cōis p' vo cat: z maxime his q sibi nequeunt auxi liari. in aut. neq; vir qd ex dote. circa fi. z in aut. vt hi q obli. se ha. circa finē. coll. vj. Quint' lapis est crisopassus indie est: colore porri succū referentis: aureis interminētib' guttis: km Jf. ethymo. li. xvj. c. vij. huic etem amplitudo ea est vt cymbia etiā ex ea fiant. teste Plini. na turalis histo. li. xxxvj. c. vij. hoc monef princeps sapiētie intendere: q designat' auro: z viriditate catholice fidei ad cele stē patriā aspirare. Sap. j. In malinola

animā nō introibit sapiētia. Qui em sa piētiā abijcit infelix est. ibidē. c. iij. Se rtus lapis est calcedoni' pallidus est et fusc': z aliquātulū obscur': teste Alber. Fortissim' est z multū dur': quibus modi cū ptiolos: hoc instruit vt sit magnanim' z toti' regiminis sit fortissim': nec fran gat in aduersis: nec erigat i pspers. vñ Tul. li. q. tusc. qstio. appellata est em ex viro virt'. Uiri aut p'pria maxime est for titudo. Septim' lapis est iacynth' q flis est aq solis radio pfuse: i Ethiopia luent'. teste Jf. vbi. s. c. ix. z frigid' est km Alber. Per hoc em designat' tēperā tia: q dz esse maxima i pncipe. Nō em de bēt pncipes eoz subdit' graues existere cū debeāt poti' boni parētis morib' eis veluti filijs thesauros pparare: qsq; de bēt in cūctis necessitatib' fouere. in. c. cū aplos. s. sustiem'. de cēsi. Subiectoz qd pe cōmodis dz pnceps subuenire: nō illa depauiare. l. puincialiū. de eroga. mili. anno. li. xij. c. Octau' lapis ē ametist' q iter purpureas gēmas pncipatū obti net. ametist' em purpure' est: p mixto vio laceo colore: z qsi rose nitor: et leuis qdā flāmulas fundēs km Jf. ethym. li. xvj. c. ix. Per hoc em designat' vestis re gia: dz em attēdere ad regiā dignitatē: qre dicit Cic. i paradox. Tūc alijs inci piat impare: cū z ipe improbilissimis dñs dedecoriat: aut turpitudini parere desie rit. Non' lapis ē berill' viridē z pallē tē colore hñs. Quo docet pnceps eterno rū pteplatiōi inherere: z talē subiectoz enā hñe: qd plerūq; (numia laborz solli citudie) redeat cū expediēs fuerit ad pal lorē: qz (vt. s. diximus) p toto regno suo tenet p'lijs z laborib' die noctuz labo rare. i aut. vt indi. sine quoq. circs si. col. h. Decim' lapis est crisolit' q auro fl mulis est: cū marini coloris similitudie hñc ethiopia gignit. teste Jf. ethymo. lib. xvj. c. xij. z km Alber. pellit stultitiā et sapiētiā cōfert. hoc monef pnceps luce supne sapiētie refulgere suasq; virtutis atq; snias cū vbo exhortatiōis z exēplo actiōis in subiectos effundere: z i cūctis bonis opib' oēs sibi subditos psertim magistrat' siles sibi facere. Nā facili' est (si dici fas ē) errare naturā: q pncipē sui dissimilē formare posse repu. put di cit Cassio. varia. episto. epist. xij. De cri solito smaragdo z ametisto est ter. in. l. z si nō sunt. s. perueniamus. ff. de auro z argē. lega. Undecim' lapis est sardo nix cōposit' ex sardis: z onice i isto etem lapide qdē tyzān' policratis noie mari mā felicitatē habebat: prout recitat Pl i. nat. hist. li. xxxvj. c. j. vbi etiā recitat

Calcedo ni' lapis ptiolosus qis sit. Uiri p'pa maxie est fortitudo iacynth' lapis pre tiosus. Princeps se dz hñe ad subdi tos sicut pater ad filios. Ametist' lapis pre tiosus qz lis sit. Berillus lapis pre tiosus. Crisolit' lapis pre tiosus. Facili' ē errare na turā quā princeps sui dissimilē formare rem publi. sardonix lapis pre tiosus.

Pirrhus Pirrhū habuisse achateynāyb inouēmu
 achatem se 7 appollojcytharā tenēs notabili scul
 habebat ptura videbant. Est aut sardonius niger
 vbi. x. mu medio rubēs: 7 superius albus. Est etiā
 se 7 apol multum preciosus 7 charus: prout dicit
 lo citha: ter. in. l. diuus. ff. de bonis dan. hoc do
 rā tenens cet princeps vt per humilitatē sit niger
 erāt scul id est terre similis: p candorē sit castus
 pte. 7 pudicus: per ruborē inflāmet charita
 te erga subditos. Nā similis est cōpara
 tio regis ad subditos: patris ad filios: 7
 princeps pastoris ad oues: put dicit philosoph^o
 ad snbdi ethi. xvij. ¶ Duodecimus 7 vltimus la
 tos se dz pis est saphirus q̄ colorē aereū habet: 7
 habere si venit ab oriente in indiā km Alber. De
 cut pf ad saphiro etem 7 plurib^o alijs lapidibus
 pastor ad pretiosus est ter. i. l. ff. diu. ff. de publi.
 oues. vectiga. 7 cōmis. Ultimo loco ponēdus
 Saphir^o est saphir^o: q̄ licet nō multū pretiosus
 lapis pre sit: in ministerio tñ est preclar^o 7 in nul
 tiosus. lo lapidū colore participat. hic dz gerē
 tem reddere castū: ad q̄ reges debēt tē
 dere: nō se libid inisvētī labio volutare.
 vñ plerūq; sequit ira dei. ¶ Exēplū de li
 bidine Dauid cū Bersabea ex qua secu
 pter adul ta est dei ira. ij. Regū. xij. Et Salomon q̄
 terā suū ppter lasciuitatē mulierū alienigenarū
 irā dei p reliq̄t verū dei cultū: propter q̄d regnū
 uocauit. illius fuit diuisum: et in populo secuta
 Salomō est plaga maxima. iij. Regū. xj. Colore
 ppter li etem saphiri monetur princeps sic se re
 bidinem gumini implicare: vt postq; se populo in
 gram dei cūct: iuxta suidebitū exhibuerit celestia
 amitt. nihilomin^o mēte petat: iuxta dictū apo
 stoli dicētis. nostra aut cōuersatio in ce
 līs est. Exēplo etiā Moysi q̄ post sui de
 bitū q̄d pplo tēporaliter exhibebat in
 nas curas gressus tabernaculū diuine cōtēplatio
 diuine cō ni vacabat. Exod. xxiiij. c. trāsump. in. c.
 tēplatiō nisi. de renūcia. Per istā igit corone in
 vacabat. terptationē facili ter indicat 7 cōcludit
 km Pan. ad Ro. xij. Qd q̄ pest: est in sol
 licitudine. Et ideo refert Valer^o mari.
 li. vj. c. ij. hīsto. xij. de quodā rege subti
 lis iudicij: quē ferāt sibi traditū dyade
 ma: q̄ priusq; capiti imponeret: retentū
 diu cōsiderasse ac dixisse. O nobilē ma
 gis q̄ felicē pannū: q̄ si q̄s penit^o cogno
 scat q̄ multis sollicitudinib^o sit refer^o:
 ne humi quidē iacentem tollere vellet.
 Quarto princeps sceptrū in manu
 dextra tenet: 7 in sinistra librum.
 ¶ Est aut sceptrū km Paḡ. verbū grecū.
 7 idē est qd regimen vel virga regalis.
 Proprie aut Jouis erat. km Nico. per o.
 in cornucop. epig. xlvij. fuit et idē Jupi
 ter (q̄ pprio noie vocabat Osiris) sceptri
 osiris pri prim^o inuētor. Et hīs fuit primogenit^o
 mus sce ptri inuē Cam: fili^o Noe. put testat Joannes ma
 tor. rius belgen. i. illustrationib^o gallie. li. j.

Que qdē illustrationes mirabili studio
 in lingua gallica de nouo prodite sunt
 in lucē. Dicit et idē Jo. mari^o ibidē. qd
 Osiris Jupiter deferebat in armis suis
 Osiris in sceptrū regale habēs i summitate oculū
 piter i ar mis suū sceptrū
 vñū. ¶ Nota tñ qd virga illa significat
 correctionē. Vñ i archa tabernaculi erat
 virga 7 māna: virga ad denotādā aspe
 ritatē correctiōis. māna hō ad designā
 dū dulcedinē misericordie. de hoc i. c. di
 disciplina. post prin. xlv. dist. Aliqñ et dat
 signū amicitie. vñ hester. v. c. Cūq; vidit
 set hester reginā stātē placuit oculis ei^o:
 7 extēdit q̄ eā virgā aureā quā tenebat i
 manu. Et ibidē. viij. c. At ille ex more sce
 ptrū aureū pretēdit manu: quo signū cle
 mētie mōstrabat. 7 ibidē. c. xv. Tulit au
 reā virgā: et posuit sup collū ei^o: 7 oscu
 lat^o est eā. Virga aut km Archi. in. c. di
 disciplina pacis iudiciū est: eo qd vi regat.
 Vñ hac vtunt magi ad pacādos inter se
 serpētes. ¶ Est etiā notandū qd sceptrū
 debet esse de puro auro. 7 sic significat
 dicitur. institiā inflexibilē: ppter auri duritiā. Virga
 km eūdē Arch. i. d. c. disciplina. De auri
 significatiōe vide Pl. natu. hīsto. lib. gi ad pa
 xxiiij. ¶ Itē p̄iceps in manu sinistra hz
 librū. Cū oporteat principē legib^o sicut
 armis esse decoratū: vt vtrūq; tps belloꝝ
 vcz 7 pacis recte possit gubernari. i. p̄he.
 p̄iceps insti. i. p̄n. Et ad hoc dz. ij. paralip. xxij.
 legib^o si Eduxerūt filiū regis: 7 imposuerūt ei dya
 dema 7 testimoniu: dederūtq; ei i manu
 ornam^o dz ei^o tenēdā legē: 7 cōstituerūt eū regem.
 Quanto in folio sedet. Soliū aut km
 Solium Suari. hō. dz regia sedes. 7 dz a se
 quid sit. deo. vel dz a folio quasi solidū: eo qd de
 Solium solidissimis lignis fiat. vel et dz a sol^o:
 vnde dz q: soli^o sedes. Et qd sedere debeat in so
 lio facit qd habet hester. v. Sedebat rex
 sup soliu suū. 7. xv. c. Stetit cōtra regē:
 vbi ille sedebat sup soliu regni sui i dut^o
 veslib^o regis. Vocat et thron^o. iij. Reg.
 ij. c. Salomō aut sedit sup thronū patris
 sui. ¶ Quare aut sedeat princeps rō est
 p̄iceps km p̄m ad prudētiā cōsequendā. iuxta quare se
 illud. vj. phisico. Aia in q̄terz residētia deat.
 fit prudēs. 7 ideo dz Sap. vj. Si delecta
 mini in sedib^o 7 sceptris: o reges diligit
 sapiētiā. ¶ Vso ornatu 7 habitu prin
 cipis: restāt adhuc nōnulla potestātē et
 sublimitatem illius circa iurisdictionem
 tangētis. Et dicendū est qd ois iurisdic
 tio et ptās in p̄ncipe est. in. s. sed 7 qd.
 insti. de iure natu. gen. 7 civili. in. c. nisi.
 de vsu pal. in. c. pposuit. de p̄ces. p̄beb. i
 in regno c. decreto. ij. q. vj. l. c. i apib^o. vj. q. i. 7 in
 c. cūcta. ix. q. ij. l. de p̄catio. ff. ad. l. Rho.
 de iact. Et qrit an rex frācie q̄ imperato
 ris vtit ptātē in regno suo. nullū reco
 riorē.

gnoscēs superiorē. in. c. pervenerabilē.
 S. in sup. q̄ filij sunt legiti. 7 ibi hostien.
 Possit sibi reseruata tacta. in ti. q̄ sint re
 gal. in vñ. feudo. Alicui duci seu comiti
 sui regni inferre. Et respōde km ffeli. in
 c. cū nobis. col. iij. ver. tertia declaratio.
 7 Paulū de castro. consi. cccxy. qd sic. Et
 tali privilegio dotant duces Mediolani
 qz nō recognoscūt superiorē. prout dicit
 Ang. cōsi. ccciiij. col. iij. Circavero iuris
 ditionē p̄iceps nō alēconiē. dux Karo
 lus hz supioritatē i scacario suo: qd mul
 tū est in suis subditis subfidiu: nec dicere
 cogunt qd als forte cogere illud Esa.
 li. c. Justitia a lōge stetit: qz q̄uis iusti
 tia alibi sit equa 7 iusta: tñ ppter affluē
 tiā carū nō pōt brevis expeditio fieri.
 ¶ De consiliarijs. Ca. ij.
 Ed qz impos
 sibile est vt salubriter dis
 ponat precipatū: q̄ nō agit
 p̄silio sapiētū. vt ait Polic.
 li. v. c. vj. Cū etiā dissipē
 cogitatioēs: vbi nullū est cōsiliū. prouer.
 xv. Vñ Roboā ideo regnū pdidit: qz cō
 siliū illoꝝ q̄ sibi statuti p̄ cōsilio fuerāt:
 Salomo audire negavit. iij. Reg. xij. c. 7 trāsum
 nis filij re p̄tine. in. c. ecclesia. xvj. q. j. ¶ Assuerus
 gnū fuit vero: qz cōsilio sapiētū semper vsus est:
 diuisū qz triūphavit sup. cxxvij. p̄vincias. hester
 sapiētes j. c. Et oēm terrā 7 cūctas maris insulas
 audirene fecit tributarias. ibidem. c. x. Et qd vsus
 gavit. sit cōsilio: faciunt ea q̄ habent ibidē. c. j.
 Assuerus vbi dz q̄ irat^o rex (ppter reginā Uasthi)
 id q̄ vsus 7 nimio furore succēsus: interrogavit sa
 piētēs q̄ ex more regio semp illi aderāt:
 sapientū 7 illoꝝ faciebat cūcta cōsilio: sciētū le
 sup. cxx = ges ac iura maioꝝ 7c. Cū et sal^o sit vbi
 vñ. p̄uin multa cōsilia. p̄uer. x. j. quare iuxta 7 ad
 cias triū phavit. lat^o principis cōsiliarij depingunt: capi
 te nudi in signū reuerētie 7 subiectiōis.
 iuxta illud aph̄ dicentis ad Collo. iij. c.
 Sal^o vbi Serui obedite dñis carnalib^o p̄ oia. Et
 multa cō nō dz eē obediētia illa seruli metu: sed
 filia. charitatis affectu. Ornant hō 7 indunt
 infulus put habet in. l. j. 7. l. ff. s. j. de de
 curio. li. x. c. ¶ Est aut infula ornamētū
 quid sit. honoris 7 rerū. km Papi. vel est manga
 honoris adiectio deferētī. Nā dignitas
 km Tul. li. ij. Rheto. est alicui^o cultor 7
 quid sit. verecundia 7 honore digna: auctoritas:
 quē honore ifulatis prudēs vulg^o lz nō
 modernis semp impēdit. ¶ Dicit aut in
 Infula vñ dicit. fula q̄si infusa: km Jac. de are. 7 Cy. in. l.
 cōsiliari^o fi. c. de quadriē. p̄scrip. ¶ Es em dicit
 7. cōsult^o q̄ cōsultū: cui cōtrariū est incōsultus. km
 differūt. Jsid. ethymo. li. x. ¶ Est etiā cōsiliū km
 Tul. j. Rheto. aliqd faciēdi vel nō fa

ciendi vere excogitate rō. ¶ Est aut km
 leges persuasio: vel impulsio: vel instru
 ctio: ad aliqd faciēdū. l. in furti. s. recte. Cōsiliū
 cū ibi not. ff. de fur. vel est suasio qdā ad
 aliū bene regendū. l. his q̄. s. diuus. ff. de
 tuto. 7 cura. dan. ab his. ¶ Cōsiliū aut no
 Confil men tractū est ex more romano. ¶ Tē
 pore em quo agebant cause cōueniebāt
 oēs in vñū: 7 cōmuni intētōe tractabāt.
 vnde 7 cōsiliū: a cōmuni intētōe dictū
 est: quasi confidū d in l. iterā trāseunte
 Consili hec. in. c. canones. s. synodus. xv. dist. vel
 vnde dz dicit a cōcalando. i. vocādo: km Varro.
 vel km ffest. pompeii. dicit a cōsensu. vel
 (forte) meli^o dicit posset a con: 7 fileo. vt
 illud dicat esse consiliū q̄ simul aliq̄ ta
 Cent. hoc em fuit qd apud Romanā rē: Cōsiliā
 pub. auxit imperiū: fidelitas cōsiliātū. tas auxi
 quib^o q̄cquid per cōsiliū in eorū aurib^o répu. ro
 dicebat: adeo secretū erat ac si nō audis
 sent illud. prout dicit Uale. mari. lib. ij.
 c. j. hīst. vij. vbi etiā dicit qd nūq; tacitur
 nitas d darū rerū vinculū labefactari volebāt.
 optia a ¶ Itē triplex est cōsiliū: videlicet neces
 sitatis: p̄fectiōis: 7 vtilitatis. Cōsiliū ne
 cessitatis est cōsiliū p̄cipis: cur ob reue
 nistrāda: rētiā obediēdū est. put dicit Arch. in. c.
 rū viculi testamētū. in. ff. dist. tex. est in. c. Mat
 Consiliū thens. de simo. in. c. ad aures. iūcta glo.
 ē triplex in hō cōsilio. de eta. 7 quali. in. c. dile
 ctissimi. viij. q. ij. Scōm est cōsiliū per
 fectionis. de quo in euā. Mat. xix. Si vis
 perfectus esse: vade 7 vde oia q̄ habes 7
 da pauperib^o. 7. c. v. Si q̄s percusserit te
 in dexterā maxillā tuā: p̄be illi alterā.
 7 ei q̄ vult tecū cōtēdere i iudicio 7 tui
 cā tuā tollere: dimitte eiz palliū. de hoc
 in. c. qd debet. 7. c. q̄ quis. xiiij. q. j. 7 gl.
 Nemo et in. d. c. ad aures. ¶ Tertiu est cōsiliū vt
 consilio litatis sic dictū: qz null^o illi credere cogi
 obligat tur. l. mādatū. in ff. mā. ad qd facit cle
 sub pena mē. Exiui de padiso. post. p̄i. de ver. sig.
 p̄cti mo: Et sic nemo ex cōsilio obligat sub pena
 talis nisi p̄cti saltim mortalis. nisi in cōsilio neces
 sitatis put dicit Archi. in. d. c. q̄sqs. qd
 cessitatis est intelligendū in recipiēte: in dāte aut
 Consiliū malū p̄siliū. die qd tenet: si ex dolo fecit. malū
 ad hoc est gl. 7 ibidē doct. in. d. l. māda: dolo dāe
 tū. vbi et dicit Bar. ibidē. illud facere ad
 tenetur. qōnem. qd si aduocat^o dederit malū cō:
 Aduoca siliū: nō tenet nisi dolo fecerit. ¶ Si aut t^o q̄ malū
 vis videre in quo differāt mādatū: p̄e
 cōsiliū mceptū: 7 cōsiliū. vide p Arch. i. d. c. q̄sqs. dedit nō
 in. ff. colla. xiiij. q. j. vbi dicit q̄ mādatū tñer dolo
 cōsistit inter cōsiliū 7 p̄ceptū. Est em vl
 nō tenet tra cōsiliū 7 citra p̄ceptū. ¶ Cogit em
 Cōsiliū sicut 7 p̄ceptū: 7 peccat si nō adimplet. 7 mādatū
 in hoc differt a cōsilio 7 accedit ad p̄ceptū
 p̄tū. Sed pena nō infligit ante p̄ceptio: differunt

Liber
[Iudicis notarij aduocatoꝝ et procuratoꝝ Typus.

Aduocatus et procurator fisci, Iudex, Aduocati et procuratores,

Notarius,

De iudice. Ca. iij.
Iudex igitur fasciati

facies q̄ erant. nobili panno. in circuitu cuius est circulus aureus. Fasces autē s̄m p̄p̄erāt laniste. i. fasciole purpuree: quib⁹ redimebantur corone lauri. Quas q̄ gestabāt in summis fascibus. i. dignitatib⁹ positi dicebant. Predictos em fasces deponerat quilibet iudex: officio finito post successoris aduentū. in aut. vt iudi. sine quoquo. s̄. necessitate. colla. ij. Olim autē tales iudices fasciati per electionē populi creabant: et preerāt omnib⁹ alijs quozū p̄sentia oibus terrore induebat. s̄m Nico. pero. in cornucop. iuxta illud Uerigi. ij. georgi. Nō illū populi fascis: nō purpura regū flexit. Aliq̄n tñ predicti p̄mi dicunt fascie: et nō fasces. in. l. arguamto. ff. de auro et argēt. lega. Et tali nobili p̄no vtitur Cancellarius alencomenē. in scacario: q̄ vulgariter mortarium nuncupatur.

Secundo induitur doctorali cappa: q̄ infula dicit: de qua superius diximus: et de hoc est tex. in. l. i. de tēpo. et re. pa. appel. C. i. l. fi. in fi. de p̄mice. et secū. l. xij. C. l. fi. in prin. de decurio. lib. x. C.

Tertio: virgā in manu dextra tenet: ad denotādū potestātē regēdi: q̄ si bi a principe data est. facit illud Exo. c. iij. Virgam quoq̄ hanc s̄sume in manu tua: in qua facturus es signa. Et em virga seu baculo corrigunt perversi. de baculo aut dicit. j. Reg. xvij. Et tulit baculum suum quē semper habebat in manibus. Nec illā virgā iudex deponere seu proijcere non debet ne illa que pulchra est et recta: si proijciatur in terrā: vertatur in colubrū. sicut scriptū est de virga Aaron Exo. c. vij. Qd̄ intelligendū est: ne virtus iustitie que per correctionem exercet: et illius formidinē seu metū. Si abijciatur in iniustitiā cōuertat: sine em̄ correctione iudex bene regere non pōt. ar. l. cōgruit. ff. de offi. presi. Illatum quippe supplicium delinquentib⁹ reliquos saluos facit. in aut. de manda. prin. s̄. homicidia. col. ij. et in aut. de nup. s̄. si vero filios ex aliqua. vers. si quis em̄. ideo si proijciat virgā. si nō profert cōtra malos snia: filij hoim absq̄ullo timore petrant mala. Unde et si negligēt ea q̄ male vsurpant omittimus: excessibus viam alijs aperimus. in. c. peruenit ad nos. circa finem. xciij. distm.

Iudex sine correctione bene regere non pōt.

Quarto in sinistra manu staterā tenet. unde Grego. lib. moral. c. xx. et transumptiue in. c. omnis. rlv. dist. Ois (in q̄t) q̄ recte iudicat: stateram in manu gestat: in vtroq̄ penso iustitiā et misericordiā portat: vt iusto libramine quedā per equitatē corrigat: quedā vero p̄ misericordiā indulgeat. Iusto libramine merito dicit: qz statera dolosa abominatio apud deū est: et pōdus equū voluntas ei⁹. puerb. xj. c. Et ideo dicit hier. et habet in. c. nō afferamus. xxiij. q. j. Non afferam⁹ stateras dolosas. Debet ergo bonus iudex pōderare sermones suos. in. c. ponderet. l. distm.

Statera dolosa abominabilis est apud deū.

Quinto sedet in cathedra: q̄ sedes dicit sapientie et scientie. s̄m hiero. in tracta. de fi. et creduli. Et ad hoc legitur qd̄ Esdras stetit super gradum lignum: quē fecerat ad loquendū. ij. Esdre. viij. c. Qd̄ autē sedere debeat iudices tex. est in aut. de iudici. et vt nulla. sedebūt. col. vj. ad qd̄ etiā cogunt de necessitate. prout dicit Angel. ibidē. et ad hoc est tex. in aut. vt ab illustri. s̄. sanctimus. l. j. C. de offi. ciuil. iudi. l. fi. C. de offi. diuer. iudi. et l. fi. sedēti. vbi sena. vel clarif. C. Et notandū est qd̄ q̄ bene sederit super cathedrā honorē accipiet cathedre. Qui vero male sederit: iniuriā facit cathedre. in. c. multi. xl. distinctio.

Iudex sedere dicitur in cathedra

Restat videre de q̄tate et significatiōe ill⁹ nois iudicis de q̄tate descriptiōe. Et dicēdū est qd̄ iudex dicitur est eo q̄ ius dicitur p̄p̄o: siue qd̄ iure dicitur sceptet. Iure aut disceptare: est iuste iudicare. s̄m Isid. ethim. li. xx. Et trāsumptiue i. c. j. xxiij. q. ij. et in. c. foras. de sb. signi. qd̄ etiā tenet Tho. ij. ij. q. lx. ar. j. Sub hoc em̄ verbo cōprehendunt p̄sules: proconsules: rectoresq̄ prouinciarū: et oēs alijs. in aut. vt iudi. sine quo. supra. in rub. col. ij. l. iudicib⁹. de curs. pub. li. xij. C. Mali tñ et iniusti iudices: nō sunt iudices: nec merentur dici iudices. put dicit tex. in. l. iudices. C. de digni. lib. xij. C. in. c. ipse. xj. q. ij. et in. c. scelus. ij. q. j.

Iudex dicitur de dicitur.

Judices multi dicitur.

Judicū aut alijs sunt maximi: alijs magni: alijs medijs: alijs minimi: alijs vero infimi. prout dicit Guil. in specu. in titu. de unis. om. iudi. s̄. j. vers. vel distingue. et tex. in aut. de appel. et intra. q̄ tempo. s̄. illud etiā. col. iij. Maximi sunt principes et papa. vts̄. dixim⁹. Magni sunt primi presidētes: et cancellarij. Et dicuntur illustres. in. c. anteriorū. prope finē. ij. q. vj. et d. s̄. illud etiā. Et isti trina specialitate letātur. s̄m Guil. in spec. vbi supra. primo: qz ab eis non appellatur. l. j. ff. de senten. s̄. quibus appel. non sit. l. j. C. de senten. tantur.

Judicium diuisio.

Maximi iudices qui dicuntur Magni iudices qui dicuntur Magni iudices tria specialitate letantur.

prefect. preto. r. d. c. anterior. l. pfect. ff. de mino. ¶ Parisiis tñ bñ pponit error: ad qđ ptes recipiunt vsq; ad bienniū. et hoc p modū supplicatiōis nō aut appel latōis: put dicit gl. in cōcilio Basiliē. in ti. de cōclu. eccle. galli. circa finem. in glo. in verbo parlamēta. ¶ Secūdo: qz minores cōtra eorū sentētiā nō restituū tur. l. vnica. in fine. ff. de offic. prefect. preto. ¶ Tertio: qz possunt condere leges: r. cōstitutiones. l. normā. c. de offi. prefect. preto. l. non ambigif. ff. de legi. ¶ Medij sunt Bailliu in isto alēconieñ. ducatu: r. normanie et dicunt spectabi les: de bailliu. text. est in clemen. j. de penit. vbi gloss. dicit illud esse vulgare prouincialiū r. de illis est etiā tex. in. c. j. de sentē. excō. li. vj. in comitatu tñ An degauen. r. Cenomanē. vocant iudices patrie et comitatus. in comitatu verbo Carnoteñ. vocant prepositi. in. c. ex par te. de verbo. signi. li. vj. Sic etiā in pa tria Lugdunē. r. Parisiē. Ab illis etem appellat ad illustres. in aut. de appel. r. intra q tēpo. s. illo videlicet. col. iij. et in. c. anteriorū. ¶ Minimi aut sunt r. vo cantur clarissimi: vt preses prouincie. l. fi. de prima carce. c. ¶ In isto tñ Alenco niensī ducatu vocantur vicecomites. de quib⁹ est tex. in. c. clericus. ne clerici vel monachi. secu. nego. se im. de vicecomite r. eius potestate. vide Suil. in specul. in titu. de viceco. Et sicut presidis officium versatur circa vtilitatē publicā ciuita tis. l. fi. s. in defensa. de vendē. reb⁹. ciui. li. xj. c. l. si in aliquē. ff. de offi. procō. et circa vias publicas: r. flumia. l. fluminū. ff. de dam. infec. Sic r. officiū vicecomi tis qđ pater. in titu. Consuetudinis nor mannie. in. rubri. de loffice au viconte. ¶ Infimivero sunt hi: quoz potestas est taxata: videlicet qđ nō possunt cogno scere vltra aliquā summā. l. fi. de peda. iudi. c. Et isti etiā in isto ducatu vocant Senescalli dñorū habentiū: in suis ter ris bassam in iuditionez solummodo. ¶ Isti etem Senescalli nō cognoscūt de causis hereditatib⁹: nec de criminibus: nec etiā de nullis alijs causis existētib⁹ merivl mixti imperij qđ no. Bar. r. Pau. de castro in. l. imperiū. ff. de iurisd. om. iudi. ¶ Officiū aut iudicū est latissimū: prout dicit tex. in. l. j. ff. de iurisd. omniū iud. r. dici pōt aliqñ purū gñale r. merū. Et sic describit fm host. in sum. in titu. de offi. iudi. s. ij. Est rōnabilis r. equus modus iudicis: q induct⁹ cōdēnandos qñ dē pu condēnat: r. absoluedos absoluit: penas r. gñale. vel mulctas infligit: vel remittit: dene et merū. ganda denegat: concedēda cōcedit: r. fa

ciēda facit: fm qđ decet regēdo seipsum r. subditos: ac dñō famulādo. Ad qđ fa cit id qđ habet in prohe. Gregor. et in. s. ideo qz lex. institui. de iusti. r. iure. r. s. iuris precepta. Aliqñ vero officiū iudicis pōt dici solēne: siue iuris vinculu: r. sic describit fm eundē host. vbi. s. Est quod dā iuris r. iudiciale vinculu: seu quedā iuris r. iudicialis: seu iudiciaria officia: lis formula subsidiaria: fauorabilis: et benigna: agendi seu profesequedi iudicio us qđ cōpetit alicui: ordinario auxilio destituto. ad hoc in. p. he. digestorū. in. s. tertij. l. in cause. ff. de mino. r. l. si q nauē ff. de fur. Aliqñ etiaz pōt dici mixtū de seruiēs: seu ministrās: r. sic describit fm eundē host. Est iuris quoddā aduincū lū quo firmata actio infirma fyt q ei de sunt a natura: de equitate seu gratia cō sequatur: ad hoc in. l. in bone hedei. ff. de eo qđ cer. lo. r. duab⁹. ll. precedētibus r. subsequētibus. ¶ Aliqñ em pōt dici of ficū iudicis anomalū: summariū vel ple nariū: r. sic fm eundē hostien. describit. Est quedā iudicialis equitas: quaiudex induct⁹: postulationē seu supplicationē alicui⁹ plenarie expedit: vel repellit ad hoc. l. qđ si ephesi. i. fi. ff. de eo qđ cer. lo. l. vbi cūq; ff. de interro. actionib⁹. ¶ Cō sequēter est vidēdū de qualitate ipsius iudicis: r. dicēdū est: qđ bon⁹ iudex quat tuoz p̄cipue habere debet. ¶ Primo de bet habere sciētia: iuxta illud Esay. j. Discite benefacere: r. querite iudiciū. i. sciētia r. modū iudicādi: r. de hoc exē plū habet de Salomone. iij. Reg. iij. et ij. Paralip. j. Qui nō diuitias nō longa tēpora hui⁹ vite: sed sapiētia a deo ex petijt r. impetrauit. quare dicit Ecclē. x. c. Iudex sapiens iudicabit populū suū. Et circa hoc quero: an illiteratus possit esse iudex: r. videt q nō: cū de necessitate debēt habere noticiā iuris: r. in illo ex pertū esse per tex. in aut. de iudici. et vt nullate s. nos igif col. vj. vbi dicit text. nō extimamus oportere habere quosdā iudicū noia: maxime legū in eruditorū. ¶ Itē debet sniam ferre scriptis. l. fi. cū ibi no. de sentē. excō. peri. reci. c. ¶ Itē illiterati r. rustici: r. humiles: r. viles eo dē ordine ponūt. l. athlete. s. fi. ff. de ex tu. tuto. r. vilissimus reputat si nō alios precedat scia q est honore p̄stātor. i. c. vilissim⁹. j. q. j. Et sic est q viles non ad mittunt ad honores. l. ad subeunda. de decu. li. x. c. q etiā dicit Jo. fab. in. s. ij. nō alios insti. de su spec. tuto. quare r. c. ¶ Itē illi teratus ceco equiparat. in. c. post trāsla tionē. s. Itē si qđ. de renūcia. r. sic est qđ i honore cec⁹ nō pōt ad iudicialē dignitatē acce

Officium iudicis aliqñ dē solēne siue iuris vinculu.

Officium iudicis aliqñ dē mixtū de seruiens seu ministrans.

Officium iudicis aliqñ dē anomalū

iudex bonus quatuor cōditōes habere dē.

Illiteratus qđ an possit esse iudex.

Iudex debet sniam ferre scriptis. l. fi. cū ibi no. de sentē. excō. peri. reci. c. ¶ Itē illiterati r. rustici: r. humiles: r. viles eo dē ordine ponūt. l. athlete. s. fi. ff. de ex tu. tuto. r. vilissimus reputat si nō alios precedat scia q est honore p̄stātor. i. c. vilissim⁹. j. q. j. Et sic est q viles non ad mittunt ad honores. l. ad subeunda. de decu. li. x. c. q etiā dicit Jo. fab. in. s. ij. nō alios insti. de su spec. tuto. quare r. c. ¶ Itē illi teratus ceco equiparat. in. c. post trāsla tionē. s. Itē si qđ. de renūcia. r. sic est qđ i honore cec⁹ nō pōt ad iudicialē dignitatē acce

Judices medi qui sunt. Bailliu qui.

Prepositi qui.

Judices minimi qui sunt. Vicecomes qui sunt.

Judices infimi qui sunt.

Judicis officium est latissimum. Officium iudicis descriptio quoniam dicitur publicum generale et merum.

Illiteratus p̄ ceco eq paratur. Cec⁹ ad iudicialē dignitatē p̄hibet accedere. Illiteratus r. corpe viciat⁹ eq paratur. In sufficiens scia vite in honestas et etas illegitimas eq pollent. in. c. nihil de elect. ¶ Itē eqrat infanti. in. c. fi. r. c. vlti. de tēpo. ordi. li. vj. Qui quidē oēs nō admittunt ad officiū iudicature: sed solum hoies honeste vite. l. fi. ad. l. iul. repe. c. l. j. de professo. q in v. constā. li. xij. c. in. c. estote. j. q. j. ¶ Itē qđ debeat habere etatē legitimā. tex. est. in. l. qui dē. ff. de re iudi. in. c. cū in cūctis. de electio. l. ad rēpublicā. ff. de mune. r. hono. l. cū preter. s. fi. ff. de iudi. ergo r. c. ¶ In rtrariū tñ videt esse tex. in. l. certi iuris. c. s. iudi. l. magisterie. ff. de iurif. om. iu. l. ij. c. si a nō cōpe. iudi. glo. r. ibidē. feli. in. c. sciscitatus. de rescri. gl. r. ibi docto. in. l. fi. de sentē. ex peri. recitā. c. glo. ma gna circa me. l. ij. ff. qđ quisq; iu. Bal. in p. he. institui. s. oēs verbo populi. in fi. r. specu. in ti. de iudi. dele. s. excipit. versi. ¶ Itē qđ est illiteratus. ¶ In quib⁹ iurib⁹ videt qđ iudex illiterat⁹ tollerā dūmō habuerit experientiam causarū. Solue fm Sali. in. d. l. certi iuris. aut qrit qđ fieri debeat r. tunc laudabiliter r. cōsul tue perit⁹ r. nō imperitus delegari dē. Aut querit si cōtra factū sit an teneat: r. distingue: qz aut in v. be: r. delegatio dē fieri de perito: aliter nō tenet qđ fallit in p̄cipe ex certa scia imperito delegāte. Aut extra v. be: r. tūc imperit⁹ hz causa r. negotiorū experientia: r. tenet dele gatio. arti. l. certi iuris. r. d. glo. in. c. sci scitatus. dūmodo delegans ei: vt perito in iure non delegauerit. ar. l. si p errorē. ff. de iurif. om. iud. Aut nō habet causa r. experientia: r. tūc nō tenet delegatio: nisi sit facta a p̄ncipe: r. ex certa scia. vt l. quidā cōsulebāt. ff. de re iudi. feli. tñ in. d. glo. in. c. sciscitatus. in. v. col. nitiē tenere qđ in illis illiteratus sufficit sola causaz experientia qđ satis pōt sustineri per tex. in. d. s. j. in aut. de iudici. ibi neq; causaz habētū experientia: vide bonū tex. in. s. qz vero. ibidē iūcto qđ habent aliosq; literatos p quos possunt pro ferre sentētiās: fm Bar. in. l. expertes. de decurio. li. x. c. r. Pau. de cast. l. d. l. certi iuris. ¶ Sec⁹ debet habere bon⁹ iudex fortitudinē. Quid em prodest sapiētia r. fortitudo desistit? Scire ei cuiq; q nō pōt facere: pena magis q̄ virt⁹ est: sed q pru dēter intelligit qđ agat fortiter agit qđ intellexit: iam proculdubio iust⁹ est: put dicit Sre. in home. super Eze. home. iij. Nec cupias velle fieri iudex nisi virtute valeas irrupere iniquitates: et ideo dicit

Illiteratus p̄ ceco eq paratur. Cec⁹ ad iudicialē dignitatē p̄hibet accedere. Illiteratus r. corpe viciat⁹ eq paratur. In sufficiens scia vite in honestas et etas illegitimas eq pollent. in. c. nihil de elect. ¶ Itē eqrat infanti. in. c. fi. r. c. vlti. de tēpo. ordi. li. vj. Qui quidē oēs nō admittunt ad officiū iudicature: sed solum hoies honeste vite. l. fi. ad. l. iul. repe. c. l. j. de professo. q in v. constā. li. xij. c. in. c. estote. j. q. j. ¶ Itē qđ debeat habere etatē legitimā. tex. est. in. l. qui dē. ff. de re iudi. in. c. cū in cūctis. de electio. l. ad rēpublicā. ff. de mune. r. hono. l. cū preter. s. fi. ff. de iudi. ergo r. c. ¶ In rtrariū tñ videt esse tex. in. l. certi iuris. c. s. iudi. l. magisterie. ff. de iurif. om. iu. l. ij. c. si a nō cōpe. iudi. glo. r. ibidē. feli. in. c. sciscitatus. de rescri. gl. r. ibi docto. in. l. fi. de sentē. ex peri. recitā. c. glo. ma gna circa me. l. ij. ff. qđ quisq; iu. Bal. in p. he. institui. s. oēs verbo populi. in fi. r. specu. in ti. de iudi. dele. s. excipit. versi. ¶ Itē qđ est illiteratus. ¶ In quib⁹ iurib⁹ videt qđ iudex illiterat⁹ tollerā dūmō habuerit experientiam causarū. Solue fm Sali. in. d. l. certi iuris. aut qrit qđ fieri debeat r. tunc laudabiliter r. cōsul tue perit⁹ r. nō imperitus delegari dē. Aut querit si cōtra factū sit an teneat: r. distingue: qz aut in v. be: r. delegatio dē fieri de perito: aliter nō tenet qđ fallit in p̄cipe ex certa scia imperito delegāte. Aut extra v. be: r. tūc imperit⁹ hz causa r. negotiorū experientia: r. tenet dele gatio. arti. l. certi iuris. r. d. glo. in. c. sci scitatus. dūmodo delegans ei: vt perito in iure non delegauerit. ar. l. si p errorē. ff. de iurif. om. iud. Aut nō habet causa r. experientia: r. tūc nō tenet delegatio: nisi sit facta a p̄ncipe: r. ex certa scia. vt l. quidā cōsulebāt. ff. de re iudi. feli. tñ in. d. glo. in. c. sciscitatus. in. v. col. nitiē tenere qđ in illis illiteratus sufficit sola causaz experientia qđ satis pōt sustineri per tex. in. d. s. j. in aut. de iudici. ibi neq; causaz habētū experientia: vide bonū tex. in. s. qz vero. ibidē iūcto qđ habent aliosq; literatos p quos possunt pro ferre sentētiās: fm Bar. in. l. expertes. de decurio. li. x. c. r. Pau. de cast. l. d. l. certi iuris. ¶ Sec⁹ debet habere bon⁹ iudex fortitudinē. Quid em prodest sapiētia r. fortitudo desistit? Scire ei cuiq; q nō pōt facere: pena magis q̄ virt⁹ est: sed q pru dēter intelligit qđ agat fortiter agit qđ intellexit: iam proculdubio iust⁹ est: put dicit Sre. in home. super Eze. home. iij. Nec cupias velle fieri iudex nisi virtute valeas irrupere iniquitates: et ideo dicit

Illiteratus p̄ ceco eq paratur. Cec⁹ ad iudicialē dignitatē p̄hibet accedere. Illiteratus r. corpe viciat⁹ eq paratur. In sufficiens scia vite in honestas et etas illegitimas eq pollent. in. c. nihil de elect. ¶ Itē eqrat infanti. in. c. fi. r. c. vlti. de tēpo. ordi. li. vj. Qui quidē oēs nō admittunt ad officiū iudicature: sed solum hoies honeste vite. l. fi. ad. l. iul. repe. c. l. j. de professo. q in v. constā. li. xij. c. in. c. estote. j. q. j. ¶ Itē qđ debeat habere etatē legitimā. tex. est. in. l. qui dē. ff. de re iudi. in. c. cū in cūctis. de electio. l. ad rēpublicā. ff. de mune. r. hono. l. cū preter. s. fi. ff. de iudi. ergo r. c. ¶ In rtrariū tñ videt esse tex. in. l. certi iuris. c. s. iudi. l. magisterie. ff. de iurif. om. iu. l. ij. c. si a nō cōpe. iudi. glo. r. ibidē. feli. in. c. sciscitatus. de rescri. gl. r. ibi docto. in. l. fi. de sentē. ex peri. recitā. c. glo. ma gna circa me. l. ij. ff. qđ quisq; iu. Bal. in p. he. institui. s. oēs verbo populi. in fi. r. specu. in ti. de iudi. dele. s. excipit. versi. ¶ Itē qđ est illiteratus. ¶ In quib⁹ iurib⁹ videt qđ iudex illiterat⁹ tollerā dūmō habuerit experientiam causarū. Solue fm Sali. in. d. l. certi iuris. aut qrit qđ fieri debeat r. tunc laudabiliter r. cōsul tue perit⁹ r. nō imperitus delegari dē. Aut querit si cōtra factū sit an teneat: r. distingue: qz aut in v. be: r. delegatio dē fieri de perito: aliter nō tenet qđ fallit in p̄cipe ex certa scia imperito delegāte. Aut extra v. be: r. tūc imperit⁹ hz causa r. negotiorū experientia: r. tenet dele gatio. arti. l. certi iuris. r. d. glo. in. c. sci scitatus. dūmodo delegans ei: vt perito in iure non delegauerit. ar. l. si p errorē. ff. de iurif. om. iud. Aut nō habet causa r. experientia: r. tūc nō tenet delegatio: nisi sit facta a p̄ncipe: r. ex certa scia. vt l. quidā cōsulebāt. ff. de re iudi. feli. tñ in. d. glo. in. c. sciscitatus. in. v. col. nitiē tenere qđ in illis illiteratus sufficit sola causaz experientia qđ satis pōt sustineri per tex. in. d. s. j. in aut. de iudici. ibi neq; causaz habētū experientia: vide bonū tex. in. s. qz vero. ibidē iūcto qđ habent aliosq; literatos p quos possunt pro ferre sentētiās: fm Bar. in. l. expertes. de decurio. li. x. c. r. Pau. de cast. l. d. l. certi iuris. ¶ Sec⁹ debet habere bon⁹ iudex fortitudinē. Quid em prodest sapiētia r. fortitudo desistit? Scire ei cuiq; q nō pōt facere: pena magis q̄ virt⁹ est: sed q pru dēter intelligit qđ agat fortiter agit qđ intellexit: iam proculdubio iust⁹ est: put dicit Sre. in home. super Eze. home. iij. Nec cupias velle fieri iudex nisi virtute valeas irrupere iniquitates: et ideo dicit

Iudex debet sniam ferre scriptis. l. fi. cū ibi no. de sentē. excō. peri. reci. c. ¶ Itē illiterati r. rustici: r. humiles: r. viles eo dē ordine ponūt. l. athlete. s. fi. ff. de ex tu. tuto. r. vilissimus reputat si nō alios precedat scia q est honore p̄stātor. i. c. vilissim⁹. j. q. j. Et sic est q viles non ad mittunt ad honores. l. ad subeunda. de decu. li. x. c. q etiā dicit Jo. fab. in. s. ij. nō alios insti. de su spec. tuto. quare r. c. ¶ Itē illi teratus ceco equiparat. in. c. post trāsla tionē. s. Itē si qđ. de renūcia. r. sic est qđ i honore cec⁹ nō pōt ad iudicialē dignitatē acce

Amb. li. j. offi. fortitudo q̄ bello tnet a barbaris patriā vel domi defendit infir mos vel a latronib⁹ socios: plena iusti tia est. trāsum. in. c. fortitudo. xij. q. ij. ¶ Tertio requirit in bono iudice iusti tia: seu rectitudo: sicut artificinecessaria est regula: qz de scientia r. potentia sine r. iustus. iustitia egrediet iudiciū puer sum. Abacuch. j. fac igif qđ precipit. Deut. xvj. Iudices r. magistrat⁹ cōstitues in parte tua: vt iudicent populū iusto iudicio: et ante iudiciū para iustitiā. Eccl. xvij. ca. ¶ Quarto reqrit i eis maior maturitas q iudiciū quodāmō etiā si amax sit: sua esse matu dulcedine tēperet. de qua Sap. xij. c. Tu rus. aut dñator virtutis cū tranquillitate oia iudicaz: r. ideo dē qđ Joseph iniuste fuit Joseph incarcerat⁹: qz ad solā denūciationē fuit iuste ris putifar: r. sine causel cognitione. r. hñ incarcera t⁹ et sine formatiōe p̄cedēte: iudicata: r. delibera ta: prout fit cōiter in regno frācie ad qđ gnitione facit qđ dicit Sali. i. l. absentē. col. iij. Carceraz c. de accu. r. feli. in. c. qm frequēter. col. r. qđ non ir. i prin. vt li. nō cōtest. ¶ Itē David rex dē absq; q̄uis sanct⁹ attñ nimitū p̄cipitater prima informaz ut Miphiboseph possessionib⁹ suis: ad tione pre solā relationē sibi. de quo legit. ij. Reg. cedente. xvj. Qđ facere nō debebat immo mature miphibo dicere debebat qđ alias dicit dominus. seph p re Señ. xvij. Descēdā r. videbo. i. c. l. z hely. gē dauid fuit iuste r. qñ. el. ij. de accu. r. ibidē p abba. Jo. de r. sine cāe ana. r. feli. Ubi inter cetera dicit idē de cogntio ana. in. d. c. l. z hely. col. ij. qđ tūc ppue fa ne puat⁹ cilitas credēdi reprobaf qñ tēdit in pre possessio iudiciū. ¶ Et sicut ista quattuor p̄tracta ni⁹ suis faciūt iudicē bonū iustū r. equū. Ita etiā in cōtrariū: quattuor faciūt iudicē malū facilitat credendi cū duobus cano. seq. xj. q. ij. r. sunt ista: qñ repro amoz: timoz: odiū: et cupiditas. Amore batur. etem fit de equo iudice iudex in quoz: dū Judicem vcz amice vel p̄pino cōtēdit in preiu malum dicitū tertij p̄stare auxiliū. r. idē dē Deuf. quattuoz xvj. c. Nō accipies personā r. c. j. Audite faciunt. illos: r. qđ iustū est iudicare: siue cuius sit Iudex a ille: siue peregrinus: nulla erit distantia more cor psonarū: ita paruū audietis vt magnū: rūpitur. nec accipietis cuiuscūq; personā: qz dei iudiciū est. ¶ Et ad hoc notabile exem Iudex p̄ plū legit de zelenco: prout recitat vale. sonā ac a maxi. li. vj. r. v. histo. xij. Qui cū ciuita cipere nō ti locrētū cui p̄erat lege lata cauisset: vt debet. q adulteriū cōmississet exocularē: oi mi feratiōe posthabita rēp̄henso in hoc cri mine filio ei⁹ adolefcēte: p̄cepit: vt vtroq; Zelēci in lumie priuaret: cūq; plebs ciuiū summi dicis iustī sis precib⁹ rogaret: indulta ob gratiā tia erga filium.

nisi p̄suetudo: vel privilegium sp̄ale alicui concessum aliud inducat. ar. l. j. c. de em̄aci. l. c. accedētib⁹. ad fi. de excels. pla. Tñ cōsuetudo cōcedit alicui tales face- re: z hi p̄nt dici notarj: vt iudex q̄ in cau- sa pōt cōstituire: z ē notarj⁹ eo ipso q̄ de putat̄ ḡnalit̄ a iudice: put no. Bal. in. l. q̄dē. ff. de edē. in apostil. dicēs: q̄ facta tali depu- tatiōe h̄z officijū necessariū: nō indigens partiū rogitu nō tñ habēt pt̄atē z officijū publicū q̄d tabellionib⁹ a legibus z iure scripto dat. fm̄ Guiller. vbi. s. ¶ Itē dñr h̄re officijū honoris: iuxta illud Ecclē. ix. c. in manu dei pt̄as hois: z sup faciē scri- be iponet honorē: z q̄ habeat offm̄ hono- ris ter. ē in. l. j. z. ij. de primice. lib. xij. c. ¶ Cōsequēter q̄ro qualr̄ se h̄re debeat in officio notarj: z respō. q̄ an oīa veritatē obseruare debēt: nec est p̄ eos maculādo: s̄z ex officio debito subleuāda z amplian- da. l. argētari⁹. §. j. ff. de eden. z. l. q̄dā. §. de nūmularijs. eodē titu. vbi h̄r q̄ p̄ verita- te habēda: ad eos h̄r recursus. ¶ Itē d̄z esse diligēs: nec d̄z aliqd̄ omittēre p̄ser- tim ad q̄d ex debito sui officij teneatur. negl̄en- Alias de dolo p̄sumpto tenet. l. nulli. cir- ca mediū. de nūmularijs. l. xij. c. in. c. fra- tres. de pen. di. v. ¶ Itē d̄z esse legis perit⁹ saltē scire d̄z q̄ ad eius officijū de iure spe- ctant. l. iubem⁹. in fi. c. de testamē. ¶ Ad- huc q̄ro circa q̄ versat̄ ei⁹ officijū: z respō. fm̄ Panoz. in. d. c. q̄m̄ contra. in. ij. col. q̄ officijū notarj in causa versat̄ circa tria. ¶ Primo vt vniuersa iudicij acta cōscri- bat: fm̄ iudicis p̄ceptū: apponēdo locū: z t̄ps scripturē: z q̄ requirat iudicis prece- ptū s̄c̄i ter. d. c. q̄m̄ contra. dū dicit: iudex semp̄ adhibeat zc. ter. cū ibi no. in. c. ab- bate san. de re iudi. l. ij. ¶ Sc̄do vt acto- rū exempla tradat partib⁹. ¶ Tertio vt actorū originalia penes se retineat: vt si q̄d difficultatis postea emerferit: ad ipsa habeat recursus: put dicit Joā. an. in. d. c. q̄m̄ contra. z sup hoc vidi als̄ dubiū de registris vicecomitat⁹ isti⁹ castellan. q̄ successores vicecomitis volebāt habere et de facto petebāt ab heredib⁹ grapha- rij registrarū sua: sed q̄ sup hoc iter eos fa- ctū fuerit ignoro. dicit tñ super hoc z cō- cludit Panoz. in. d. c. q̄m̄ cōtra. in. ij. col. vers. z per hoc q̄ debēt remanere penes graphariū seu notarjū. ¶ Postremo q̄ro quā pena sint puniendi notarj seu tabel- lionib⁹ si falsū committētēs: Et respōde q̄ titul⁹ specialis criminis est in iure indu- ctus sc̄z. l. cornelia. de falsis. Tāto etē in notario est grauius iudicandū: quāto maior p̄eminet dignitate: nā eius exē- plo aliq̄ ad cōficiendū falsa huiusmodi

facilius animatur. ar. c. cū quedā. de iur. instrumē reurā. ¶ Tabellio aut̄ cōficiēs instrumē tū de cō- tractu p̄hibito: puniē perpetuo z tractu p̄- absq̄ spe reuersionis exilio. l. iubem⁹. §. h̄bido q̄- his tabellionibus. c. de sacrosan. eccle. liter pu- niatur. in aut. de non. alie. aut permutā. reb. §. z sine libertate. Alias puniē pena grauis- ma: sc̄z mortis. l. fi. c. de eunuchis. Alias pena flāmarū. l. j. de immunita. ne conce- den. l. x. c. Alias pena manus abscisiōis l. j. de eo qui chartā fal. in lombar. Alias omissione officia: et infamia. de prohibi. seu. aliena. p̄ federi. in. §. calidis. §. si. scri- ba. ¶ Qui aut̄ falsum conficit instrū pu- niē pena deportatiōis. l. j. §. fi. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. de pub. iudi. §. itē lex cornelia. de falsis. Si q̄s aut̄ cōmiserit falsuz circa principis lras seu rescripta. et distingue fm̄ Jo. fab. in. d. §. itē lex cor. q̄ aut̄ rescri- ptū est ad gr̄as: aut ad causas: si ad gr̄as: adhuc distingue: aut fabricauit: vel pecu- rāuit fabricari falsum aut surrepticiū et p̄hibitū. ¶ Primo loco puniē vltimo sup- plicio si sit laicus. l. maiorēz. ad. l. cor. de fal. c. si sit cleric⁹ degradet̄ z curie secula- ri tradit̄. c. ad falsarioz. de crimine falsi. ¶ Secundo casu q̄n obrepticū: z forte p̄ fraudē: leui⁹ puniē. in aut. de nō alie. aut permutā. §. isdē. cū ibi no. ¶ In tertio ca- su q̄n ad causas facilius ei parci. in. c. ac- cedens. de cri. fal. z h̄c de notarjjs.

De aduocatis z procurato- ribus. Cap. v.

Aduocati enis

qui dirimūt ambigua facta Aduoca- canfarū: sueq̄ defensōis vi- toz cōmē- ribus sepe publicis in reb⁹ datio. ne priuatis lapsi erigūt: fati- gata reparat: nō minus prouident hu- mano generi: q̄ si plijs ac vulnerib⁹ pa- triam: parentesq̄ saluarent: nec min⁹ mi- litare credunt̄ q̄ qui gladijs: clipeis: et thoro: acib⁹ militant. Etē militāt qui glo- riose vocis cōfisi munimine: laborātium spem vitam z posteros defendunt: prout dicit ter. no. in. l. aduocati. de aduoca. di- uer. iudicio. c. de illis igit̄ glo:iosis mi- litibus vidēdum est: z primo de eozū or- natu. Aduocatus igit̄ coram iudice acce- dēs ad aduocationis officijū exercendū: vestes talares habere d̄z: z suo officio cō- gruētes prout dicit Guiller. in speculo vestis q̄ in titu. de aduoca. §. sequit̄. circa princi- piū. ¶ Et talis talaris vestis dicitur ho- noris. in. c. non licet. xxij. dist. vbi innuit ter. q̄ Aaron tali vtebatur veste: et ou- ginaliter habet Numeri. xvj. z. xvij. c. Et dicitur talaris: eo q̄ talos cooperiat. fm̄

Notarij p iudices creati nō hnt tātā ptātē si- cut tabel- lionib⁹ hnt Notarij habent officium honoris. Notarij q̄lter se habere de- beant in officio. Notari⁹ aliqd̄ ex- ceptū en- tia omittē- do teneat. Notarij of- ficiū circa q̄ versat̄. Notari⁹ q̄lter d̄z vniuersa acta iudi- cis cōscri- bere. Registra- nes eū re- manere de- bent. Notarij qua pena sint puniē- di si fal- sum com- miserint. tabellio cōficiens

tabellio falsum cōficiens instrū q̄ liter pu- niatur. falsum cōmittēs circa prin- cipis lras quasi- ter puniatur. Aduoca- tus quis dicitur. Aduoca- tus vnde dicitur. Aduoca- ti vocant̄ mltitarie

Toga. Archi. in. d. c. non licet. Vel aliter vestis illa dicitur toga per ter. in. l. fi. in. pn. c. de postulā. ibi accedat ad togatorū cōso- tegat. Et dicit̄ toga a tegēdo: eo q̄ corp⁹ solū vte- batur ro- mani. Togis romano. i. cornucop. epi. ij. q̄ aut̄ debeat vestis esse cōueniens statui: ordini: z offi- cio ter. in. c. deus. de vita z honesta. cler- solūmo: Nam talis quis esse presumitur: qualem cū indicat vestes esse. l. atē apud. §. itē vir gines. ff. de iniurijs. in. c. contingit. l. j. de sentē. excō. iuxta illud vir bñ vestit⁹ p̄ ve- esse cōue- niens sta- tus honeste: nulli⁹ est laudis: q̄uis sciat omē q̄d audit. Qui quidē versus vide per Guiller. in specu. in. d. §. sequit̄. circa prin- cipis. edictū etē de postulā. p̄positum est: vt nō solū ratio mēde rationis habea- tur: sed etiā decoris. l. j. j. rñ. ff. de postu- lan. ¶ Aduocati vt sacerdotes ornari de- bēt. nā aliqñ sacerdotes vocant̄. l. j. ff. de iust. z iure. Sacerdos etē: vestes statui- cantur. z honozū cōgruētes habere d̄z: quas de- serere nō d̄z sine legitima cā. in. c. clerici. in. pn. z versic. sed nec ali. de vi. z hone- stes sta- sta. cle. i. c. sue. xxj. q. iij. ita nec aduocat⁹ Nec debet talis vestis esse diuersi colo- ris aut diuersē partis. xx. q. j. c. fi. in. fi. nec re d̄z q̄s nō d̄z de- ferere si- ne causa. Procuratores et aduocati aliqñ eq̄ parant̄. Aduoca- tus quis dicitur. Aduoca- tus vnde dicitur. Aduoca- ti vocant̄ mltitarie

vocati multifarie vocantur. nā vocantur togati: vt predicti. facit. l. fi. c. de aduoca- tis diuer. iudicio. z in. c. nemo. de penitē. dist. j. ¶ Item appellant̄ causidici. l. q̄ quis. in. princ. c. de postu. ¶ Itē patroni causarū. l. j. et. l. aduocati. c. de aduoca. diuerso. iudicio. ¶ Itē honorati. l. j. c. de offi. ciuil. iudi. ¶ Item quādoq̄ iudices. Aduoca- ti z patro- ni disse- runt. ¶ Aduoca- ti q̄lter creatur. Imperiti i iure an possint esse aduocati: si cōsuetudine i iure scripto vel nō scripto sint instructi: de hoc est glo. in. l. nec ceterozū. de postul. q̄ cōter z satis leuiter obseruat̄ in istis partib⁹. In ma- tricula tñ poni non debēt per iura predi- cta. Sed est dubiū quis possit postulare et qui p̄hibeātur? Et rñ. q̄ edictū de po- stulando est prohibitiū. nam ad hoc oēs admittunt̄: nisi expresse prohibeant̄. d. l. nec ceterozū. z. l. puidendū. c. de postu. z in aut. de iudici. j. rñ. ibi nos igit̄. ¶ Itē d̄z de p̄curatoribus. l. mutus. ff. de p̄cura. c. cū apud. despon. l. j. ff. de te- sti. Qui aut̄ repellant̄ a postulādo: dic q̄ repellit̄ aliquis officio iudicis q̄ q̄s as- fessoris et aduocationis officio vti vult. l. fi. c. de offi. asse. ¶ Item si est excōica- tus. in. c. cū excōmunicatis. xj. q. iij. etiam si pars aduersa consentiat. in. c. exceptio- nis. de exceptio. ¶ Item religiosi: quia nec postulare debent: nec in laicali seu ec- clesiastico foro Anton. de butri. z Joan. de imo. in. c. ij. de postulan. not. Joan. andre. in mercurialibus: in regula. argu- mentum. de regu. iur. lib. vj. Quod limi- tatur nisi vtilitas monasterij illud expo- scat: nec abbate nihilominus mandan- tur. in. c. alia. xvj. q. j. Panoz. in. c. ex par- te. de postu. ¶ Item prohibetur episcop⁹ etiam pro se postulare. in. c. q̄ episco- pus. v. q. iij. Quod intelligendum est in foro ciuili cum habeat electionem vtruz per se vel per procuratorē litiget. in. c. fi. de iuramen. calum. Itē p̄hibent̄ clerici in sacris: z si sine titulo sint p̄mori. i. c. cū

Togati q̄ dicunt. Patroni causarū. honorati q̄ dñr. Aduocati z patro- ni disse- runt. Aduoca- ti q̄lter creatur. Imperiti i iure an possint esse aduocati. Postula- re q̄ pos- sunt. Procura- re oēs ad- mittuntur nisi de iure prohibeantur. Postula- re q̄ p̄hi- beantur. Excōica- tus nō po- test po- stulare. Religio- si p̄hibē- tur postu- lare. Ep̄s non pōt po- stulare. Clerici i sacris p̄hibēt po- stulare.

secundū. de preben. immo certe pōt re-
pelli. in. c. accepim⁹. de eta. z quali. Sin-
gulariter in causa sanguinis. in. c. sentē-
tiā sanguinis. ne cle. vel mona. secu. ne-
go. se imisce. in. c. aliquātos. l. j. di. ¶ Itē
postulare prohibent q̄ a iudice ad tps:
vel in perpetuū prohibitus est propter
criminā. l. puto. z. l. sequē. ff. de postu. l.
eadē. ff. ad. l. iul. repetun. vel in casu. l.
si q̄ aduocatorū. C. de postu. vel in casu
l. prouidendū. eodē titu. ¶ Itē sunt nō-
nulli q̄ pro se z pro alijs repellunt: vt. l.
j. rñ. ff. de postul. vt pueri. i. minoris.
xxvij. annis. d. l. j. ibidē Angel. in. j. col.

Minoris Innocen. in. c. cōquestus. de ferijs. Joā.
xxvij. an- de ana. in rub. de delic. puero. ¶ Itē sur-
nis prohi- dus qui prozsus nō audit. d. l. j. s. ppter
benē po- casum. ¶ Itē femina propter sexui con-
stulare. gruentē pudicitia. d. l. j. s. secūdo loco.
Surdus z ibi. Ange. Et causam istī prohibito-
postula- nis. dedit calphurnia improbiſſima: vt
re prohi- dicit ibidē ter. ¶ Itē repellunt ifames:
betur. z generaliter oēs q̄ enumerant. in. l. j. ij.
femia a iij. iij. v. z. vj. ff. de postulan. ¶ De procu-
postulan- ratore autē dicēdū est: qd̄ generaliter re-
do. repel- pelluntur oēs q̄ legitimā personā in iu-
dicio stādi nō habēt: vt minor. xxv. an-
de cal- nis. l. minor. ff. de procuratoribus. ¶ Itē
phurnia. furiosus eodē ti. l. ij. s. furiosus. ¶ Itē
procura- infamis saltē fm̄ canōes. in. c. j. ij. q. vj.
nor eē nō. Itē seru⁹. l. seru⁹. C. de iudi. Itē excōmu-
pōt q̄ legi- nicatus. in. c. post cessationē. de proba-
timā pso- Itē monachi. glo. in. c. monachi. xvj. q.
nā i iudi- j. in. c. j. de sindi. Itē clericus in sacris.
cio stādi in auf. de sc̄tis. epi. in. s. deo amabiles. z
nō habet s. aliū autē. col. ix. An autē possint cogi
iuviti postulare seu procurare: z breui-
ter dic̄ circa aduocatos qd̄ possunt cogi
iuviti postulare per iudicē. l. prouidē-
dū. C. de postulan. z. l. j. s. ait pretor.
ff. eodē. Alias iudex pōt eū priuare a po-
stulatione. per. d. l. prouidendū. Limita-
iudex eū qd̄ cogit postulare: nisi cōditio litigan-
priuare a tum aliud persuaderet. ¶ Nam vasa-
postula- lus cōtra dominū nō possit cogi postu-
tione. lare: nec cōsulere: qz diceret militare cō-
tra dominū cū aduocati dicant militare
d. l. aduocati. C. de aduoc. diuerso. iudi.

Aduoca- tus cogit
postula- ff. eodē. Alias iudex pōt eū priuare a po-
re als pōt stulatione. per. d. l. prouidendū. Limita-
iudex eū qd̄ cogit postulare: nisi cōditio litigan-
priuare a tum aliud persuaderet. ¶ Nam vasa-
postula- lus cōtra dominū nō possit cogi postu-
tione. lare: nec cōsulere: qz diceret militare cō-
tra dominū cū aduocati dicant militare
d. l. aduocati. C. de aduoc. diuerso. iudi.

Casall⁹ ¶ Itē nō cogit si ei videt clientulū suū
pōt cogi malā fouere causam. l. rē nō nouā. s. fi.
postula- C. de iudi. ¶ Itē contra cōsanguineū vel
re. affīnē nō cogit placitare: seu aduocare
l. vt affinitate. ff. de procura. ¶ De pro-
aduoca- curatore etiā dicēdū est: qd̄ quīs officii
t⁹ nō co- curatoris sit volūtariū in acceptatio-
git postu- ne. l. inuitus. C. de procura. si tñ recepit
lare z cō- sine protestatione in adatū cogit officio
sciētiam iudicis dñm suū defendere. Ista est deci-
snam. sio ter. z ibidē doc. in cle. j. de procura. z
aduoca- sio ter. z ibidē doc. in cle. j. de procura. z
t⁹ cōsan ibidē glo. in verbo cogi. dicit qd̄ precise

tenet dñm defendere: nec per consequēs
liberat soluedo interesse saltē in certis
casibus. ¶ Primus si dñs satisfidedit pro
procuratore presente z non cōtradicēte.
l. filius. s. fi. ff. de procura. z. l. sed z hoc.
s. penul. eodē ti. z hoc ne fallat fidē dñi
Et idē si pro absente satisfidedit: z postea
procurator tacite vel expresse ratū ha-
buit. l. si defunctus. j. rñ. ff. de procura.
Est z alius: qñ agit: z tūc cogit dominū
defendere: alias ei denegat actio. l. mu-
sus. s. pena. ff. de procurat. Alius est ca-
sus in actione peritura: vt cogat saltem
litem contestari. d. l. mutus. s. fi. et. l. sed
etiā ex his. eodē titu. de hoc vide Petr.
de ancha. in. d. cle. j. de procura. ¶ Post-
modū videamus qualiter se habere de-
beant in officijs suis. Equidē aduocati
ante oia obseruent. l. quisquis. C. de po-
stulan. q̄ eis docebit: qualiter se habere
debeāt: z eos instruet in bonis morib⁹.
Sup̄ qua qd̄ lege dicit Bal. qd̄ si aduo-
catus bene seruaret. d. l. reputare sapiē-
tissimus aduocat⁹: quo ad deū z mūdū.
¶ In primis prohibet ne q̄s in causa iu-
dicet: seu iudex sit in causa: in qua fuit
aduocatus z hoc rōne affectionis quam
haberet ad causam. Debet em̄ causam
delegare: fm̄ Bar. ibidē. per. l. si pretor.
ff. de iuris. om. iudi. ¶ Sed qd̄ de contra si
iudex functo officio vult esse aduocat⁹ i
causa coram se agitata: Et breuiter rñ.
fm̄ eundē Bar. in. d. l. si q̄s. qd̄ pōt nec re-
perit prohibitū. Cū iudex preiurā ha-
bere tantā affectionē ad vnā partē: quā
tum ad aliam. Qd̄ dictū limitat Pau. de
castro. in. d. l. nisi iudex dederit sniam.
¶ Fuit ad
in. d. causa pro vna parte: qz tunc talis
iudex functus officio nō poterit in causa
appellatiōe sumere officiū aduocatiōis:
pro illa parte pro qua iudicauit: qz tūc
refaltaret suspitio qd̄ faueret illi parti:
vel qd̄ intellexerit se cū illa. Vidi tñ in
istis partib⁹ abvno iudicū nostrorū totū
hūū obseruare: dicebatem̄ secū parte in
causa esse in appellatiōe seu puocatiōe
p supplicationē: quē nos vocam⁹ in nor-
manua dollean. Et sic dicebat portare
factū suū: qd̄ tñ honeste cū parte fieri nō
pōt per superius tacta: qd̄ dic vt p̄ eun-
dem Pau. ibidē. ¶ Secundo aduocati
placitare non debent vltra q̄ sit licitū:
nec debent certare cōtumelys seu iniu-
rys. d. l. quisquis. s. j. z. ij. sub pena infa-
mie. de qua in dicta. l. s. ij. Et est argum.
fm̄ Paulū de castro. ibidē. Cū quis ex-
cipit de criminibus contra personas te-
stium: qd̄ non debet aduocatus prozum-
pere ad verba iniuriosa vltra q̄ litis vti-
litas exposcat: alias tenet actione iniu-

Iudex q̄s esse nō dz
esse nō dz in causa i
q̄ fuit ad uocatus.
Aduoca- t⁹ an q̄s
possit eē in cā in q̄
fuit iudex

aduocati qd̄ p sala-
rioynius tra. xx. libras turo-
cause ha pit nō transit in eius dñiū: immo tenetur
bere seu ad restitutionē: intantū qd̄ ei remitti nō
accipere pōt: z ad hoc allegat cōstitutionē Greg.
possint. r. in. titu. de postula. quā quidē cōstituta-
tionē nō habemus in istis. i. trāsmonta-
nis partib⁹: nec vnq̄ potui eā recupera-
re. In consuetudine vero normānie pōt
aduocat⁹ p vna causa. xxx. libras turo-
nenses. z non vltra recipere: z hoc habe-
tur in. d. consuetudine. in rubz. Sensuy-
uent les articles que doiuent iurer les
aduocatz de normādie. ¶ In minoribus
vero causis: pro aduocati faciūdia: z qua-
litate cause soluitur salariū dicta. l. j. s.
in honorarijs. ff. de va. z extraordina. co-
gni. z ibidē glos. ¶ Qualiter autē iurare
debeāt aduocati vide late per text. in. l.
rem nō nouā. s. patroni. C. de iudi. ¶ De

guineum
nō cogit
postula-
re.
Procura-
tiōis offi-
ciū est vo-
lūtarium
in acce-
ptione.
Procura-
tor māda-
to sine p-
testatiōe
receptio-
re.
Cognit⁹ dñz
defēdere
Procura-
tor cogit
dñz defē-
dere nec
liberatur
soluedo-
interesse
cū ad fa-
ctū p̄cise
teneatur
Aduocas
debeat in
offi suo.
Iudex q̄s
esse nō dz
in causa i
q̄ fuit ad
uocatus.
Aduoca-
t⁹ an q̄s
possit eē
in cā in q̄
fuit iudex
aduocati
q̄ p sala-
rioynius
cause ha-
bere seu
accipere
possint.
aduocati
q̄ p sala-
rioynius
cause ha-
bere seu
accipere
possint.
aduocati
q̄ p sala-
rioynius
cause ha-
bere seu
accipere
possint.

iniurias riarū: facit. l. si vero pro condēnato. s. j.
p̄cipere ff. q̄ satisf. cog. Qñ autē videat litis vtili-
als tenet tas exposcere dic vt in. l. q̄ oia. ff. de pro-
actiōe in- cura. ¶ Tertio cū clientulo nō debet cō-
iuriaruz. trahere. d. l. q̄ quis. s. preterea. z rō fm̄
litis vtili glo. ibidē est: qz oia dare ppter timorē
tas qñ vi litis: sicut infirm⁹ ppter timorē mortis.
deaf ex- l. medic⁹. ff. de va. z extraor. cog. ¶ Quar-
poscere z to munus datū sibi quīs exiguū nō de-
qualiter. bet aspernere. d. l. q̄ quis. in. s. nemo ex
Aduoca- his. iuxta illud cathonis. Exiguū mun⁹
t⁹ cū cliē cū dat tibi pauper amicus: Accipito pla-
tulo non cō- cito litem protelare nō debet. d. l. quis q̄s.
trahere. s. nemo. z. l. apertissimi. ante finē. C. de
Aduoca- iudi. alias puniunt pena duarū librarū
t⁹ non dz auri. l. pperādū. s. illo. C. de iudi. ¶ Se-
mun⁹ sibi rto stare debet aduocat⁹. d. l. q̄ quis. i. fi.
datū q̄ de hoc ter. est in auf. vt ab illustri. s. fan-
zis exigu- rimus. col. v. Sui. in specu. ti. de aduo-
um asper- s. hic dicendū. vers. Itē stando. vbi vi-
nere. de multa notatu digna de ista materia.
Aduoca- ¶ Septimo malā causam fouere nō de-
t⁹ lite pte bet. l. rem nō nouā. s. patroni. C. de iudi.
lare nō dz ar. l. j. s. querit si quis. in fi. ff. de except.
Aduoca- doli. ¶ Octauo falsaz legē: vel abrogatā
t⁹ stare dz vel falsum canonem: seu ter. cuius actor
nō sedere ignorat: allegare nō dz. Alioquin falli
Aduoca- crimen incurrit: z deportari meref. l. j. l.
tus malā eos. z. l. fi. ff. ad. l. cor. de fal. l. diu. s. hūc
cām foue igit. C. de iustitia. C. cōfir. ¶ De salarijs
re nō dz corūdem postea videam⁹: z dicendū est
Aduoca- qd̄ aduocati licite p singulis causis pos-
t⁹ falsā. l. f. ad hoc allegat cōstitutionē Greg.
i. s. aduocatos. circa finem. ff. de varijs z
gatā alle extraordi. cognitio. z ibidē dicit Barto.
gare non qd̄ centū florenos tantūmodo accipere
debet. Dicit tñ Suiller. in specu. in titu.
de salarijs. s. sequit. vers. sed z id qd̄ ho-
die iure nouissimo aduocat⁹ noie sala-
riū nō pōt in quacūq̄ causa recipere vltra.
xx. libras turonenses. z si vltra rece-
pit nō transit in eius dñiū: immo tenetur
ad restitutionē: intantū qd̄ ei remitti nō
pōt: z ad hoc allegat cōstitutionē Greg.
r. in. titu. de postula. quā quidē cōstituta-
tionē nō habemus in istis. i. trāsmonta-
nis partib⁹: nec vnq̄ potui eā recupera-
re. In consuetudine vero normānie pōt
aduocat⁹ p vna causa. xxx. libras turo-
nenses. z non vltra recipere: z hoc habe-
tur in. d. consuetudine. in rubz. Sensuy-
uent les articles que doiuent iurer les
aduocatz de normādie. ¶ In minoribus
vero causis: pro aduocati faciūdia: z qua-
litate cause soluitur salariū dicta. l. j. s.
in honorarijs. ff. de va. z extraordina. co-
gni. z ibidē glos. ¶ Qualiter autē iurare
debeāt aduocati vide late per text. in. l.
rem nō nouā. s. patroni. C. de iudi. ¶ De

procuratoribus aut qualiter se habere Aduoca-
debeant: z respō. q̄ precipue in eis debet ti-
liter esse maxima diligētia in officijs suis ere iurare de-
quendis. in. c. cū olim abbas. de offi. de-
beant. lega. Nec enim sufficit talem diligentiā procura-
adhibere qualem suis rebus adhibet: tores q̄s
immo maior ab eo erigitur. l. in re man-
ter se ha- data. C. māda. Ideo cōmuniter dicit qd̄ ber e de-
negligētia q̄ in proprijs rebus culpanda beāt i o-
f est in alienis est vituperanda. ar. l. etiā
ficijs suis s. j. ff. solu. matri. Sic etiā equiparant
negligentia: z maleficia. in. c. plerūq̄. de Negligē-
rescrip. l. ij. s. liberti. qui peti tutores. ff. tia q̄ i p-
¶ Item debet esse fidelis: z ita fideliter prijs reb⁹
causam defendere: ita vt dñs faceret. l. est culpā
sed et hec. s. defendere. ff. de procurato. da i alie-
ita etiā in proponēdo z in respondendo nis ēvitu
fideliter se habeat: nihil omittēdo de cō peranda.
tingentib⁹: qz de oib⁹ tenet reddere ra-
procura- tionē. l. a procuratore. C. man. l. si procu-
tor dz eē rator. C. de procura. ¶ De salario autē fidelis.
procuratoris dic q̄ aliquā aduocatio in sa-
larijs recipiēdis equiparat. in. c. j. in. s. procura-
nec etiā. de fo. competen. lib. vj. Dicit tñ to: i sala-
Sui. in specu. in dicto titu. de salarijs. rñs reci-
s. nunc de pcuratorib⁹. vers. sed nūqd̄: p̄diseq̄
qd̄ hodie in causa nō pōt pcurator noie parat ad
salarū vltra. xij. libras turoñ. recipere. uocato.
¶ De cōmendatione z prerogatijs eo-
rundem videre in hac calce restat. z pu-
procurat mo de aduocatis dicit ppheta psalmo tor s̄z spe-
lxxij. Item benedictionē dabit legisla-
cu. nō dz to: ibunt de virtute in virtute: videbit in vna cū
deus deorū in syon. z Daniel. xij. c. Qui vltra. xij.
docti fuerint fulgebūt quasi stelle firma li. turoñ.
menti: z qui ad iustitiam erudiunt mul-
recipere. tos: quasi stelle in ppetuas eternitates: Aduoca-
trāsumpt. in. c. fi. de magistr. ¶ Mali ho-
torū con- aduocati dicunt stelle erraticæ: de quib⁹
mēdatio Apocali. xij. c. Draco traxit tertiā partē et laus.
stellarū secū: iste etem̄ stelle habent du-
plicē motum: z vagos cursus sicut stelle
Aduoca- erraticæ. de quib⁹ Plum. naturali. histo. toz malo
lib. ij. z 3 s̄d. ij. ethymologia. c. lxxij. Sic r̄vitupe
etiā isti mali aduocati z pcuratores in rium.
factis suis habēt duplicē motū: sez pro Stelle er-
z z. z iō refert Joā. de broymard. i sum-
raticæ ha ma predi cā. Exēplū ad hoc deyno hoie: bēt motū
q̄ dedit aduocato suo currū vnū aduersa
duplicē. rius vero ei equos dedit. Cum ergo qui
currū dedit videret q̄ potius p aduersa Aduoca-
rio loqueret ait: currus male vadit. Cui toz malo
aduocatus respōdit: nō pōt aliter ire: qz r̄u exem-
equi sic eū ducūt per illā viā. Et de istis plum.
malis aduocatis loquit ppheta hiere.
v. Inuēti sunt in populo meo impū insti-
diantes quasi aucupes: laqueos ponen-
tes: z pedicas: ad capiendos viros zc. et
ibidē. c. ix. Et extenderūt linguam suam
quasi arcū mendaciū: z nō veritatis. z Da-
d iij

uid pfasino. lxiij. Eracuerunt vt gladiū linguas suas: et intenderunt arcum rem amarā: vt sagittent in occultis immaculatum vbi dicit Cassiodorus. hi sunt in cōiuiuo scurre: in exactionib⁹ harpie: in collocazionib⁹ bestie: in questionib⁹ statue: ad intelligendū sarei: ad iudicādū lignei: ad ignoscendū ferrei: ad amicitias pardi: ad facetias vrsi: ad fallendū vulpes: ad superbiendū tauri: et ad consumendū minothauri. Et ideo iuste iste mali aduocati et procuratores vocantur: excoziatores pauperū: per Jaso. in. s. oēs autē. vers. tripli. col. si. in situ. de actio. Alii em̄ vocant canes curiarū deuoratores ciuū. per Barto. in repeti. l. oēs ppli. in. v. q. principali. ff. de iustitia et iu. Merito ergo insurgit cōtra eos Dauid dicens psal. l. j. Dilexisti oliu verba precipitationis: lingua dolosa: propterea deus destruet te: in finē euellet te: et emigrabit te de tabernaculo tuo: et radicē tuā de terra viuentiū. Et hec de aduocatis et procuratoribus in generali: sed qz inter eos nonnulli reperiuntur qui speciali priuilegio dotantur: vt sunt aduocati et procuratores fisci: prout dicit glosa in rub. de aduo. fis. C. et tex. et ibi Bal. in. l. binos. de aduoca. diuerso. iudicio. C. ideo de illis aliqd dicendū est.

De aduocato et procuratore fisci. Capitulum. vi.

Ante q̄ ad vltē

riora procedamus sciendū est de fisco. est em̄ fm̄ Bal. in rub. de priuile. fis. C. Sacrus Cesaris: vel regis: vel reipu. ipsum etenim saccū habebat dñs Joan. xij. c. habebat dñs loculos. Quare ratione forte fiscus sanctissimus appellatur. in. l. oēs. C. de quadrienn. prescrip. fm̄ vero Bar. in rub. de iure fisci. lib. x. C. in. ij. colla. Est camera imperij. probatur. in. l. sed et celsus. in prin. ff. de cōtra. hen. empt. et v̄di. Unde autē dicatur et dic fm̄ glo. et ibidē Bart. in. d. rub. de iure fisci. lib. x. C. Qd̄ fisco dicitur quasi fixus: id est firm⁹: qz semper est diues et solūdo: fm̄ vero s̄ franciscū de parma: in tracta. de priuile. fisci. in. ij. colla. Est saccus q̄ imbricat oia male acquisita. l. in herede. ff. de calū. l. papinianus s̄ meminit se. ff. de inofficio. testamē. Nunc de illius aduocato videre licet. Et dicendū est qd̄ olim eligebatur duo ad patrociniandū pro fisco: de numero togatorū. i. aduocatorum q̄ erāt. c. l. in numero. l. cū togatorū. l. binos. C. de aduoca. diuerso. iudicio. et habebat plura priuilegia.

aduocati mali sunt excozia tores pauperum.

Aduocati mali uocant canes curiarū denotatores ciuū.

fisc⁹ qd̄ sit.

fisc⁹ q̄re sanctissimi dicit.

fisc⁹ unde dicit.

Aduocati fisci duo est qd̄ olim eligebatur duo ad patrociniandū pro fisco: de numero togatorū. i. aduocatorum q̄ erāt. c. l. in numero. l. cū togatorū. l. binos. C. de aduoca. diuerso. iudicio. et habebat plura priuilegia.

vt dicit tex. et ibidē Bal. in. d. l. binos. qz uilia nec volēs: nec nolēs exercebat. d. si fisci priuilegia. l. cū aduocatio. et l. si. eodē titu. vt etiā no. do. Azo. in. d. rub. Et spectabiles dicebant. l. in sacris. la. ij. de prior. sacro. scri. l. xij. C. Et singulis annis sexcētozum aureorū salariū consequebatur: ne post decursum celebre officii et labores gloriosos egenus exiret. l. p̄ hanc. s̄. sexcēti aut. de aduo. diuerso. iud. C. et habebat literas a priuilegio seu codicillos: quib⁹ dignitate illustri decorabant. l. restituende. s̄. ad hoc. eodē titu. Finito tñ officio inter cōsortes aduocatos aduocatus erat: et comes cōsistorij dictus aduocatus fisci. per tex. iuncta glo. in. d. l. cū aduocatio. Illud etem̄ officii olim durabat per annū solūmodo. d. l. cū aduocatio. fuit tñ prorogatu vsqz ad duos annos. l. sanximus. de aduoca. diuerso. iudicio. Nunc uero durat vsqz ad mortē aduocati: et hoc nisi causa superueniente vt infra dicā. Talis etem̄ frequēs remotio aduocati erat populo multū nocua: qz tāto dominant grauius: q̄to breui⁹. Qd̄ ostendit ex ep̄lo cuiusdā vulnerati: qui cū iaceret in via et nō amoueret multarum multitudinē a vulnere: superueniens alter putabat qd̄ hoc omitteret ex imbecillitate: et amouit muscas q̄ operuerant vuln⁹ eius: ad quē ille. Maleficus mihi qz musce quas amouisti erāt plene sanguine: et parcius me molestabant. q̄ aut superuenient recētes acrius me pungēt. Sic officiarū quicūqz recenter ordinati: acrius in subditos seuunt. idem pōt dici de procuratore fisci. Et aliud exēplū recitat in historia scolastica sup act⁹ aposto. de Tyberio Cesare de quo dicit Iosephus qd̄ in oib⁹ uegotijs suis morosus erat: vnde cū statuerat procuratores in prouincijs vix aut nunq̄ eos mutabat. qd̄ cū sepi⁹ quesitū esset ab eorū mutare eos non mutaret: respondit se in hoc parcere plebicule. Scientes enim procuratores se ad modicā habituros procurationē emungunt vsqz ad sanguinem. Sed quero quis sit procurator. et respon. qd̄ procurator is est q̄ aliena negotia mandato dñi suscipit. l. j. ff. de procura. et Azo in rub. eodē titulo. C. Qualiter autem multifarie appellatur procurator fisci differēs a procuratore Cesaris: qz procurator Cesaris est ille qui administrat redditus prouenientes ex bonis q̄ Cesar h̄z tāq̄ p̄sona priuata: vt molēdi et sic de alijs q̄ cōuertunt in vsus priuatos ipatoris. Procurator autē fisci ē ille q̄ administrat bona Cesaris: seu reddit⁹

Offm̄ aduocati fisci olim p̄ annū solū modo durabat. officiarū tāto do: minātur breui⁹: q̄to graui⁹: ad hoc ē exēplum de vulnere: rato.

qui conuertitur in vsus publicos: et fm̄ Pau. de cast. in. l. j. C. vbi cau. fiska. Vel melius differūt: qz officii procuratoris Cesaris cōsistit in iudicādo. l. ij. C. si aduers. fis. Non autē consistit in penarū impositionib⁹. l. si. ff. de offi. pcurato. cesa. Et credo istum nūc vocari presidentē cōputoz qui cognoscit de rebus tangentibus fisco: et de venditionib⁹ fiscalib⁹ seu de dñio principis. in dicta rub. et quasi p̄ totū titu. vbi cau. fiska. Et iste al̄s dicitur comes rerū priuatarū. l. si q̄s. eodē titulo. Utitur aliquādo officio presidis. put dicitur et ibidē Salice. in. l. procurator. eodē titu. Procurator autē fisci: id est quis sit. q̄ causas fisci agit: et pcurat. Et iste etiā Logista ab imperatore vocat curato: reipub. l. quis sit et curator. Si aduers. fis. C. Dicit etiam vnde dicit. logista. i. rationalis: a logos qd̄ est sermo. d. l. curator. Generali tamen verbo idē sunt procurator fisci et procurator Cesaris: prout singulariter dicit Salice. fisci dñi in. l. cum vendete. ij. col. et l. seq. eo. titu. stecausaz Ad hoc gl. est sing. in. l. si. in vbo. pcuratoris. si aduers. fis. C. Igitur aduocat⁹ et procurator fisci debet iuste causam fisci agitare: nec debet deserere sub pretextu tñ cura salariū nō soluti. l. j. C. de aduocatis fisci. Tñ negotia fisci diligenter gerere debent. l. j. de offi. procu. cesa. ff. nec debet procurator absente aduocato fisci cām officijs. agitare. l. si. de aduo. fis. C. l. non intelligitur. s̄. diu. et l. si fiscus. ff. de iure fisci. absente procurator et aduocat⁹ fisci te aduo: pro priuatis postulare. l. si. iuncta glosa. cato fisci et ibidē Bal. C. ne fis. vel respub. Et pau no d̄z cāz lus de castro in. l. non allegas. eodē tit. agitare. vbi idem Paulus dicit se vidisse de facto Aduoca: florentie in quodā qui litigabat cū suo fratre: et volebat dare communi florentie ratores si oia iura sua: nec fuit auditus: quia contra tex. dicte legis. Item nō debet cōbent pro moda fiscalia occultare: sub penis de q̄ priuatis postulare. et de hoc est tex. in. l. si fisci. de aduoca. fis. C. Item nō debet priuatos plebeios vexare iniurijs: cōtume et pcur: lijs: seu depredationib⁹. Alioquin viuratores si igne concremantur: et ad hoc tex. est ex fisci nō de: pressus. l. l. vniuersi. vbi cause fis. vel debent com ui. do. C. Vult etem̄ pnceps per istū tex. moda si: qd̄ familiares sui alijs graui⁹ puniant. scalia oc: Et ratio fm̄ Sal. in. d. l. vniuersi. est qz cultare. ignominia principis redeunt delicta ab Aduoca: eius familiarib⁹ cōmissa. Refert tamen et pcur: Sui. de cug. in. d. l. vniuersi. se al̄s conratores si seruasse a tali pena ignis: aliquē pcuratorē regis accusatum de cōcussionibus: ben̄ ple: dicēdo cum illustrem esse per. l. si quis. beios ve: eodē titu. et ob id ab inferiore principare cōtu pis non posse iudicari per. l. quoties. C.

vbi Senato. vel clarif. C. Sicut tamē melijs et. puniri debent: si in officio delinquant. alioq̄n vi Et qd̄ concremari debeant concordat ui igne cō cum dicta. l. vniuersi. propheta Dauid cremant. psal. cxxxix. Labor laborum suorū opes Suihel. d riet eos: cadent super eos carbones: in cug. quē ignē deficies eos. et psal. cxix. Quid detur tibi aut quid apponatur tibi: ad lin: dā pcura guam dolosam. Sagitte potētis acute: liberantur cū carbonibus desolatorijs. et facit illud a pena s̄a Esa. xxxij. Ne qui predaris: nonne ipse marum. predaberis. Qui quidem si in delictis Illustris nō potest toleratur mūdus non regis: sed ducitur inferior: a fm̄ appetitus sensuales: quare ira dei pncipe in est super nos: et ideo caterue predonum dicare. qui sociales vocant vbiqz dominantur: Procurores fisci et scisma pestiferum in ecclesia dei est: mali non prout notabiliter dicit Sal. in preallegata. l. vniuersi. Et de istis loquitur propheta Miche. ij. c. Qui violenter tollit debet tollerari: s̄z desuper ossibus eorum: Isti etenim propter vindictā faciunt diuersas concussiones et iniurias. vnde hiero. compela. sic celeriter puniri. ait. Vindicatus homo q̄ pro vno verbo displicentie sibi dicto: qd̄ forte nūq̄ fuit facit alium verberari: in carcerari: et huiusmodi. Qui etiā pro paruo facto altam vult habere emendam. Ac Socrates phs vene cusatus etenim fuit Socrates quod de no neca: quercu apud Athenienses pro deo habito maledixerat. Quare incarceratus: tus est. et tandem in eodem carcere hausto ab eis veneno obiit.

De preconib⁹ cōmentariētib⁹ seruientibus et criminalium sententiarum executoribus.

d iij

De preconione. Ca. viij.
Reco em fm
 Preconis dscriptio. Vox pconis dicitur horrida. Preco vñ fm Nico. pero. in cornucop. v. epy. dicitur a calendo: qd est vocado sine a clangore i. sono tubaru quibus vtunt. Quare depingitur in manu sinistra habens tuba. Preconis officium. data magistratu: r aliquē publice citare: seu ferias indicare: prout dicit in. d. l. dies festos. ideo in dextra manu rotundis esse in lu haber: in quo supradicta madata dscriptis. Citatio. Cū citationes r iudicis madata in scriptis poni debet. in. c. qm cōtra. Preco ve r ibidē docto. de proba. Olim autē (fm tatur sic: Cicero. in epist. ad luciu lucei.) officium r dcurio. preconu: erat pronunciare magna voce Nero ce: noia victozū: r soliti erāt dicti precones far cū p: ludozū gūnnicozū coronas imponere vi combus ctouibus: eozūq noia magna voce pronū ciare. Et vetabatur fieri decuriones fm de peri: eundē cicero. in episto. ad lep. Legi: na et vo: mus etiā Neronē imperatorē publice de

preconis peritia r vocis magnitudine certasse: eosq superasse: put recitat Sueto. in. vij. Nero Cesar. r Eusebius cronographus. r dicit idē Euseb. qd Nero certicas superauit. Cerix em grece latine dicitur preco. Dicit etiā idē sueto. trāquil. ibidē. qd Nero ad cōseruādā r alēdam vocē suā: clistere r vomitu stomachū suū purgabatur: seq abstinebat a pomis: r fructib: qd vocē contrarian: sup: nusq plūbeam laminā pectori suo ap: ponebat: q multū cōfert ad vocē conseruandā: put dicit pl. naturalis histo. li. xxiij. c. xvij. Que qdē oia supradicta bonus pco notare r obseruare dz. Quali ter aut absentē citare pōt dic: vt in aut. qua in puincia: vbi de crimi. agi oport. C. r p Guil. in specu. in titu. de cita. §. se: qui viderē. ver. sit qñq. An aut talis citatio valeat: r videt qd nō p ea q dicitur r no. in aut. q semel. C. quomō. r qñ in. r in aut. de litig. §. oēm. ver. si vero. col. facta per vñ. vbi dicit qd vox preconis paucis in: notescit. Quare p edicta citari debet vel p nuncios per iura prealle. r gl. in. d. aut. preconis qua in puincia. dic fm Joā. an. in apost. vor pauc: ad specu. i. d. ti. de citatiōe. §. sequit vide inotescit.

re. ver. titius cursor. r vñ. seq. Item eoz officiu est facere silentiu: r victores in theatris pclamare: vt. §. dictū est: iurta illd. v. enei. vergi. victoriē cneas preconis voce cloanthū declarat. Consequēter dicendū est qd precones habent multa priuilegia: inter q habēt priuilegiū qd nō possunt: nec debēt in ius vocari seu psonaliter capi dū vadūt per cōpta ad preconisandū aliqd de iudicis madata: de hoc est ter. in. l. ij. ver. Sed nec em. et ibidē Bart. ff. de in ius vocan. vbi ibidē dicit Bar. se alias liberasse quēdā pconē incarceratū q captus fuerat p debito: dum iret pconisando in equo p ciuitatem: et hec de preconione sufficiant. De commentariensibus. Cap. viij.

Commentariensis
 Cōmētariēnsis est principalis custos carceris. l. ad cōmētariēsem. C. de custo. reo. Et dicit cōmētariēnsis: eo qd comitari dz eū quē custodit: fm gl. in. d. l. ad cōmētariēns. Carcer vero fm Bart. in tracta. de carcerib: sic describit. Est locus securus horribilis: reptus nō ad penā: sed ad delinquentiū vel debitorū custodiā. In primis dū dicit locus securus: dic qd carcer dz esse securus: ne incarcerati effugiāt. no. in. l. §. qz vero. vbi. permaneat sub fida custodia. C. de custo. reo. Et dicit horribilis: ab ethymologitavocabuli sumit: carcer em dicitur quasi carēs claritate. Et qd qd sit semp incarceratis videt horribilis. Et est reperus nō ad penā: sed solūmodo ad custodiā. l. aut dānū. §. solēt. ff. de pe. et. l. credibile. C. eo. ti. i. c. quis. r ad penā sed ad custodiā. C. de custo. reo. Et ideo punitur carceris qd psonarū ponit in loco vbi de die nō potest aliquē videre: vel audire: puta in bassa fouea. Nā ex hoc aliquē euenit qd dicitur psonarū ibidē moritur: prout notabiliter dicit idē de ana. in. d. c. a nobis. r i. c. de cetero. i. si. de homici. et in. c. ad falsarioz. in prim. de fal. Ubi etiā dicit idē de ana. qd eps qui dānato ad perpetuos carceres dat locū nisi arctū: vel cibos minuit: ex qua qdē minutione minuit illi vita nō euitat irregularitatē. Est aut multiplex carcer: put no. Bal. in aut. si captiu. C. de epis. et cleri. Nā quidā est carcer q est terminus pene: qñ imponit de iure canonici. pna ppetui carceris. i. c. forus. de verb. signi. in. c. quis. de penis. lib. vij. Quidam est carcer: quando qd detinetur pro inuestigatione delicti. l. ij. C. de exhibē. re. ibi. dū dicit donec inuenitur cognitio ce

lebrata r. C. quidā est carcer in quo iam condēnatus detinetur: vt tediū carceris affectus soluat. l. i. c. qd bonis cedere pos. facit ter. i. d. aut. si captiu. Et isti tres dicuntur carceres iudicū: quidā aut est carcer hostiū. de quo. in. c. significauit. de in de. Est r alius carcer latronū piratarū sine alteri: cuiuscunq persone pro quo est ter. in. l. nā r seruo. i. prin. ff. de nego. gest. Qui aut vñ pūato carcerē punitissimo supplicio: tāq violator imperialis maiestatis. l. i. de pua. carce. C. §. Barto. in. l. capite quinto. ff. de adul. et Joan. de ana. in. d. c. a nobis. in fine. de apost. nunc visa carceris descriptione ad illius custodiē redeam. Et pmo de illi officio. r qualiter se habere debet erga carceratos. Et dicendū est qd periculo sui capitis dz adhibere diligentē custodiā erga carceratos. Quare depingitur habēs in manu clauēs carceris: de quibus qdē clauib: est ter. in cle. i. §. sane. de hereti. Et qd debeat diligentē adhibere est ter. in. l. i. in prin. ff. ad silleia. r in aut. vt liceat mat. r au. §. penul. col. vij. glo. est celebris. in. l. i. §. fina. iuncta theorica Baldi. in. l. si. ff. de seruis fugi. r optime probat. in. c. super eo. retinere facias diligentē. de cri. fal. qd potissimē locū habet in tam dānato. l. si qd si. lio. §. et. q. ver. sed r si. ff. de iniust. testa. idē in eo de quo qñto debet haberi. l. si hoīem. in prin. ff. de po. r qd legit r no. in. l. si tñ. §. et. q. ff. de edili. edicto. idē in eo q confessus est crimē. l. si cōfessus. ff. de custo. r exhi. reo. idē in eo q cōuictus est. l. i. r ibi Barto. eo. ti. Ex qd iurib: cōcludit doc. qd istis casib: pōt cōmentariēns. vinculare carceratū: r in cippis r cōpedib: ponere: p diligentē custodia. Et generaliter oīs carceratus probabiliter suspectus de fuga: pōt vltra carceres ligari r poni in cippis cōpedib: r manibus ferreis: put notabiliter dicit Bal. in. l. ij. C. de exhibē. reo. Alias nō dz vltra carceres vinculari: solū etem corp: Custos retinere sufficit: vt no. glo. in. d. l. ij. C. de exhibē. reo. et Archi. i. c. cū eps. de offi. ordina. li. vij. Joā. de ana. in. c. si. col. si. de accusa. Et est custos dz esse valens et potens: vt resistat violentie carceratorū si opus sit. l. in lege. r. l. item qñ. §. erer. citu. ff. loca. quare pingitur homo robu non resistat violentie cōsentire videt. ar. in. c. tire videt regū. xxiij. q. v. in. c. qd pofest. in. fi. lxx. Custos diff. not. in. c. de forma. xxiij. q. v. Archi. carceris in. c. gñali. in. iij. col. de elec. ti. vij. Et dz vigilare: r nō dormire. sicut pastor re et non sup oues. i. c. oportet. lxxij. di. iuxta illd dormire.

Custos carceris qd se habeat hie erga carceratos. Custos carceris diligens esse dz. Carceratus in quibus casibus potest ligari r poni in cippis et cathenis vltra carceres. Suspectus de fuga: potest vltra carceres ligari r poni in cippis cōpedib: r manibus ferreis: put notabiliter dicit Bal. in. l. ij. C. de exhibē. reo. Alias nō dz vltra carceres vinculari: solū etem corp: Custos retinere sufficit: vt no. glo. in. d. l. ij. C. de exhibē. reo. et Archi. i. c. cū eps. de offi. ordina. li. vij. Joā. de ana. in. c. si. col. si. de accusa. Et est custos dz esse valens et potens: vt resistat violentie carceratorū si opus sit. l. in lege. r. l. item qñ. §. erer. citu. ff. loca. quare pingitur homo robu non resistat violentie cōsentire videt. ar. in. c. tire videt regū. xxiij. q. v. in. c. qd pofest. in. fi. lxx. Custos diff. not. in. c. de forma. xxiij. q. v. Archi. carceris in. c. gñali. in. iij. col. de elec. ti. vij. Et dz vigilare: r nō dormire. sicut pastor re et non sup oues. i. c. oportet. lxxij. di. iuxta illd dormire.

plal. c. xxi. Ecce non dormitabit neque do-
 custodia met qui custodit israel. quare stat in in-
 carceris trottu: seu vestibulo carceris: de quo ve-
 nocte dicit scibulo loquitur. l. d. l. j. c. de cust. reo.
 gemina: vbi dicitur q. in nocte dicitur geminari cu-
 stodia: put etiam dicitur Azo. l. d. rub. C. te
 Custos dicitur esse discretus industrius et fidelis. d.
 carceris cle. j. sane. de hereti. C. te in secreto
 dicitur esse di- cū pisonarijs loqui nō dicitur. d. cle. j. s. por-
 scer^o in ro. z in. c. vbi periculū. s. nulli. cū ibi no-
 dicitur dicitur de elec. li. vj. C. te ministrare dicitur sine vl-
 fidelis. la diminutione pusionē carcerator: quā
 Custos recipiunt ex ordinatione cōi: z illud qd a
 carceris parentib⁹ z amicis vel alijs psonis fide-
 v secreto libus offert. Que oia z singula iurare dicitur
 cū psona cōmētariēsis: ante officij adeptionē put
 rōs loq dicitur. in. d. cle. j. s. porro. Diuidere tñ:
 nō debet. z partire dicitur: z panes q eis mittunt.
 Custos Et diligēter visitare ne in illis trāsmittit-
 carceris tunc limas seu alia ferramēta ad frangē-
 dicitur psona dos carceres vel vincula: put dicitur Car-
 rōs mini di. in. d. cle. j. s. porro: qz qñq in panib⁹
 strare si pullis vel alijs escis abscondunt ferra-
 ne vlla di mēta: put dicitur Senze. ibidē z Car. l. vj.
 minutioe notabili. Itē si pisonari nō habuerit ex
 pusionē publico seu aliunde pusionē vite: dicitur
 carceris custos puidere: postea refarcire tenebit
 zorum. pro ut dicitur text. in. l. fi. de eroga. milita.
 Custos anno. lib. xij. c. facit. l. iudices. de episco.
 carceris audien. C. dicit tñ lu. de pen. in. d. l. fi. in
 q iurare penul. col. q in regno dicitur captiu⁹ expēsis
 debet. custodis custodiri: z ipse. de suo satisfacere
 Custos re dicitur si habuerit vñ: alias expensis curie
 carceris custodiēdus est p. c. vt pterite. z ibi Inno.
 dicitur diligēter de elec. Qd singulariter z notabiliter li-
 ter visita mitat in criminosis in captiuis vero pro
 re escas pter civile debitū: si nō habuerint vñ: de
 carceris bēt ali expēsis creditoris: alias iudex dicitur
 torū nel eos relaxare: z ad hoc est glo. singu. i. d.
 eis sint l. fi. in vbo agnoscere. de eroga. mili. an-
 ferramēta ad frā hoc allegat Ang. in. s. in fi. i. i. tit. de actio.
 gendos ff. l. in. c. j. vj. col. verfi. modo iuge. de li-
 carceres. bel. obla. apostil. Bart. in. l. sanctū. ff. de
 Custos rerū diuisio. C. te nō dicitur dicitur custos in eodem
 dicitur psona clauetro ponere sexu dispares. i. femine
 rio prouiciū viris nō debēt. simul recludi. text. in. l.
 dere de qm. C. de custo. reo. C. te dispares i gra-
 alimētis. du honore: seu nobilitate. Bal. in. d. l. ij.
 Capti et C. de custo. reo. Jo. de ana. in. c. fi. i. fi. col.
 retenti p de accusa. C. de salario custodū cōsequē
 debito ci ter videam⁹: z primo dicendū est q de pu-
 niti si nō blico salariant. de hoc est text. in. d. l. fi. de
 habuerit eroga. mili. anno. l. xij. c. in. d. cle. j. s. sa-
 vñ se alāt ne. ibi. puidet. de hereticis. C. te sala-
 debēt ali riant a custoditis: z pisonarijs. d. l. fi. de
 expensis ero. mili. anno. l. xij. c. ar. ca. charitatez.
 credito in fi. ibi. iustū zc. xij. q. ij. hoc tñ fallit in
 ris alias traditis carcerib⁹ penali⁹: cū tales ne-
 iudex dicitur hil habeāt: put dicitur Jo. de ipo. d. cle. j.

in. s. sane. col. v. sup glo. puidet: seruā: eos rela-
 da tñ est loci p̄suetudo km eūde ibidem. rare.
 De pena aut custoduz postremo dic q Sexu dif-
 capite puniē custos si ppter dolū vel cūl pares nō
 pam incarcirati ex delicto effugerint. de debēt sub
 hoc tex. est in. l. miles. l. fi. ff. de custo. reo. eodē te:
 Uel dic q si incarciratus euasit de custo- cto custo-
 dia patit custos eandē penā: quā pateret diri i car-
 incarcirat⁹. de hoc tex. est in. l. ad cōmen cere.
 tariēsem. C. de custo. reo. nisi custos pba Custodū
 uerit icarciratū euasisse casu fortuito. l. salaria.
 vlti. ff. eo. titu. Si aut ppter civile debitū Custodū
 erat carcerat⁹: tūc custos tenet ad illam pena: si p
 quātitatē seu summā creditor: ad quam pter eoz
 ille carceratus debitor erat obligat⁹: de dolū vel
 hoc est tex. in. l. quotiēs. de exac. trib. li. culpā car-
 x. c. C. te nota q si custos precio corrup- cerati ef-
 ptus custodiā sine vinculis agi: aut vene fugerint.
 nū vel ferrū inferri in carcerē passus est: officio iudicis. i. sine accusatore punien-
 dus est. de hoc tex. est i. l. carceri. ff. de cu-
 sto. z exhibi. reo. Si nō ex ignorātia vel negligētia id eueniat ab officio custodie
 remoueat: prout dicitur text. in. d. l. carce-
 ri. z hec de cōmētariēsis sufficiāt.

De seruientibus. Cap. ix.

Seruientes se Seruien-
 tis descri-
 ptio.
 cundū Joā. fab. in. s. i. g. i. t. j. Seruiēs
 col. p. quas perso. nobis ac- est vulga-
 qui. Sūt officiales q culi- re gallie.
 bet tenentur seruire. Et ad Seruiēs
 hoc cōpellunt p pecunia de p̄suetudine: est diuersi-
 vel de iure de qbus etiā est glo. in. l. non mode vo-
 dubito. i. vbo cliētes. ff. de ca. p. et postli. catur.
 reuer. vbi glo. exponit cliētes. i. seruien- Nūcū q.
 tes z est vulgare gallie vel sic describit. Executo-
 Est officialis per quem litis executio: et res cau-
 ipsi⁹ cause reparatio iubēte iudice expe- sap qui.
 dit. km Azo. in rubri. de spor. c. C. tem Nūcū q. portariū q.
 diuersimode vocant. nā aliqñ appellan tur officiales. in. c. nullus. s. aliqñ. iij. q.
 tur officiales. in. c. nullus. s. aliqñ. iij. q. iij. l. ea qdē. C. de accu. l. p̄hibiti. de iur-
 re fil. lib. x. c. Aliqñ etiā vocant nūcū. in portariū q.
 extrauagā. ad repumēdū: z ibi Bar. ibi. Cesaria:
 per nūcū. z in. c. prudētia. de offi. deleg. ni siue ca-
 q portariū. c. cū oli ppter. de pmi. Qñq cholica:
 cesariani siue catholicani. l. penul. i. fine. Utato:
 C. de bon. prescript. Qñq viatores. in. s. res qui.
 tripli. i. i. titu. de actio. Qñq causas p̄pa Appari-
 rātes. in. aut. de iudici. s. audiēt. ff. l. his Appari-
 qui. col. vj. Qñq apparitores. l. multis. tores es-
 de p̄ncl. agē. in rub. li. xij. c. Et isti pprie tores es-
 sunt de curia ecclesiastica: de quib⁹ vñz clesiasti-
 notabile sciatis: vñz q ep̄i seu archiep̄i: ci an pos-
 nō pnt p eos citare: seu citari facere ali- sint ali-
 quē: siue clericū siue laicū: viua voce: in quē citas
 via publica. Et ita fuit p arrestū parrhi- re viua
 sijs in parlamēto p̄nunciatū multoties. voce.

vez contra parisiē. ep̄m z aurelianē. glo. est in prohe. sexti. Et ibidē Archidi.
 inter q habetis vñū arrestū p̄nunciatū in verbo bonifacius. C. tem debēt eligi Mulier
 anno dñi millesimo. ccc. xlvj. put recitat masculi: nō femine: cū per mulieres sicut nō pōt pu-
 Joā. galli. in eodē parlamēto parisiē. nec per seruos. officia publicā nō possunt blica offi-
 regi⁹ aduocat⁹. i tractatu suo arrestoz. exerceri. l. ij. ff. de regu. iur. z ibidē Bart. cia exer-
 per eū in dicta curia collectorū. Et ratio cionz etiam mulieres oim dignitatū z offi-
 decidendi km eundē fuit: qz citari viua cere.
 voce: est magis facti q̄ iuris. C. Conse- C. de nup. ar. l. femine. ff. de iuto. C. tem res sunt
 quenter de habitu eorūde videam⁹: z di- seruientes debēt eligi laici: nō clerici. ne oim di-
 cendū est qd debēt portare investitu suū dignitatū z
 insignia p q cognoscant. vt puta portare officio: ū
 biretum rubeum z similia. als pōt ei re- vbi dicit q clerici nō debēt esse ministri lai-
 fisti. prout notabiliter dicit Bar. in. l. p- incap-
 hibitū. s. iure fil. li. x. c. ar. l. apud labeo corū. C. Quero quis pōt seruiētes creare. ces.
 nē. s. si q̄s virginē. ff. de iniur. Quare in Et dic q quilibet iudex ordinarius. in. c. Seruien-
 diuersa p̄nuncijs vidi diuersos diuersa tes prudentia. s. j. de offi. dele. l. fi. z ibidem tes quis
 portare insignia. At tñ in ducatu isto alē Bal. z Sal. de spor. c. in. c. cū parati. de possit
 comēsi: de laudabili cōsuetudine seruiē creationē patrie p̄suetudo seruanda est. Cōsuetu-
 tes investib⁹ suis portāt colores dñi du do in fer-
 cis. C. debēt etiā in manu habere virgā rios: de munera. z actua. li. xij. c. Corset⁹ uietibus
 seu baculū depictū i manu. put no. Suil. in suis singula. in sing. icip. Cōsuetudo. creādis ē
 in specu. i. ti. de cita. s. sequit̄ videre. ff. seruiēda.
 qñq p̄ nūcū. z ff. solu. dicit quidā ec. est aut. C. Que omnia z singula suprad-
 qd etiā singulariter obseruāt istius alē Juder in
 contēn. ducatus seruiētes: z vocant ta- cta debet bene iudex obseruare: z cauere dignū z i-
 lem baculum malsam: que quidem mas- ne indignū z infestū p̄p̄to seruiētē eligat. festū ser-
 sa ornatur auro z argento: z depingitur uietē eli-
 armis z insignibus domini ducis. C. Et gēs tene-
 videre licet qles debeāt eligi seruiētes his q causas. col. vj. z ibi Ange. et Bart. tur de al-
 z dic q debeāt eligi locupletes: z proba l. Sed quero qualiter iurare debeant. z l. ius mas-
 te. vite. vt nō ab eis peccet: vel preda: vñ respon. q debent solēniter iurare facere le gestis.
 qd maligne agat: put dicitur text. z ibi An officium suum bene z legaliter. per text. Seruien-
 gel. in. aut. de iudici. s. his q causas. col. tes q̄r u-
 vj. notabiliter dicta p Bar. in. d. extrava. Et istud iuramentum km Bal. ibidem. et rare de-
 ad repumēdū. in verbo p̄nunciū. C. te beant.
 debēt eligi liberi: nō serui: qz publicū est intantū operatur: q postea statur eorum Nūcū iur-
 eozū offm qd per seruos exerceri nō pōt relationi. de hoc tex. iuncta glo. in. c. cuz ramētuzi
 l. in his officijs. ff. de reg. iur. in ar. l. in operaf i-
 stamēto. s. seru⁹. ff. de testa. Is em̄ est q̄s tantuz q
 testis: imo plus qz sibi soli credit. vt no. prout dicitur doctoris in iuribus p̄ealle. postez
 in. c. qm̄ cōtra. de pba. s. sic est q seruus staturil-
 nō pōt esse testis. in. aut. de testi. s. si vero dicit Suil. in. i. specu. titu. de citatione. s. huius relas
 dicat. col. vj. quare zc. C. te debēt eligi sequitur. videre. vers. alioquin. C. modo tioni.
 habētes legitimam etatē. puta maiores quero de notabili dubio: qualiter intel-
 xxv. annozū. ar. l. ad rē. ff. de mune. z ho- ligatur id qd dicitur q ei creditur? zc. Et Nuncio
 no. s. vñ q sufficit etas. xx. annoz. sicut responde q nuncio seu seruiēti creditur: seu ser-
 in arbitris. l. cū lege. ff. de arbi. vel forte de his que dependent ex suo officio: vt si uietē q̄r
 sufficit q habeāt. xvij. annos. l. j. s. pueri refert se citasse seu adiornasse aliquem: et in qd⁹
 tiā. ff. de postu. z l. quidē. ff. de re iudica. et similia. facit ad hoc. l. omnes. s. si vero ei credit.
 Quidā tñ tenet: put refert Suil. in specu. apparitor. C. de episcopo. et cleri. glo. in
 titu. de executorē. s. j. ff. sic. Si tñ. in fi. q d. c. cum parati. de appella. et text. in. d.
 sufficit. etas. xij. annozū. sicut in teste. l. c. quoniam contra. de proba. vbi Inno-
 testi. s. lege iulia. ff. de testi. C. te debēt cen. dicit se mirari quomodo plus credi-
 eligi bonum nomē habētes. Cū ex bono tur seruiēti q̄ iudici. cum dicat text.
 noie q̄s p̄sumat bon⁹: z cōtra. put not. cum notario: seruiēti autem creditur so-
 doc. in rub. ff. so. matri. z pulch⁹ est h̄re lo. Et hoc introductum est ad euitandos Seruiētē
 nomē bonū. l. facta. s. si in dāda. ff. ad tre- sumpt⁹: quos oporteret fieri in testibus quare so-
 bel. qd inducit bonā hois p̄sumptionez. vocandis: faciunt notata per Bart. in. d. li credit.
 vt iam dixi. z no. Car. in clemen. eximi de extraua. ad repumēdū. in glo. p̄nūcium.
 paradiso. ff. sic. ceterū. de p̄bo. sig. ad hoc circa. fi. l. magis. s. illis pōt. ff. de reb. co.

Seruien-
 tis orna-
 tus seu
 habitus.

Alenco-
 nicleser-
 uientes
 portāt co-
 lores dñi
 ducis in
 eozū ve-
 stibus.
 Seruien-
 tes debēt
 h̄re h̄gāz
 seu bacu-
 lū in ma-
 nu.
 Seruien-
 tes qles
 eligi de-
 beant.
 Seruiētē
 soli cre-
 ditur.

Seruien-
 tes i qua
 etate eli-
 gi debeāt

Nomen
 bonū ha-
 bēs bon⁹
 p̄sumit.

qui sub tute. v. cura. z. l. apparitores de execu. lib. x. c. in. c. j. de testi. cog. Ultra vero commissioez seu officiu absqz testibz no credit sibi no credit. Et ideo in his que excedut in his qz offm vel qz fut i facto alieno no credit sunt in fa eis: vt puta si dicat aliquē citasse de mā dato iudicis: qz nisi aliter pset de māda to iudicis qz p ei relationē: ei no credit. put no. Cy. i. l. ea qdē. C. de accu. Jo. an. in additio. ad specul. in. tit. de cōtu. s. j. z in ti. de citatio. s. sequit. s. si. sūt em qdā. vbi refert diuersas sup hoc antiquoz opi nides. Ita Feli. i. c. j. i. iij. colla. s. si. qrtā pclusio. de iudi. pau. de. cast. p. si. cclxxvij. incipien. vñs ac ponderatis. vbi etiā di cit idē Pau. qz quis credatur sibi de sibi commissis. atqz de nō sibi commissis nō credi tur. vnde si comissa fuerit citatio. z dire rit se citasse sibi creditur: vt predictū est. Sz de respōsione sibi p citatū facta: puta qz dixerit nolo venire: vel alia verba in iuriosa: sibi non credit. z hec sunt ppria verba illi Paul. in. d. consilio. Et ad hoc faciunt no. per. Bal. in. l. his solis. C. de reuocan. dona. z per Ang. in tracta. suo malefi. z per eius apostil. ibidē. in glo. in der comistr. Que oia z singula sunt mul tum memorie cōmendanda: qz sunt quo tidiana. z in hoc multū vidi errare. De officio aut illi postmodū videam: z di cendū est qz officiu seruientis est implere que sibi inuncta sunt p iudicem. in auf. de defenso. ciuita. s. deinde. vers. ex pro uinciali. col. iij. et in auf. de iudi. s. his q. col. vi. Et tē cautiones recipit: put dicit Suiller. in specu. in titu. de. fatil. Th nō habet cause cognitionē. put dicūt Joan. fab. z Jas. de may. in. l. z si non cognitio. C. s. ptra ius vel pub. vtili. qz obseruat in regno francie. put dicit idem fab. ibidē. Et ad hoc vide dicta per Panor. et Feli. in. c. de cetero. ij. col. vers. secūda cōclu sio. de re iudi. C. sumptus aut seu sala ria illoz vocātur sportule. put habetur in titu. de spor. C. Et dicunt sportule eo qz antiquitus accipiebāt illos sumpr: z re ponebant in sporta. i. in corbe vel alio si mili vase: in quo cōsueuerūt aliqua por tarū. s. m. Az. in. d. rub. de spor. Et debent salariantales sumptus seu salaria pstarī s. m. con s. z loci cō s. uetudinez loci: put dicit idē Az. ibidē. Qualis vero si pena seruientis falsam relationem referentis. Et dic qz punitur lege cornelia de falsis. l. j. vers. sed si qs ob renūciandū. z. l. Paulus. ad. l. cor. de fal. ff. que quidē pena declaratur: in. d. l. j. s. si. C. si aliquid vltra debitum extor ter punit queat tenet de cōcussiois crimine. l. j. iū cta glo. ff. de concus. z qz concussio sit ali quid vltra debitum extorquere. est text.

Seruiētī nō credit de nō sibi commissis.

Seruiētī nō credit de nō sibi commissis.

Seruiētī nō credit de nō sibi commissis.

Seruiētī nō credit de nō sibi commissis.

Seruiētī nō credit de nō sibi commissis.

Seruiētī nō credit de nō sibi commissis.

Seruiētī nō credit de nō sibi commissis.

in. d. l. j. z glo. in. c. paratus. in fine. xxiij. bitum ex q. j. Archi. in. c. concussiois. s. q. j. C. de torques na autez concussiois est arbitraria: s. m. qz pena qualitatē z qualificationē delicti. prout puniti dicit ter. iūcta glo. in. d. l. j. C. Quero fina Cōcussio liter quis debeat eū punire? et respon. qz quid sit. iudex ordinarius. prout dicit Cy. in auf. Cōcussio qua in prouincia. vbi de crimi. agi oport. nis pena C. Joan. fab. in. l. cum promulgatis. C. de e arbitra offi. prefec. v. facit ter. in. l. si. et ibi Bal. ria. C. de spor. vbi dicit idem Bal. qz ad eos re Seruien mouendos debet iudex proce dere sine si tes quis gura pcessus: z leuato velo: quia delin quunt coram iudicibus et aures eorum nire. offendunt. Et hec dicta de nuntijs seu ser iudex in uentibus pro nunc sufficiant. puniten dis nun tijs dz ve lo leuato pcedere. Executo res cria liū qz sint. Executo res cria naliū mlti tiate vo cantur. Carnifer vnde dz. Caro vñ dicitur. Spicula tor. qz sit. Spicula tor: vñ dz Spicula que sūt. Crialuz Executo res qz pri mi erant tpe Moy si Achan abvntuer so pplo lapidat? fuit proz pter fur tum. Executo res tpeio sue et sa muclisiu dices e rant suarū s. m. iuarū Josue sul pedit re gē hay.

De executoribus criminalium sententiarum. Capitulum. x.

Sti em executores criminalium sunt hi p quos iudices in causis crimi naliibus sententias suas executur. s. m. Suiller. in spe cu. in titu. de execu. senten. s. ij. circa finē. et eoz ministri. vocant in. c. cuz minister. xxiij. q. v. C. tez aliqñ vocat carnifer. in c. nō frustra. eadē. cā. z. q. dictus carnifer eo qz de hoie carnē faciat: caro ppue dicat eo qz careat aia vel a cadēdo. s. m. Ni col. pero. in cornucop. C. tē dñr spicula tores. in. l. dim. ff. de bo. dā. vñ dz i euāg. bti Jo. baptiste Mar. vj. Missio spiculato re: pcepit afferri caput ei in disco. Et dz spiculato: a spiculo s. m. Beroal. in cōmē to suo sup Sueto. trā. in vita Cesa. aug. Sūt aut spicula. s. m. Uegetū tela missi lia: quoz ferrū est triangulum. C. Aliqñ etiā ministri dei nūcupant. in. c. qz malos xxiij. q. v. z in. c. qz nūg. eodē. c. z. q. vlti. C. Sz qro quierant olim executores crimi naliū. z rñ. qz tpe Moy si qz libet de po pulo absqz electioe psonē erat executor. put legit Exo. xxiij. Qñ Moy ses cultores vituli puniri iussit dicēs occidat vnusqz s. qz zc. transumptue. in. c. disciplina. xlv. dif. C. tē de Achā legit Josue. viij. Qui qdē furauerat regulā aureā palliū: z du cētos siclos argēti de anathemate vrbis Jerico. Idcirco fuit cōdēnat? p Josue in dicē: morte lapidationis. z dicit ibidem ter. z lapidauit eū ois israel. Aliqñ etiā idē iudices soli erāt suarū sententiarum executores. vt patet Josue. viij. c. vbi hf qz Josue. suspēdit regē hay. Patet etiam de Samuele qui cōcidit agag regē p fru sta. j. Reg. xv. C. tē phinees sacerdos in deū cū madianita coeuntē trā s. m. fixit gla z

Seruiētī nō credit de nō sibi commissis.

David p dio. Numeri. xv. c. z trāsumptiue in. c. cepit duo res. xxiij. q. v. Tēpore vero dauidis ere b? de pue cutores iustitie criminalis fuerunt filij risuisvt sui: vt patet. ij. Reg. j. c. vbi dz qd David suspēde = pcepit vni filioz suoz vt occideret ho rent ra = minē renūciantē sibi se saulē necasse. qz chab et quidē filias percussit illū z mortuus est. banaa. C. tē legit. iij. Reg. iij. qz duo de pueris Executo: David de regis mandato precisiss pedi res qz fue bus z manibus Rachab z Banaa (eo qd rūt tpe sa occidissent isboseth filiū Saul) suspēde lomonis runt eos sup piscinā in ebion. C. Tēpore Executo: re vero salomonis executor iustitie criz res qz fue minalis. Erat bānanius vt legit. iij. Re. rūt tpe ro ij. c. Et erat ille Bānanius magnus capi muli ro: taneus militie Salomonis. vt habetur me condi ibidē. c. iij. Tēpore aut Romuli rome tōis. cōditōis lictōrū mos inuētus est. Erāt em lictores ministri cōsulū: portātes vir garū fascioloz cū securib? ligatos: ma gistratusqz preibant: z cincti erāt s. m. Ti ro. mar. Cic. liberū. put refert Aul. gel. nocti. atti. si. xij. c. iij. Et dicti erant licto res (s. m. Valgiū ruffum. l. ij. de reb? qsi. per epist.) eo qd cū magistratus populi roma. iussissent: crura alicui? z man? liga bāt. z de istis dz. j. Reg. xix. Misit Saul lictoribus dicit Titus luv. l. ij. ab vibe cō. Subito oēs cū duodenis fascib? p diere. cxx. lictores forū impleuerāt: z cū fascib? illigatas pferebāt. Et idē ibidē. Quotiens iussi erāt fascioloz soluētes: primo virgis cedebāt reū: mox securi fe ribant. que vsum portādi virgas liga tas: nō ita obseruāt tortores seu executo res nostri tēpous. hic th depingit affi ciens aliqñ criminalē virgis: z hz ad 30 nā suā diuersos laqueos. In aliquibus tñ partib? executor defert signū vnū: per res qua qd cognoscit: puta scalā in manica vesti re nūc in ment: vel aliqñ aliud signū. C. Quero qz tñ habēt sit rō qz nūc tñ habent despectu isti ere horozē. cutores: cū tā diuites magni et sapiētes horribi: olim executores esse nō erubescēbāt. Et horribi: olim executores esse nō erubescēbāt. Et lius i mū respō. qz istud procedit instinctu natura do nihil li: qz nihil horribilius nihilqz abomina est qz ali bilius inter hoies reperiri pōt: qz aliqñ que sibi sibi natura similitrucidare eo qd natu similitru raliter quodlibet aial suum applaudet cidare. simile: stareqz ieu cōtra eū nitere abhor ret. prout notabiliter dicit Pli. natura. Sile oē aial ap: hysto. lib. vij. circa fi. j. capituli. Et ideo plaudit illud officiu executoris qzuis (vt predixi suuz file. sit dei ministeriū) in horozē taliter ver: Executo: sum est: qd nō nisi per viles istis tēpori ris offm bus exercet. Et quis p nūc nō sit magni est pl? cō honoris: est tñ magni cōmodi: qz vltra modi qz salariū qd de publico recipit: habet ve honozis, stes pānosz cetera qz reperunt in posses

Lictores qz erant.

Lictores vñ dicti sunt.

Lictores vñ dicti sunt.

Lictores vñ dicti sunt.

Lictores vñ dicti sunt.

Lictores vñ dicti sunt.

lione cōdēnati: quib? indutus z saislitus est tēpore executionis mortis: gemmis exceptis: z alijs reb? excedētib? summā quinqz aureozū: prout dicit: z no. in. d. l. diuus. ff. de bo. dam. C. Consequēter qro qualiter se habere debet in officio suo. Et respon. quod executor taliter penam qz hē se dz hē i offō

lione cōdēnati: quib? indutus z saislitus est tēpore executionis mortis: gemmis exceptis: z alijs reb? excedētib? summā quinqz aureozū: prout dicit: z no. in. d. l. diuus. ff. de bo. dam. C. Consequēter qro qualiter se habere debet in officio suo. Et respon. quod executor taliter penam qz hē se dz hē i offō

lione cōdēnati: quib? indutus z saislitus est tēpore executionis mortis: gemmis exceptis: z alijs reb? excedētib? summā quinqz aureozū: prout dicit: z no. in. d. l. diuus. ff. de bo. dam. C. Consequēter qro qualiter se habere debet in officio suo. Et respon. quod executor taliter penam qz hē se dz hē i offō

lione cōdēnati: quib? indutus z saislitus est tēpore executionis mortis: gemmis exceptis: z alijs reb? excedētib? summā quinqz aureozū: prout dicit: z no. in. d. l. diuus. ff. de bo. dam. C. Consequēter qro qualiter se habere debet in officio suo. Et respon. quod executor taliter penam qz hē se dz hē i offō

lione cōdēnati: quib? indutus z saislitus est tēpore executionis mortis: gemmis exceptis: z alijs reb? excedētib? summā quinqz aureozū: prout dicit: z no. in. d. l. diuus. ff. de bo. dam. C. Consequēter qro qualiter se habere debet in officio suo. Et respon. quod executor taliter penam qz hē se dz hē i offō

lione cōdēnati: quib? indutus z saislitus est tēpore executionis mortis: gemmis exceptis: z alijs reb? excedētib? summā quinqz aureozū: prout dicit: z no. in. d. l. diuus. ff. de bo. dam. C. Consequēter qro qualiter se habere debet in officio suo. Et respon. quod executor taliter penam qz hē se dz hē i offō

lione cōdēnati: quib? indutus z saislitus est tēpore executionis mortis: gemmis exceptis: z alijs reb? excedētib? summā quinqz aureozū: prout dicit: z no. in. d. l. diuus. ff. de bo. dam. C. Consequēter qro qualiter se habere debet in officio suo. Et respon. quod executor taliter penam qz hē se dz hē i offō

Liber Tertius,

tat ex amputatione manus: licet aride. Qui quidē Dy. & Pau. sic ad concordia reducunt per Bal. in. d. an. sed nouo iure vbi idē Bald. dicit qd aut punitum est de certa manu. Et tūc satisfactum: si illa amputet: licet arida sit. Si autē de certa prouisum non est in snia: tunc: aut illa manus est oīno arida: tunc illa non abscindet: sed vtilis. sin autē non est oīno inutilis: tunc illa q̄ minus vtilis est truncabitur. Adhuc quero de notabili

Crimino dubio. Criminosus fuit condēnatus in sus an de amissione seu truncatione capitis et ma- beat p̄t̄ nus. qd faciet executor: an caput vel ma- manu p̄ num debeat prius prescindere. Et respō dere post de sm Bar. in. l. oēs. de dela. lib. x. C. Et ea caput Pau. de cast. in. d. an. s. nouo iure. in. f. si in snia col. q̄ prius debet manū perdere: postea dicitur sit perionā. Et sic patiet ambas penas. nā quod sibi si fieret ecōtra: nō pateret nisi penā mor- abscinde- tis: qz amputatio manus post mortē nō tur man⁹ esset pena: sicut amputatio manus omni- et caput. no aride. vts. dictū est. Et in hoc errauit als executor noster in executione Petri guytari. de quo fuit rigide p̄ iudicē re- prehensus: sed illud nō potuit restaura- ri. Adhuc quero damnatus est aliq̄s ad suspendiū cū publice se diceret inno-

Crimino centē: ac precaretur deum et sanctos vt sus q̄ fra de sua innocentia quid miraculosum et cto laq̄o veritatē ostenderet. Executor vero alli- d patibu gato & parato laqueo: (vt moris est) euz lo cecidit dimittit: q̄ fracto laqueo cadit nihil aut nullo aut modico lesus: vtrū sic donec mouat ite- modico rum suspendēdus. Istam questionē tan- lesus an git Lucas de pen. in. l. i. s. vij. col. de deser- sit iteruz tou. l. i. xij. C. & allegat p̄ & contra. Mallē suspendē tamen tenere qd est iterū suspendēdus- donec mors sequatur vt snia plenū suū consequat effectū: qz parū est sniam fer-

parū est re nisi debitar efficac̄ executio subsequa sniam fer tur: qd probatur in. c. cū aliquib⁹. de re re nisi de iudi. gl. in rub. de execu. rei iudi. C. Pe- bita & ef- na em̄ (abiecta omni mollitie & pusilla- ficax exe- nunitate) ferire dz eundē quez dānauit. cutio sub ar. l. fi. C. de cōpensa. Nec est presumēdū sequatur qd illud eueniat ex miraculo. Cū an- teq̄ miraculum possit euenire quatuor miraculū requirunt. put not. Archi. in. c. teneam⁹. s. anq̄ pos q. j. Primo qd sit cōtra naturā. Scōo qd sit eueni- sit a deo. Tertio qd sit euident. Et quar- re qtuor to qd sit ad corroboratōnē fidei nostre. requirunt. Si autē aliq̄d istoz defuerit: non dz esse miraculū: sed pot⁹ mirū. Si igit p̄pter

Angelus defectū laquei: vel nodi illū eueniat: nō sathane dz ex miraclo accidisse. Nā forte laque⁹ aliq̄n se ille est incātat⁹: v̄ aliq̄d aliud simile. de trāssigu- qb⁹ Tho. i. ij. q. ex. ar. penul. et. q. cxiij. rat in an- arti. fi Angelus em̄ sathane se aliq̄n gelū luc̄ trāssigurat in angelū lucis: & pōt talis

mirāda facere. put dicit Paul. ad Gal. xi. c. trāsumpt. in. c. licet. s. si vero. de re- gula. Quare executor in nullo hz sevlte rius intromittere: nisi vt iuxta sniam: cō- dēnat⁹ vltionē debitā p̄sequat. l. cū reis. C. de pe. Etā si cōtrariū diceret angel⁹ dei: qz nō qd p̄ceperat: sed qd leges p̄ci- piūt faciendū est. in. c. si is q̄ p̄cest. xi. q. iij. in. c. cū ergo. s. itē galathis. xxiij. q. iij. Debet igit executor diligēter inspi- cere & rētare laqueos suos: spatā & alia sua instrumenta: vt leuius & honesti⁹ q̄ fieri poterit: mors vel punitio inde se- quat: qz ex hoc multa & nō parua oriunt scādala. Quero adhuc an finē. est ali- q̄s dānat⁹ ad suspendiū: vtrū possit execu- tor iubēte iudice accipe equū vel currū

puati sup quo portet criminosus ad sup- pliciū. Et rñ. sm Bart. in. l. iubem⁹. C. de sacrosanc. vbi istud dubiū mouet qd sic: dūmodo p̄tū soluat. put etiā dicit idē Bar. in. l. fi. de pig. actio. ff. Finaliter q̄o vtrū possit iudex absente executore cogere aliquē puatū ad decapitandū suspēdendū: seu fustigādū aliquē crimi- nosuz dānatū. Istud dubiū mouet Sui. de cug. & Bar. in. l. fi. s. j. ff. de pig. actio. & dicunt q̄ sic. et rō est: qz subditi tenent in executioe iustitie iudicib⁹ obedire. l. si q̄s i hoc. C. de epis. & cleri. Et hoc verū est si talis p̄sona est vilis. Si vero sit ho- nesta & religiosa nō debet cogi s̄z eosdē. & Bal. in. l. fi. in fi. de execu. rei iudi. C. qz hoim pudori parcēdū est. l. quinq̄. post prin. ff. man. Unde si inter seruientes esset aliq̄s multū vilis: cōpelleret. ar. q̄ sicut iudex cōpellit ad iudicādū hoim ad suspendiū: ergo & q̄ ad hoc sunt habi- les: potest eadē rōne cōpelli ad exeque- dū. l. fi. s. iudicandi. ff. de mune. & hono.

Et ad hoc etiāz facit illud Mat. xxvij. c. Exētes aut inuenerūt hoim cireneum noie Symonē angariauerūt vt tolleret crucē eius. Sub qua quidē cruce q̄s ce- re decreuit: & finem labori imponere. Ad laudē illi⁹ christi q̄ in eadē cruce nos a morte liberauit eterna: beatissime glo- riosissime semper virginis matris ei⁹: totiusq̄ curie celestis triūphātis. Amē.

Imprimebat Lugduni Joannes dauid als la mouche anno a natui- tate christi Jesu nono et vicesimo supra sesquimillesimum.

Equ⁹ vel curr⁹ pu- atū an pos- sit capi ad vehe- n- dū crimi- nosuz ad locū sup- plicij.

Priuar⁹ an p̄ iudi- ces possit cogi ad aliquem malefa- ctore de- capitādū suspēden- dū fusti- gandū et similia.

Pudori hoiz par- cēdū est.

